

มาตรการและความรับผิดชอบของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า :
ศึกษากรณีผลกระทบต่อผู้บริโภคประเภทที่อยู่อาศัย

วิชัย พันธ์เกษมสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2552

**MEASURES AND LIABILITY OF POWER SUPPLIER : CASE STUDY
ON IMPACT ON THE CONSUMER IN THE HOUSEHOLD**

VICHAI PATCHARAKETSAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2009

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีอันเนื่องมาจากได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์จากท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์ ชีรวัฒน์ จันทรสุมบุรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ท่านทั้งสองได้ให้ความกรุณาและยังได้เสียสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้เขียน อีกทั้งยังได้ให้คำปรึกษาชี้แนะในการเขียนวิทยานิพนธ์ และยังได้กรุณาติดตามความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงที่ให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนมา ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ที่ได้กรุณา รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ และท่านอาจารย์ สัตยะพล สัจจเดชะ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนในครั้งนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณยิ่งยง กาญจนพ่ายัพ ที่ได้กรุณาช่วยแปลภาษาต่างประเทศของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา คุณพ่อเม้งอุ่น แซ่ฮู้ และมารดา คุณแม่พรพันธุ์ พัทธเกษสกุล ที่คอยเป็นกำลังใจให้แก่ผู้เขียนทั้งยังคอยช่วยเหลืออุปการะและสนับสนุนและผลักดันในด้านการศึกษาจนถึงระดับมหาบัณฑิต

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ ของผู้เขียนทุกคนที่คอยช่วยเหลือผู้เขียน ในการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตของผู้เขียนที่ผ่านมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาแล้วผู้เขียนขอมอบความดีทั้งหมดนี้ให้กับ บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ของผู้เขียนทุกท่าน ที่ท่านได้ช่วยอบรมสั่งสอนและได้ประสิทธิ์ประสาทวิชากรให้แก่ผู้เขียน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ถ้าได้มีหากมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องเกิดขึ้น ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

วิชัย พัทธเกษสกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	7
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความผิดปกติที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย	
   กรณีเครื่องใช้ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้า.....	9
2.1 ความหมายของสินค้าไม่ปลอดภัย.....	9
2.1.1 ประวัติและแนวคิดของความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น	
จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย.....	10
2.1.2 วัตถุประสงค์ของความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก	
สินค้าที่ไม่ปลอดภัย.....	12
2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย.....	13
2.2.1 ความรับผิดชอบในทางสัญญา.....	14
2.2.2 ความรับผิดชอบในทางละเมิด.....	17
2.3.3 ความรับผิดชอบเด็ดขาดในความเสียหายอันเกิดจากสินค้า.....	18
2.3 สารระสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการผลิต และจำหน่ายกระแสไฟฟ้า.....	19
2.3.1 ความหมายของกระแสไฟฟ้า.....	19
2.3.2 นิยามของกระแสไฟฟ้า.....	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.3 การทำงานของกระแสไฟฟ้า.....	23
2.3.4 ระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าของประเทศไทย.....	24
2.3.5 ระบบความปลอดภัยของการจ่ายกระแสไฟฟ้า.....	26
2.3.6 ผลกระทบจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างผิดวิธี.....	45
3. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับ ความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมาย ของต่างประเทศ.....	47
3.1 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับ ความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าของประเทศไทย.....	47
3.1.1 ประเภทของความเสียหาย และขอบเขตความรับผิดชอบของผู้บริโภค.....	48
3.1.2 ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย.....	53
3.1.3 ความรับผิดชอบที่เกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับ ความเสียหายจาก กระแสไฟฟ้า.....	54
3.1.4 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบจากผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย.....	55
3.1.5 อายุความรับผิดชอบของผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย.....	56
3.1.6 มาตรการป้องกันคดีในประเทศไทย.....	57
3.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับ ความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าของต่างประเทศ.....	58
3.2.1 ประเภทของความเสียหาย และขอบเขตความรับผิดชอบ.....	58
3.2.2 ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย.....	62
3.2.3 ความรับผิดชอบที่เกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับ ความเสียหายจาก กระแสไฟฟ้า.....	63
3.2.4 ข้อยกเว้นความรับผิดชอบจากผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย.....	67
3.2.5 อายุความรับผิดชอบของผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย.....	69
3.2.6 มาตรการป้องกันคดีในต่างประเทศ.....	70
3.3 การเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.....	72

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.4 การดำเนินการป้องกันเกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีผลกระทบจากกระแสไฟฟ้าเป็นคติละเมิด.....	76
3.4.1 การดำเนินการป้องกันในความปลอดภัยที่เกิดจากผลิตภัณฑ์และที่เกิดจากกระแสไฟฟ้า.....	77
3.4.2 การดำเนินการป้องกันธรรมดา.....	78
3.5 มาตรการการเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย.....	80
3.5.1 การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยทางสัญญา.....	80
3.5.2 การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในทางละเมิด.....	81
3.5.3 การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย.....	81
4. ปัญหาในทางกฎหมายในการกำหนดผู้ที่ต้องรับผิดชอบ ผู้เสียหาย การชดเชยค่าเสียหายและการพิสูจน์ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551.....	84
4.1 ปัญหาที่เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย.....	84
4.1.1 การระงับข้อพิพาทตามสัญญา.....	88
4.1.2 การระงับข้อพิพาทในทางละเมิด.....	88
4.2 ปัญหาไม่มีการทำประกันภัยในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในสินค้าประเภท “กระแสไฟฟ้า” เพื่อแบ่งเบาภาระการชดเชยค่าเสียหายเพื่อแบ่งเบาภาระการชดเชยค่าเสียหาย.....	89
4.3 ปัญหาในการดำเนินการทางกฎหมายเรื่องการฟ้องคดีจากบุคคลหรือทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดความเสียหายส่งผลกระทบต่อกระแสไฟฟ้า.....	91
4.3.1 ปัญหาในการดำเนินการทางกฎหมายเรื่องการดำเนินการฟ้องคดีกับบุคคล หรือทรัพย์สินที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อกระแสไฟฟ้า.....	92

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.3.2 ปัญหาการใช้สิทธิไล่เบียดจากบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และบุคคลที่เป็นเจ้าของเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือทรัพย์สินที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย.....	92
4.4 ปัญหาในการนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เพื่อนำมาใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับผลกระทบจากกระแสไฟฟ้าเพื่อพิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้ทำละเมิด.....	92
4.5 ปัญหาในความรับผิดชอบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคกระแสไฟฟ้าประเภทที่อยู่อาศัยได้รับ เนื่องจากเหตุเพลิงไหม้.....	97
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	108
5.1 บทสรุป.....	108
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	113
บรรณานุกรม.....	125
ประวัติผู้เขียน.....	129

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า แยกตามผลของการเกิดอุบัติเหตุ เปรียบเทียบปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550.....	1
1.2 จำนวนการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า แยกตามเขตจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวง และผลของอุบัติเหตุ ปี 2550.....	4
4.1 การเกิดเพลิงไหม้ในเขตจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวงจำแนกตามเขตจำหน่าย เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2549 และ ปี พ.ศ. 2550.....	98
4.2 การเกิดเพลิงไหม้ในเขตจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวงจำแนกตามสาเหตุที่เกิดจากไฟฟ้า เปรียบเทียบปี พ.ศ. 2549 และ ปี พ.ศ. 2550.....	100
4.3 ชนิดวัตถุอันตรายที่ต้องมีกระบวนการที่จะต้องดำเนินการ.....	102
4.4 ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในการประกาศบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย.....	103

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงการทำงานของรีเลย์.....	27
2.2 แสดงรีเลย์แบบบุค โสลซ์.....	30
2.3 แสดงการทำงานของ LA (เครื่องกับดักฟ้าผ่า).....	31
2.4 แสดงแผนผังระบบไฟฟ้าภายในที่อาศัย.....	32
2.5 แสดงแผนผังระบบไฟฟ้าภายในที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ หรืออาคารขนาดเล็ก.....	33
2.6 แสดงตัวอย่างระยะห่างในการจับยึดและการต่อสายสำหรับการเดินสายบนผิว.....	34
2.7 แสดงการต่อสาย สำหรับการเดินสายในท่อร้อยสาย.....	35
2.8 แสดงการต่อช่องเดินสายตรงจุดที่ผ่านผนัง.....	35
2.9 แสดงเส้นทางเดินของกระแสลัดวงจรลงดินกรณีที่ไม่มียุทธศาสตร์สายดินอุปกรณ์ ป้องกันจะไม่ทำงาน.....	36
2.10 แสดงส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบสายดิน.....	37
2.11 แสดงแผงสวิตช์ที่มีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลร่วมกัน.....	37
2.12 แสดงแผงสวิตช์ที่มีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลแยกกัน.....	38
2.13 แสดงขนาดเล็กสุดของสายต่อหลักดินของระบบไฟฟ้ากระแสสลับ.....	39
2.14 แสดงตารางขนาดต่ำสุดของสายดินของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า.....	39
2.15 แสดงตำแหน่งและตำแหน่งขั้วที่ต้องต่อสายไฟให้ถูกต้อง.....	40
2.16 แสดงสัญลักษณ์และตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ต้องมีสายดิน.....	41
2.17 แสดงสัญลักษณ์และตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ต้องมีสายดิน (มีฉนวนหนาเป็น 2 เท่า).....	41
2.18 แสดงสัญลักษณ์และตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ต้องมีสายดิน (มีแรงดันไฟฟ้าต่ำพิเศษ).....	42
2.19 แสดงสภาวะเครื่องตัดไฟรั่วไม่ปลดวงจรออก.....	43
2.20 แสดงสภาวะเครื่องตัดไฟรั่วจะปลดวงจรออก.....	43
2.21 แสดงการติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วในวงจรที่ไม่ถูกต้อง.....	44
2.22 แสดงการติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วในวงจรที่ถูกต้อง.....	44
2.23 แสดงสภาวะเครื่องตัดไฟรั่วในวงจรที่ไม่ถูกต้อง.....	45
4.5 กราฟแสดงอุบัติภัยที่เกี่ยวกับเพลิงไหม้ปี พ.ศ. 2550.....	100

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการและความรับผิดชอบของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า :
ชื่อผู้เขียน	ศิษยาภิบาลผลกระทบต่อผู้บริโภคประเภทที่อาศัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	วิชัย พัทธเกษสกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ตันศิริ
สาขาวิชา	อาจารย์ธีรวัฒน์ จันทรสุมบุรณ์
ปีการศึกษา	นิติศาสตร์
	2551

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองประชาชนในฐานะผู้บริโภค ให้ได้รับความคุ้มครองมากขึ้นเทียบเท่ากับต่างประเทศ โดยได้ตราพระราชบัญญัติ “ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” ขึ้น และมีผลใช้บังคับตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เพราะกระบวนการผลิตสินค้าจะใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าที่ก่อความเสียหายนั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเป็นการกระทำที่พิสูจน์ได้ค่อนข้างยาก เป็นผลให้ภาระในการพิสูจน์ความเสียหายตกเป็นของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายโดยตรง ซึ่งเป็นการนำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้บังคับในกฎหมายฉบับนี้ และยังนำเรื่องการเสียหายทางจิตใจมาใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายที่ผู้เสียหายในฐานะผู้บริโภคได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสม เช่นกรณีศาลมีอำนาจพิพากษาเกินค่าขอให้ผู้ผลิตชดใช้ในค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้ โดยศาลจะพิจารณาค่าสินไหมทดแทนตามที่เห็นสมควรตามที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหาย แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง ซึ่งไม่เคยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น และทำให้ผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่ดีขึ้น สินค้าไม่ปลอดภัยตามกฎหมายฉบับนี้ ได้รวมถึง “กระแสไฟฟ้า” เข้าไว้ด้วย เพราะถ้าเกิดความเสียหายขึ้นไม่ว่าทางด้านร่างกาย แก่ชีวิต หรือแก่ทรัพย์สินจากกระแสไฟฟ้าแล้ว จะได้รับความเสียหายมากกว่าสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในประเภทอื่น

จากการศึกษาพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วจะพบว่า การที่รัฐบาลได้มีการบัญญัติให้กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยคำนึงถึงว่า กระแสไฟฟ้า เป็นทรัพย์สินที่เป็นอันตรายโดยสภาพ เพื่อที่จะจำกัดให้กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและผู้เสียหายได้รับความคุ้มครองที่สูงมากขึ้น เช่นการผลัดภาระการพิสูจน์สินค้าที่ไม่ปลอดภัยให้แก่ผู้ผลิตเป็นผู้พิสูจน์ถ้าสินค้าที่ผลิตไม่ปลอดภัยและก่อความเสียหายได้อย่างไร เพราะเป็นการลดขั้นตอนที่ผู้เสียหายต้องใช้

ค่าใช้จ่าย ตลอดจนการดำเนินการฟ้องเรียกค่าเสียหายก็ได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม และให้มีหน่วยงานคือสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้ดำเนินการ ทำให้ผู้เสียหายลดภาระค่าใช้จ่ายลง และให้การดำเนินคดีอยู่ในการในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เพื่อให้มีการเข้าใจถึงวิธีการทำงานของกระแสไฟฟ้าได้ชัดเจนขึ้น ผู้เขียนจึงได้อธิบายขั้นตอนการเกิดขึ้นของกระแสไฟฟ้า และการจ่ายกระแสไฟฟ้าถึงประชาชนไว้อย่างย่อ ตลอดจนผลกระทบจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างผิดวิธีและการป้องกันการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างถูกต้อง และได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายของประเทศ ไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่นฯ

จากการกล่าวมาข้างต้นดังกล่าว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ประการแรกควรจัดให้กระแสไฟฟ้ามาอยู่ในบัญชีวัตถุดิบราย เพราะกระแสไฟฟ้าถือเป็นทรัพย์สินที่มีอันตรายโดยสภาพ การผลิต หรือการใช้ต้องมีความระมัดระวัง มีคุณสมบัติพิเศษ และมีโทษอย่างร้ายแรง เมื่อได้บัญชีวัตถุดิบอยู่ในบัญชีวัตถุดิบรายแล้ว ควรรับผิดชอบ และการชดใช้ความเสียหายของการไฟฟ้ามีความชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนการผลกระทบการพิสูจน์ให้แก่การไฟฟ้า ซึ่งเป็นผู้ผลิต ถือเป็นภาระที่หนักมาก เช่น กรณีเกิดเพลิงไหม้บ้านเรือน จะมีการกล่าวเสมอว่าเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร ภาระการพิสูจน์ก็จะเป็นการยาก เนื่องจากต้องรอผลการพิสูจน์จากกองพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน และจะได้รับผลว่าไม่ทราบสาเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ และการเข้าสู่การพิจารณาคดีผู้บริโภคใช้ระยะเวลาอันรวดเร็ว การส่งหลักฐานการพิสูจน์อาจจะไม่ เป็นไปตามกำหนด อาจทำให้ผู้ผลิตได้รับความเสียหายที่ต้องรีบส่งพยานหลักฐานเข้าพิสูจน์ให้ รวดเร็ว เพราะเป็นบทบัญญัติของกฎหมาย จึงสมควรปรับปรุงให้กระแสไฟฟ้าได้รับการลดระดับ ความเคร่งครัดในเรื่องภาระการพิสูจน์ให้แก่การไฟฟ้าในฐานะผู้จำหน่าย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม แก่ฝ่ายผู้จำหน่ายด้วย และปัญหาที่สำคัญต่อมาควรจะมีการตั้งหน่วยงานที่เข้ามารับประกันภัยกรณี ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกระแสไฟฟ้า เพราะการเกิดความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าถ้าเกิดแก่ร่างกาย จะพบความเสียหายที่รุนแรงและเป็นที่น่าสงสาร และมีผลต่อจิตใจ อาจทำให้การไฟฟ้าผู้จำหน่าย ต้องรับภาระเพิ่มขึ้น การฟ้องเรียกค่าเสียหายจากกระแสไฟฟ้าที่เกิดขึ้น ซึ่งความเสียหาย มีจำนวนค่อนข้างสูง ทำให้การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่าย และเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ต้องนำเงินที่จะส่งเป็นเงินงบประมาณของแผ่นดินมาชดเชยเป็นค่าสินไหมทดแทน ซึ่งเป็นการเพิ่ม ภาระให้ผู้จำหน่าย อาจจะต้องมีการเพิ่มค่าไฟฟ้าที่มีผลต่อผู้บริโภคทั่วไปได้ รัฐบาลควรจัดตั้ง หน่วยงานกลางขึ้นมาเพื่อดูแลและไกล่เกลี่ย ตลอดจนประนีประนอม และหน่วยงานที่ดูแล ประกันภัยในความเสียหาย เพื่อให้ผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า และผู้เสียหายได้รับเป็นธรรม และเกิด ความพอใจทั้งสองฝ่าย

Thesis Title	Measures and Liability of Power Supplier : Case Study on Impact on the Consumer in the Household
Author	Vichai Patcharaketsakul
Advisor	Associate Professor Dr. Kalaya Tunsiri
Co-Thesis Advisor	Theerawat Chantarasomboon
Department	Law
Academic Year	2008

ABSTRACT

Presently, Thailand has enacted laws relating to consumer protection in order to elevate its standard of protection to reach international level by promulgation of “Product Liability Act B.E.2551” and coming into effectiveness after published in the Royal Government Gazette on 20 February 2008. As production process has utilized scientific knowledge and high technology which may be difficult for the consumer to prove that any product causing damage is seen as a unsafe product and hence the burden of proof is left to the producer or the distributor. This legislation has adopted the principle of strict liability and also allowed for moral damages in order to remedy damage incurred by the consumer to be compensated adequately. Therefore, the court may grant damages to be paid by the producer higher than asked by the injured taking into account the extent of damage suffered by the injured but not exceeding 2 times of the real compensation which has been never found in any Thai legislations and make it more favorable for the injured. Such unsafe product includes “electricity” as it may cause damage life, body or property and sometime even more serious than other kinds of products.

From the study of this Act, it is found that the fact that the authority has defined electricity as unsafe product taking into account its dangerous in its nature in order to better protect the consumer and to switch burden of proof to the producer will help reducing the steps to be taken and paid for by the injures. Moreover, filing the plaint to the Court is also exempted from the court fees and the Office of Consumer Protection is authorized to act on behalf of the injured will also help reducing legal expenses to be paid by the injured. Proceedings of this kind

of case are governed by the Consumer Litigation Procedure Act B.E.2551. In order to better understand about function of electricity, the author has summarily explained from the origin of electricity until it is supplied to the consumer and also mentioned about impact from misuse of electric appliances and how to properly protect danger from the use of them. This study also covers legal measures for remedying the injured from using electric appliances in Thailand comparing to those in USA, UK and Japan.

From the above, the author has some recommendations as follows: first, electricity should be officially categorized and listed as hazardous material which will make responsibility and liability of the power supplier clearer. Resting burden of on power suppliers may be seen as a huge burden as in case of fire, it has always claimed of short circuit which is difficult to prove and the time-consuming process. When the case has come before the court under the procedure of Consumer Litigation Procedure Act, all proceedings will be speeded up and this may be at the detriment of the power supplier as they do not have enough time to collect evidence. Electricity case should be considered for mitigation in terms of burden of proof to balance fairness to such power supplier. The next issue is to consider about establishing insurance agency for damage caused by electricity. As the power supplier may have to pay a large amount of damage for the case of claiming for consumer's damage resulted from electricity. MEA as the power supplier and as SOE has to reserve money which should be sent to the state to pay for such damages which may finally affect the public through an increase of electricity charge. The government should also consider setting up central agency responsible for conciliation and mediation. These agencies will help balancing fairness and satisfaction for both the injured and power supplier.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำรงชีวิตของมนุษย์ในโลกนี้วิวัฒนาการมาหลายล้านปี จวบจนกระทั่งมาถึงปัจจุบันนี้ มนุษย์ก็จะพยายามคิดค้นและมุ่งแสวงหาสิ่งที่จะทำให้ตนเองได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น ๆ ซึ่งถ้าจะย้อนหลังไปหลายล้านปีในอดีตมนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่โดยการล่าสัตว์เพื่อมาเป็นอาหาร โดยมีได้มีการปรุงแต่งแต่ประการใด แต่เน้นที่จะมีอาหารเพื่อการดำรงชีพในอยู่รอดในแต่ละวันเท่านั้น จนกระทั่งมนุษย์ได้เริ่มรู้จักไฟนอกจากใช้เพื่อเป็นแสงสว่างในยามค่ำคืน และใช้ป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้ายแล้วยังนำมาใช้เพื่อทำให้อาหารประเภทเนื้อสัตว์สุกเพื่อใช้ถนอมอาหารให้มีการเก็บไว้กินได้ระยะยาวขึ้น และได้มีการค้นคิดจนมนุษย์เริ่มที่จะผลิตกระแสไฟฟ้าขึ้นมาใช้ และผลิตหลอดไฟฟ้าขึ้น โดยนักวิทยาศาสตร์ชื่อเอ็ดสัน ทำให้เกิดแสงสว่างใช้ในเวลากลางคืน และได้มีผู้ค้นคิดเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ มากขึ้น การจุดไฟใช้ถ้าไม่ระมัดระวังก็อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและชีวิตได้จึงได้มีการใช้ไฟลดน้อยลงไปตามลำดับ กระแสไฟฟ้าจึงเริ่มมีความจำเป็นในชีวิตประจำวันมากขึ้น

จากวิวัฒนาการดังกล่าวจะพบว่าเมื่อสภาพสังคม และเศรษฐกิจยิ่งเจริญมากขึ้นเพียงใด มนุษย์ก็ยิ่งมีความต้องการที่จะใช้กระแสไฟฟ้ามากขึ้นเท่านั้น เช่น การผลิตสินค้าและบริการก็ต้องใช้กระแสไฟฟ้ามากขึ้น ๆ ถ้าจะย้อนไปถึงการที่ผลิตเครื่องรับโทรทัศน์เมื่อหลายสิบปีที่ผ่านมาเป็นระบบขาวดำ จะมีความตื่นเต้นที่สามารถมองเห็นคนและสิ่งของในกล่องสี่เหลี่ยมทำให้เกิดความรู้กว้างไกลยิ่งขึ้นซึ่งทุกคนไม่สามารถปฏิเสธสิ่งดังกล่าวได้ และพยายามดิ้นรนเพื่อจะหามาครอบครองกันในทุก ๆ ครั้วเรือน แต่เราคงทราบกันดีว่าโทรทัศน์จะมีภาพได้ต้องอาศัยกระแสไฟฟ้านั่นเอง เมื่อกระแสไฟฟ้ามีความสำคัญถึงเพียงนี้ คงจะไม่มีใครที่จะปฏิเสธว่าไม่รู้จักระแสไฟฟ้าจะโดยตรง หรือทางอ้อมก็ตาม และถ้าไม่มีกระแสไฟฟ้าเสียแล้วมนุษย์คงจะเดือดร้อนเป็นแน่ หรืออาจจะดำรงชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบากเพราะเราคุ้นเคยกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องอาศัยกระแสไฟฟ้าอย่างแยกกันไม่ออกแล้ว จนถึงทุกวันนี้ ถ้าเราไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้แล้วมนุษย์จะเป็นเช่นไรและจะดำรงชีวิตอยู่ได้หรือไม่ เพียงใด ซึ่งมนุษย์คงไม่เคยนึกถึงปัญหาที่จะต้องเผชิญในอนาคตเลยแม้แต่น้อย แต่กระแสไฟฟ้านั้นเมื่อมีคุณอนันต์ก็ย่อมมีโทษอย่างมหันต์ ถ้าเราไม่ใช้กระแสไฟฟ้าอย่างระมัดระวังแล้ว มีผลเสมือนกระแสไฟฟ้าเป็นมัจจุราชที่จะทำร้ายเราทั้งร่างกาย

และอาจจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ซึ่งเป็นผลให้บุคคล และองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งที่เป็นองค์กรที่ผลิต หรือองค์กรที่จำหน่ายกระแสไฟฟ้าเองก็พยายามที่จะค้นคว้าหาเครื่องมือหรือมาตรการต่าง ๆ เช่น การคิดค้นเครื่องมือตัดกระแสไฟฟ้า กรณีที่เกิดจากกระแสไฟฟ้ารั่ว หรือไฟฟ้าลัดวงจร เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินที่อาจเกิดขึ้นจากความบกพร่องของอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า หรืออาจเกิดจากกระแสไฟฟ้าเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องมีการผลักดันเพื่อตั้งหน่วยงานกลางขึ้นมาเพื่อจะพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากความเสียหายที่เป็นผลจากกระแสไฟฟ้า เพื่อหาข้อยุติ หรือไกล่เกลี่ย เพื่อจะชดเชยค่าสินไหมทดแทน แก่ผู้ที่ได้รับผลเสียหายจากกระแสไฟฟ้า ซึ่งผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบ หรือผู้บริโภคเองอาจจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยอาจจะเกิดจากเป็นผู้มีส่วนก่อให้เกิดผลร้ายขึ้น หรือจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือจากความประมาทของผู้บริโภคเองก็ตาม โดยจากการค้นคว้า¹ ข้อมูลของการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่าย ที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า โดยแสดงการเปรียบเทียบผลของการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า แยกตามผลของการเกิดอุบัติเหตุ เปรียบเทียบของปี พ.ศ. 2549 และของปี พ.ศ. 2550 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 จำนวนการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า แยกตามผลของการเกิดอุบัติเหตุ เปรียบเทียบปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550

ผลของการเกิดอุบัติเหตุ	ปี		% ที่เปลี่ยนแปลง + เพิ่มขึ้น, - ลดลง
	2549	2550	
เสียชีวิต (ราย)	18	6	-66.67
บาดเจ็บสาหัส (ราย)	15	7	-53.33
บาดเจ็บไม่สาหัส (ราย)	20	14	-30.00
รวม (ราย)	53	27	-49.06

ในปี พ.ศ. 2550 อุบัติเหตุที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า มีจำนวนทั้งสิ้น 27 ราย ลดลงจากปีก่อน 26 ราย หรือลดลงร้อยละ 46.06 แบ่งเป็น

¹ กองบริหารจัดการความปลอดภัย ฝ่ายความปลอดภัย การไฟฟ้านครหลวง. (2550). รายงานสถิติอุบัติเหตุของ กฟน. ประจำปี 2550 (ม.ค. 50 – ธ.ค. 50).

ในปี พ.ศ. 2550 อุบัติภัยที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า มีจำนวนทั้งสิ้น 27 ราย ลดลงจากปีก่อน 26 ราย หรือลดลงร้อยละ 49.06 แบ่งเป็น

เสียชีวิต จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.22 ของอุบัติเหตุรวม ส่วนใหญ่เกิดจากขนาดแรงดันไฟฟ้า 24 kV มากที่สุด จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาขนาดแรงดัน 220 V จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67

บาดเจ็บสาหัส จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.93 ของอุบัติเหตุรวม ส่วนใหญ่เกิดจากขนาดแรงดันไฟฟ้า 24 kV จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.42 รองลงมาขนาดแรงดัน 115 kV และ 12 kV จำนวนอย่างละ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.29

บาดเจ็บไม่สาหัส จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.85 ของอุบัติเหตุรวม ส่วนใหญ่เกิดจากขนาดแรงดันไฟฟ้า 24 kV จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาขนาดแรงดัน 12 kV จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57

จากตารางข้างต้นที่แสดงจำนวนการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้าแยกตามผลของการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2550 ซึ่งจะพบว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับประชาชนในปี พ.ศ. 2549 อุบัติภัยที่เกิดขึ้นกับประชาชนประกอบด้วยมีการเสียชีวิต 18 ราย บาดเจ็บสาหัส 15 ราย และบาดเจ็บไม่สาหัส 20 ราย รวมจำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุ 53 ราย ซึ่งจะเห็นว่ากระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุด แต่ก็จะมีผลทำให้ผู้บริโภคได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้าทำให้เห็นว่าการเกิดอุบัติเหตุอาจจะเกิดจากการขาดความระมัดระวังของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าคือการไฟฟ้านครหลวง ซึ่งกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นการไฟฟ้านครหลวงก็ได้มีการชดเชยเยียวยาชดเชยค่าเสียหายแก่ญาติผู้เสียชีวิตดำเนินการต่าง ๆ ในการปลงศพสมเ้าฐานานุรูปทุก ๆ ราย และทำการรักษาเยียวยา ตลอดจนชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บาดเจ็บสาหัส และผู้ไม่บาดเจ็บสาหัสทุก ๆ ราย โดยการไฟฟ้านครหลวงพยายามหาทางป้องกันโดยมีจิตสำนึกเสมอว่าการชดเชยด้วยทรัพย์สินก็มีใช้การแก้ไข้ปัญหาทั้งหมด แต่พยายามที่จะหาทางป้องกันโดยตรวจสอบเครื่องมือ อุปกรณ์การจ่ายไฟฟ้า ฝึกฝนพนักงานให้สามารถป้องกันไม่ให้ผลเสียหายเกิดกับประชาชน หรือให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งจะพบว่าผลการเกิดอุบัติเหตุในปี พ.ศ. 2550 จะเห็นว่าตัวเลขของผู้เสียชีวิต จำนวน 6 ราย ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 (-66.67%) ตัวเลขผู้บาดเจ็บสาหัสจำนวน 7 ราย ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 (-53.33%) ตัวเลขผู้บาดเจ็บไม่สาหัสจำนวน 14 ราย ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 (-30.00%)

ตารางที่ 1.2 จำนวนการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า แยกตามเขตจำหน่ายของ
การไฟฟ้านครหลวง และผลของอุบัติเหตุ ปี 2550

ผลของการเกิด อุบัติเหตุ	เขตจำหน่ายของ กฟน.																	รวม	
	พ	ล	ก	ต	ป	ว	ส	น	ธ	บ	ญ	ม	ท	ข	ง	ร	ศ		อ
เสียชีวิต	-	-	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6
บาดเจ็บ	1	-	-	-	1	-	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	7
บาดเจ็บ ไม่สาหัส	-	-	1	2	1	3	4	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	14
รวม	1	-	2	3	3	3	9	-	-	2	-	1	1	1	1	-	-	-	27

สถิติการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในเขตจำหน่ายของ
การไฟฟ้านครหลวง เกิดขึ้นในพื้นที่ของการไฟฟ้านครหลวง เขตสามเสนมากที่สุด จำนวน 9 ราย
คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา เกิดขึ้นในพื้นที่ของการไฟฟ้านครหลวง เขตสมุทรปราการ เขตคลองเตย
และ เขตยานนาวา จำนวนเขตละ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.11

สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจาก สายขาดลงมาถูกประชาชน มีจำนวน 6 ราย หรือร้อยละ 22.22
สถานที่เกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่จะเกิดในที่สาธารณะ จำนวน 12 ราย หรือร้อยละ 44.44 และ
ขนาดแรงดันไฟฟ้า 24 kV เกิดขึ้นมากที่สุด จำนวน 18 ราย หรือร้อยละ 66.67

จากตารางที่แสดงรายละเอียดของการเกิดอุบัติเหตุของ ปี พ.ศ. 2550 โดยแบ่งแยกตาม
เขตจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวง โดยพบว่าอุบัติเหตุส่วนใหญ่ที่เป็นสาเหตุคือ สายไฟฟ้าขาดลง
มาถูกประชาชน เนื่องจากขณะเกิดพายุฝนต้นไม้ ป่ายโฆษณา ซึ่งเป็นของบุคคลภายนอกเป็นส่วน
ในการเกิดอุบัติเหตุขึ้น และเกิดจากพายุที่เกิดขึ้นโดยเป็นเหตุสุดวิสัยทำให้อุบัติเหตุเกิดขึ้น แม้จะมีการ
ป้องกันอย่างดีที่สุดแล้วก็ตาม จากสถิติยังพบว่าเหตุอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจะเกิดในที่สาธารณะมากที่สุด
ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ค่อนข้างมากยากแก่การระวางป้องกัน แต่จะพบว่าเกิดเหตุอุบัติเหตุแก่
บ้านเรือนของประชาชนน้อยมากซึ่งการไฟฟ้านครหลวงพยายามป้องกันมิให้เกิดเหตุแก่บ้านเรือน
และเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมอุบัติเหตุได้ค่อนข้างได้ผล

ซึ่งปัญหาดังกล่าวรัฐบาลทุกสมัยเองก็ได้มองเห็นถึงปัญหาที่มีอยู่ และพยายามหา
มาตรการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อเยียวยา หรือชดเชยจากผลเสียหายที่ประชาชนในฐานะผู้บริโภคจะต้อง
ได้รับผลจากกระแสไฟฟ้าโดยตรงเอง กรณีเกิดผลร้ายดังกล่าวขึ้นแก่ผู้บริโภคผู้ผลิตกระแสไฟฟ้า

ก็จะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับเรื่องละเมิด ว่าด้วยทรัพย์สินอันตราย มาตรา 437 วรรค 2 ซึ่งกระแสไฟฟ้าจัดเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ มาใช้เยียวยาในการพิจารณาชดใช้แก่ผู้บริโภคในฐานะผู้เสียหายโดยการชดใช้ในรูปค่าสินไหมทดแทน

แต่ในปัจจุบันนี้ การจะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิดมาเพื่อการเยียวยาอาจจะไม่ครอบคลุม รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้คิดหามาตรการต่าง ๆ และร่างกฎหมายที่จะใช้บังคับเพื่อที่จะช่วยเหลือผู้บริโภคที่ได้รับผลร้ายจากกระแสไฟฟ้า และในขณะนี้ รัฐบาลก็ได้มีการประกาศใช้กฎหมายที่ช่วยเหลือคุ้มครองผู้บริโภคที่ครอบคลุม คือ พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 เป็นต้นไป วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ ให้ความสำคัญที่สินค้าที่ผลิตในปัจจุบันมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้น ผู้บริโภคเองจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยนั้น ทำได้ยาก ถ้าผู้บริโภคนำสินค้าไม่ปลอดภัยไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่น การจะฟ้องคดีเรียกร้องค่าเสียหายจะเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก และมีปัญหาในเรื่องภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหาย เพราะผู้ผลิตเป็นผู้ที่เข้าใจการผลิต ได้ดีทุกขั้นตอน พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหน้าที่ให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ผลิตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ อันมีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ตลอดจนได้รับการชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าพระราชบัญญัตินี้คำนึงถึงการเยียวยาที่ผู้บริโภค จะได้รับการชดเชย คือค่าสินไหมทดแทน ซึ่งถือเป็นหัวใจของพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพิจารณาจากมาตรา 4 ในเรื่อง “สินค้า” โดยให้หมายความว่า คือ สิ่งหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้ามาเพื่อขาย รวมทั้งผลผลิตทางเกษตรกรรม และให้ความรวมถึง “กระแสไฟฟ้า”

กรณีดังกล่าวส่งผลให้ “กระแสไฟฟ้า” จัดเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามพระราชบัญญัตินี้ ทำให้เกิดความชัดเจนขึ้นในการที่ผู้เสียหายจะได้เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกว่าในอดีต ซึ่งก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้การคิดค่าสินไหมทดแทนก็จะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการละเมิด ตามมาตรา 437 วรรค 2 ว่าด้วยทรัพย์สินอันตรายมาใช้พิจารณาค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจากกระแสไฟฟ้าซึ่งยังไม่สามารถเยียวยาได้ผลเต็มที่ เนื่องจากต้องคิดในเรื่องของภาระการพิสูจน์ที่ผู้เสียหายต้องเป็นผู้รับภาระในกรณีดังกล่าวด้วยว่าตนได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าจริงเพียงใด ซึ่งพระราชบัญญัตินี้สามารถช่วยในเรื่องภาระการพิสูจน์ที่มีผลต่อผู้เสียหายไปยังผู้ผลิต เพราะถือว่าผู้ผลิตเองมีข้อมูลทุกขั้นตอนในการผลิตสินค้าของตนเอง ซึ่งผู้บริโภคเองไม่มีความรู้ และไม่มีความเข้าใจขั้นตอนในการผลิตสินค้า และตลอดจนความผิดพลาด

และความเสียหายที่เกิดจากสินค้าว่ามาจากเหตุใด ซึ่งเป็นข้อที่ยุงยากที่ผู้เสียหายจะนำคดีขึ้นสู่ศาล จึงทำให้เกิดความท้อแท้ ตลอดจนไม่มีค่าใช้จ่ายในการจะนำคดีขึ้นมาสู่ศาลเนื่องจากกฎหมายไม่ได้เปิดช่องทางดังกล่าวไว้ จึงทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับการชดเชยในความเสียหายที่เกิดขึ้นมา

ปัญหาที่น่าจะวิเคราะห์ต่อมาก็คือการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ หน่วยงานที่เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าได้มีการตั้งหน่วยงานขึ้นมารองรับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่ เพียงใด เช่น เรื่องของการพิสูจน์ในผลของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และต้องมีความเป็นกลางที่ศาลและผู้เสียหายจะยอมรับในการพิสูจน์ที่เกิดขึ้น และก่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งด้านผู้ผลิตและผู้เสียหาย จึงต้องพิจารณาว่าหน่วยงานที่เป็นผู้ผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้างดงกล่าวมีความพร้อมที่ผลที่จะเกิดขึ้นต่อพระราชบัญญัติฉบับนี้เพียงพอหรือไม่

ดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะมุ่งเน้นให้เห็นถึงกฎหมายที่มีใช้อยู่เดิมก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความคุ้มครองที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างไร อันอาจจะเป็นผลให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียหายมากยิ่งขึ้น โดยผู้ผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย และรัฐบาลที่ให้ความคุ้มครองสังคมให้อยู่โดยมีการขัดแย้งน้อยที่สุดและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งฝ่ายผู้ผลิตและจำหน่ายกับผู้บริโภค

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษากระบวนการในการผลิตกระแสไฟฟ้า ขั้นตอน ความรับผิดชอบ การคิดค้นอุปกรณ์ที่ป้องกันเครื่องใช้ไฟฟ้าไม่ให้ได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้า ตลอดจนประวัติความเป็นมา ความหมาย รูปแบบและลักษณะของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ในเรื่องพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ตลอดจนสภาพปัญหา ลักษณะ และแนวทางในการเรียกร้องค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนจากความรับผิดชอบทางละเมิดเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติฉบับนี้

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยเน้นถึงเรื่องการพิสูจน์ถึงความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ และค่าสินไหมทดแทน

1.2.3 เพื่อศึกษาในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ โดยมุ่งที่จะพัฒนากฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของประเทศไทยให้ก้าวหน้าทันสมัยทัดเทียมกับต่างประเทศ

1.2.4 เพื่อศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนา พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยเน้นกรณีการเรียกร้องค่าเสียหายที่เป็นธรรม และเท่าเทียมกันของผู้เสียหาย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากในปัจจุบันการจะนำเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาใช้เยียวยาต่อผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าเสียหายนั้นจะไม่เพียงพอ และก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียหายในเรื่องภาระของการพิสูจน์ว่าได้รับความเสียหายอย่างไร เพียงใด ที่ผู้บริโภคต้องได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า จึงจะต้องมีการบัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาของความเสียหายของผู้บริโภคที่มีอยู่ให้ลดลง และการชดเชยค่าเสียหายให้เกิดความเป็นธรรมทั้งผู้ผลิต และผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า กับผู้เสียหายหรือผู้บริโภค รวมทั้งจะได้ทราบถึงขั้นตอนของการพิจารณาคดี โดยนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาเพื่อใช้บังคับอย่างตรงจุดและเป็นการเฉพาะและรวดเร็ว ซึ่งวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อดำเนินการวิเคราะห์พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จึงจำเป็นที่จะต้องเกิดการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ให้ถูกต้อง และสมบูรณ์อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้ได้รับความเสียหาย และเพื่อความให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าด้วย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีแนวทางที่จะศึกษาดังนี้

มุ่งศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ เอกสารทางราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า และเพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาและสภาพปัญหาของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ผู้บริโภคจะได้รับจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีผลกระทบมาจากกระแสไฟฟ้า ตลอดจนอุปสรรคที่ได้รับและแนวทางแก้ไขปัญหาจากการแสไฟฟ้าที่มีผลต่อเครื่องใช้ไฟฟ้า ตลอดจนหาแนวทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและการเยียวยาความเสียหายของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยการเปรียบเทียบกับมาตรฐานต่าง ๆ ของต่างประเทศและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดจากกระแสไฟฟ้าและจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดสถาบันต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data) ในเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และวิทยานิพนธ์ บทความ รายงานการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมาย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ บัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 กับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะเป็ผลดีต่อผู้เสียหาย และเป็นแนวทางปฏิบัติให้ถูกต้อง ตามบัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ของผู้ผลิตที่จะได้รับผลที่จะมีขึ้นในอนาคต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา ความหมายรูปแบบ และหลักเกณฑ์ของกฎหมาย บัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และ สภาพปัญหาที่แท้จริง และเพื่อหาหลักเกณฑ์ และแนวทางในการเรียกร้องค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายที่เกิดขึ้น ให้เกิดความเป็นธรรม

1.6.2 ทำให้ทราบถึงประวัติของการผลิตกระแสไฟฟ้า หน่วยงานการไฟฟ้านครหลวงหน้าที และความรับผิดชอบในการจำหน่ายกระแสไฟ ความปลอดภัยในขั้นตอนการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การค้นคิดอุปกรณ์ที่จะต้องมีในเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีอันตรายต่อการใช้งาน และการปรับตัวเพื่อรองรับบัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่จะมืผลในอนาคต

1.6.3 ทำให้ทราบแนวทางในการร่างกฎหมายพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพื่อให้เกิดผลดีต่อการคุ้มครองเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยประเภทกระแสไฟฟ้าให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการร่างพระราชบัญญัตินี้

1.6.4 ทำให้ทราบถึงปัญหา เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขก่อนที่บัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จะมีผลใช้บังคับ ตลอดจน แนวโน้มของปัญหาที่จะมีขึ้นหลังจากการใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่มีผลใช้บังคับแล้ว

บทที่ 2

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดในค่าเสียหายและ ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย

มนุษย์เราในปัจจุบันบริโภคสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเป็นสินค้าที่ดีมีประโยชน์ ปลอดภัย หรือเป็นสินค้าที่ดีมีประโยชน์ แต่ไม่ปลอดภัย รวมทั้งสินค้าที่ไม่มีประโยชน์และไม่ปลอดภัย ทั้งนี้ ผู้บริโภคไม่สามารถทราบได้เลยว่าสินค้าที่ตนเองบริโภคอยู่นั้นจะมีความปลอดภัยมากน้อยเพียงใด และผู้ที่ทราบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยนั้นก็คือผู้ผลิต เนื่องจากผู้ผลิตเป็นผู้ผลิตสินค้าออกมา ต้องทราบว่าใช้วัตถุดิบเช่นไรในการผลิต ขั้นตอนการผลิต จนกระทั่งสินค้านั้นเสร็จสิ้น ขั้นตอนการผลิต จนออกมาเป็นสินค้าสำเร็จรูปถึงมือผู้บริโภค และผู้บริโภคจะไม่มีทางทราบได้เลยว่าสินค้าที่ตนได้ซื้อมามีความปลอดภัยมากน้อยเพียงใดจนกว่าจะได้บริโภคสินค้านั้น ผู้ผลิตซึ่งเป็นเจ้าของสินค้าถ้าตั้งใจผลิตสินค้าโดยคำนึงถึงแต่กำไรเพียงอย่างเดียว โดยไม่ห่วงสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค ถือว่าเป็นผู้ผลิตที่ไร้จิตสำนึกในการเป็นผู้ผลิตสินค้า และสมควรได้รับโทษทางกฎหมายอย่างสูงสุด แต่ผู้ผลิตที่อาจจะผลิตสินค้าที่เกิดจากความประมาทในขั้นตอนของการผลิต เป็นผลให้สินค้านั้นเกิดความไม่ปลอดภัยขึ้น ซึ่งสมควรจะได้รับการลงโทษแต่เพียงเฉพาะสินค้าครั้งที่ผลิตเพียงครั้งนั้น แต่เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งหมดที่ไม่อาจจะทราบได้ว่าผู้ผลิตเจตนาจะผลิตสินค้าที่เกิดความปลอดภัยหรือไม่มาจำหน่ายแก่ผู้บริโภค จึงต้องมีการตราพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่จะได้รับผลร้าย โดยการกำหนดค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนในผลร้ายที่ผู้บริโภคได้รับ เพื่อจะดำเนินการให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการเป็นผู้ชดใช้ในค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนในสินค้าที่ตนได้ผลิตและเกิดความไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

2.1 ความหมายของสินค้าไม่ปลอดภัย (Product Liability)

ความหมายของสินค้าไม่ปลอดภัย (Product Liability) หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะเกิดเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งาน และการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

ความเสียหาย¹ หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

ความเสียหายต่อจิตใจ หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

ความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นเรื่องทรัพย์สินที่ขายมีความเสียหายในเนื้อหาผิดไปจากสภาพปกติของทรัพย์สิน ซึ่งในเรื่องความชำรุดบกพร่องและความสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์สินนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์สิน เช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่า กรณีความชำรุดบกพร่องนั้นจำกัดเฉพาะกรณีที่ทรัพย์สินที่ขายมีสภาพผิดไปจากสภาพปกติ เพราะมีความเสียหายแฝงอยู่

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ความรับผิดที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) มีลักษณะพิเศษตรงที่มีลักษณะของความรับผิดทางสัญญาและความรับผิดทางละเมิดอยู่ร่วมกัน โดยในแง่ความไม่ปลอดภัยของสินค้า (defects) มีพื้นฐานมาจากความคาดหวังของผู้บริโภค (consumer expectation) ซึ่งเป็นลักษณะความรับผิดทางสัญญา แต่โดยหลักแล้ว Product Liability เป็นความรับผิดทางละเมิด ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย โดยไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นจะมีความสัมพันธ์กัน ในทางสัญญาหรือไม่ ซึ่งในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้ระบุถึงความเสียหายทางจิตใจรวมไว้ด้วย

2.1.1 ประวัติและแนวคิดของความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

หลักความรับผิดที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ในประเทศสหรัฐอเมริกา² และพัฒนาต่อมาในประเทศอังกฤษ และในทวีปยุโรป โดยได้อาศัยทฤษฎีทางกฎหมายหลายทฤษฎี อาทิ ความรับผิดทางละเมิด ความรับผิดทางสัญญา ความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) หรือความรับผิดอย่างสมบูรณ์ (Absolute Liability) โดยกฎหมายของประเทศส่วนใหญ่ได้นำทฤษฎีเหล่านี้มาผสมผสานกันเพื่อเยียวยาแก่ผู้บริโภค

แต่เดิมการฟ้องร้องให้รับผิดในกรณีสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าไม่ปลอดภัยนั้นยังคงใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขายและกฎหมายลักษณะละเมิด มาฟ้องให้รับผิด

¹ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4.

² Mathias Reimann. (2003, Fall). "Liability for Defective Products at The Beginnfnug of The Twenty First Century: Emergence of Aworldwide Standard?." *American Journal of Comparative Law*.

ซึ่งการฟ้องร้องให้รับผิดชอบในทางสัญญานั้น โจทก์และจำเลยต้องมีฐานะเป็นคู่สัญญากันจึงจะมีสิทธิเรียกร้องให้รับผิดชอบได้³ ตามหลัก Privity of Contract ดังที่ศาลประเทศอังกฤษ ได้วินิจฉัยไว้ในคดี Winterbottom V. Wright⁴ ซึ่งการฟ้องร้องให้รับผิดชอบในสินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น จะเป็นการฟ้องร้องตามสัญญาซื้อขายซึ่งเดิมใช้หลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักปัจเจกชนนิยมและเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่สันนิษฐานว่า บุคคลทุกคนมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมกัน มีอิสระที่จะตกลงหรือมีนิติสัมพันธ์อย่างใด ๆ ก็ได้ กฎหมายจึงเคารพความเป็นปัจเจกชนและยอมรับให้บุคคลมีเสรีภาพในการทำสัญญา (freedom of contract) หากทำสัญญากัน เช่นไรก็ต้องมีการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาเสมอ ทุกคนจึงมีหน้าที่ปกป้องประโยชน์ของตนเอง การที่ผู้ซื้อสมัครใจซื้อสินค้าก็ต้องรับภาระในความเสี่ยงภัยนั้นเอง ประกอบกับการผลิตสินค้าในขณะนั้นยังไม่สลับซับซ้อนมากนัก ผู้ซื้อจึงมีโอกาสตรวจดูสินค้าได้ก่อน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ซื้อที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจตราสินค้าแล้วพบความไม่ปลอดภัยหรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจะต้องพบเห็นได้ ผู้ซื้อก็ต้องรับภาระ หากสินค้านั้นไม่ปลอดภัย ดังนั้น แม้ผู้ซื้อจะมีฐานะเป็นคู่สัญญาที่ไม่อาจเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบในความไม่ปลอดภัยได้

ในเวลาต่อมา เมื่อการผลิตสินค้าเป็นการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในขบวนการผลิต มีการผลิตเป็นการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม ทำให้กระบวนการผลิตมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคไม่สามารถพบเห็นความไม่ปลอดภัยได้โดยง่าย ประกอบกับระบบการซื้อขายในตลาดมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สินค้าที่ผลิตออกมาขายสู่ตลาดนั้นก็ผ่านผู้ขายหลายต่อหลายทอด มีคนกลางเข้ามาเกี่ยวข้องกับหลายทอด ทำให้ผู้ที่เป็คู่สัญญากับผู้บริโภคจึงมักเป็นพ่อค้าปลีกที่เป็ผู้ประกอบการรายย่อยที่มีกำลังทรัพย์น้อย ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคจึงอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เพราะไม่สามารถตรวจสอบและระมัดระวังก่อนการซื้อสินค้าได้ หลักผู้ซื้อต้องระวังจึงไม่สามารถให้ความคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้บริโภคได้ แนวคิดทางกฎหมายจึงเปลี่ยนไป คือ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องระวังอย่างวิญญูชน คือของที่ขายจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อผู้ซื้อ

โดยสามารถสรุปได้ว่า หลักความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จึงมีแนวคิดพื้นฐานจากทั้งความรับผิดชอบทางสัญญาและความรับผิดชอบละเมิด ด้วยการกำหนดความรับผิดชอบในลักษณะที่เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของความรับผิดชอบทั้งสองประการ โดยให้สิทธิเรียกร้องแก่บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่คู่สัญญากับจำเลย และนำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้ เพื่อกำหนด

³ สุยม ศุภนิตย์. (2549). ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์. หน้า 19.

⁴ (1842) 10 M.& W. 109.

ภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายเสียใหม่ โดยไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยอีกต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค และบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ใช้และบริโภคสินค้านั้นมากยิ่งขึ้น

2.1.2 วัตถุประสงค์ของความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นเป็นรูปของการกระจายความเสี่ยงในสายของการจำหน่ายสินค้า (chain of distribution) ซึ่งเกิดขึ้นมาจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ดังนั้น ก่อนที่จะพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นมาจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

โดยทั่วไปแล้ว สินค้าอาจจะถูกนำเข้ามา หรือผลิตขึ้นภายในประเทศ ตัวอย่างเช่น การผลิตรถยนต์ โดยส่วนใหญ่ ผู้ผลิต (Manufacturer) จะผลิตรถยนต์ด้วยตนเองเพียงบางส่วน เช่น ตัวถัง และจะซื้อส่วนประกอบอื่น ๆ อาทิ วงจรไฟฟ้า จากผู้ผลิตชิ้นส่วน (Component Manufacturer) หรือผู้ค้าส่งหรือผู้นำเข้าส่วนประกอบ หลังจากนั้น ผู้ผลิตจะทำการประกอบสินค้าเข้าด้วยกัน ซึ่งโดยปกติแล้วชื่อหรือเครื่องหมายการค้าของผู้ผลิตจะปรากฏอยู่บนสินค้าเป็นขั้นตอนสุดท้ายนี้ อย่างไรก็ตาม บางกรณี หากผู้ค้าปลีกมีอำนาจต่อรองที่เพียงพอก็อาจจะต้องการให้ใช้เครื่องหมายการค้าและชื่อของตนแทนในการจำหน่ายสินค้าแก่ผู้บริโภค หลังจากนั้น สินค้าขั้นสุดท้ายจะป้อนจากผู้ผลิตไปยังผู้ค้าปลีก (retail seller) ไม่ว่าจะทางตรงหรือผ่านทางผู้ค้าขายส่ง (ผู้ผลิตขายให้ผู้ค้าส่งและผู้ค้าส่งขายต่อไปยังผู้ค้าปลีก)

ส่วนผู้ซื้อสินค้า อาจจะใช้หรือบริโภคสินค้านั้นด้วยตนเอง หรืออาจจะส่งให้แก่ผู้อื่นใช้สินค้าที่เรียกกันว่า ผู้บริโภค (consumer) ถ้าสินค้าสินค้าไม่ปลอดภัย ความเสียหายจึงอาจเกิดขึ้นแก่ผู้ซื้อ ผู้บริโภค รวมถึงผู้ที่ไม่ได้บริโภคสินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ปลอดภัยนั้น แต่ได้รับผลกระทบจากความเสียหายในตัวสินค้านั้น ซึ่งเรียกกันว่า Bystander บุคคลเหล่านี้จึงเป็นกลุ่มบุคคลที่กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครอง ซึ่งกฎหมาย Product Liability มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้⁵

1) เพื่อให้เกิดความสมดุลสูงสุดระหว่างประโยชน์ของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายในการเยียวยาความเสียหาย และประโยชน์ของผู้บริโภคอื่นที่ไม่ได้รับความเสียหายในการลดราคาสินค้า หมายความว่า โดยปกติแล้ว ผู้ผลิตย่อมอยู่ในสถานะที่จะกระจายความเสี่ยง ไปยังผู้บริโภคได้

⁵ กรณีนี้อาจทำให้ผู้ค้าปลีกมีฐานะเป็นเสมือนผู้ผลิต (Own Brander หรือ Apparent Manufacturer) ซึ่งต้องรับผิดชอบเป็นผู้ผลิตภายใต้หลักการของ Product Liability Law.

⁶ John McCleod. (n.d.). *supra* note 27. p.512-513.

ดีที่สุด⁷ การกำหนดความรับผิดที่มีพื้นฐานของแนวคิด Product defect-based liability (ความรับผิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากความจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของจำเลย แต่เกิดขึ้นจากความไม่ปลอดภัยของสินค้า) แก่ผู้ผลิต ทำให้ผู้ผลิตกระจายความเสี่ยงไปยังผู้บริโภคด้วยการตั้งราคาสินค้าที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยกับความเสียหายที่จะต้องจ่ายให้แก่ผู้เสียหาย ดังนั้น ในการกำหนดนโยบายเพื่อให้การเยียวยาแก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย จึงต้องคำนึงถึงประโยชน์ของผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเสียหายด้วย เพราะหากให้ความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายมากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคอื่นที่จะต้องซื้อสินค้าในราคาสูงขึ้น

- 2) เพื่อสนับสนุนและป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการออกแบบควบคุมคุณภาพในการผลิตสินค้า การปิดฉลากคำเตือนที่ชัดเจนและระบบการเรียกคืนสินค้าที่อันตรายในภายหลัง
- 3) เพื่อลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นในทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ความเสียหายทางธุรกิจ หรือทางทรัพย์สินแก่ผู้บริโภค หรือความสูญเสียทรัพยากรทางด้านแรงงาน
- 4) เพื่อสร้างรูปแบบที่ชัดเจนของการชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนให้เหมาะสม เพื่อเป็นที่ยอมรับทั้งทางศีลธรรมและทางการเมือง
- 5) เพื่อให้บรรลุมิติประสงค์ดังกล่าวมาทั้งหมดอย่างมีประสิทธิภาพทางด้านค่าใช้จ่ายมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งในแง่ของค่าใช้จ่ายของระบบการชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค และค่าใช้จ่ายของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากราคาของสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น และอาจจะรวมถึงค่าใช้จ่ายในการทำประกันภัยความรับผิดในวงเงินสูงสุด

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

เมื่อเกิดความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมพัฒนาขึ้นในปัจจุบัน ทำให้ระบบเศรษฐกิจและการตลาดมีความเปลี่ยนแปลงไป โดยมีกระบวนการผลิตที่สลับซับซ้อนมากขึ้น การผลิตสินค้าใช้วัตถุดิบที่ทันสมัยเกินกว่าที่ผู้บริโภคจะสามารถรู้หรือตรวจสอบได้ ทำให้ประเทศต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายที่เคยมีอยู่เดิมทั้งในแง่ความรับผิดในทางสัญญาหรือละเมิดทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเยียวยาชดใช้ความเสียหายให้มากขึ้น ซึ่งทฤษฎีกฎหมายที่นำมาใช้เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่⁸

⁷ อนันต์ จันทโรภากร. (2547). กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. หน้า 53-54.

⁸ สุขุม สุภนิษฐ์. (2540). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. หน้า 10-13.

1) หลักความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา (Autonomy of Will) หรือเสรีภาพในการทำสัญญา ทฤษฎีความรับผิดชอบเฉพาะคู่สัญญา (Privity of Contract) เป็นผลสืบเนื่องมาจากเสรีภาพในการทำสัญญา ทฤษฎีนี้เหมาะสมกับคู่สัญญาที่มีสถานะทางสังคมและอำนาจในการต่อรองเท่ากันเท่านั้น

2) ทฤษฎีความรับผิดชอบในทางละเมิด ทฤษฎีความรับผิดชอบที่เป็นที่ยอมรับมีอยู่ 2 หลัก คือ มีความรับผิดชอบเมื่อมีความผิด และหลักความรับผิดชอบโดยกฎหมายสันนิษฐานว่ามีความผิดแม้มิได้มีการจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งหลักนี้เรียกโดยทั่วไปว่า ความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability)

แนวความคิดในการคุ้มครองแก่ผู้บริโภคทำให้เกิดมาตรการทางกฎหมายขึ้น เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่เรียกว่า กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection Law) ซึ่งครอบคลุมถึงการคุ้มครองป้องกันมิให้ผู้บริโภคเสียเปรียบในด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมในการซื้อขายและการบริโภคสินค้า

กฎเกณฑ์ความรับผิดชอบอันเกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้พัฒนาโดยอาศัยทฤษฎีทางกฎหมายที่ว่าด้วยความรับผิดชอบหลายทฤษฎี ทั้งในทางสัญญาและในทางละเมิด ตลอดจนทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด ซึ่งสามารถที่จะพอสรุปได้ ดังนี้ คือ

2.2.1 ความรับผิดชอบในทางสัญญา (Contractual Liability Approach)

ความรับผิดชอบทางสัญญา หมายถึง เมื่อได้มีข้อตกลงกันไว้อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว คู่กรณีต้องปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น ๆ ฝ่ายที่ไม่ปฏิบัติตามย่อมจะต้องรับผิดชอบ (Responsa bilite contractuelle)

ความรับผิดชอบทางสัญญา หลักที่ว่า ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขายเป็นหลักกฎหมายที่ยอมรับกันทั่วโลก และเป็นหลักกฎหมายที่มีความสำคัญต่อความคล่องตัวและความมั่นคงทางการค้าพาณิชย์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง⁹

ความชำรุดบกพร่องนั้นแตกต่างจากเรื่องผิดสัญญา กล่าวคือ การผิดสัญญาเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องเป็นกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ถูกต้องตามสัญญา แต่ทรัพย์สินที่ส่งมอบนั้นเสียหายและมีสภาพผิดไปจากสภาพปกติของทรัพย์สินประเภทนั้น ๆ ในกรณีที่ผู้ขายมิได้ส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญาหรือส่งมอบทรัพย์สินผิดไปจากที่ได้ตกลงไว้ในสัญญา เช่น ซื้อโทรทัศน์ยี่ห้อหนึ่งแล้วผู้ขายส่งมอบโทรทัศน์ยี่ห้ออื่นให้แต่เป็นเครื่องที่ลวดลายเสีย ดังนั้นเป็นเรื่องที่ผู้ขายส่งมอบโทรทัศน์ ซึ่งมีคุณภาพด้อยกว่ามาให้ ดังนั้นไม่ใช่เรื่องความชำรุดบกพร่อง แต่เป็นเรื่องของการผิดสัญญา เพราะผู้ขายมิได้ส่งมอบทรัพย์สินที่ได้ตกลงซื้อขายกัน

⁹ กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2542, ธันวาคม). ผลงานวิจัยเสริมหลักสูตร พ.ศ. 2532 เรื่องความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องในสัญญาซื้อขาย. หน้า 1.

1) หลักความรับผิดในทางสัญญา

ความรับผิดในทางสัญญาอยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายสองประการประกอบกัน คือ หลักว่าด้วยความรับผิดในคำรับประกันสินค้า (Warranty) และหลักว่าด้วยความสัมพันธ์ในทางสัญญา (privity of contract) ดังรายละเอียดดังนี้

(1) หลักว่าด้วยความรับผิดในคำรับประกันสินค้า (Warranty)

คำว่า warranty หมายถึง ข้อความที่แสดงออกถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้า ซึ่งผู้แสดงข้อความนั้นรับประกันว่าจะเป็นไปตามนั้น และยืนยันว่าหากไม่เป็นไปตามนั้น ตนยินยอมจะรับผิด ดังนั้นคำว่า warranty จึงเป็นข้อสัญญาว่าจะรับผิดหรือการรับประกันอย่างหนึ่ง โดยอาจเป็นการรับประกันโดยชัดแจ้งหรือการรับประกันโดยปริยายก็ได้ ซึ่งตามคำอธิบายของ อาจารย์วิชฌู เครื่องาม เห็นว่า หลักความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 472-474 ของไทย ก็คือหลักการรับประกัน (warranty) ตามกฎหมายของต่างประเทศนั่นเอง¹⁰

การรับประกันโดยชัดแจ้ง (Express warranty) หมายถึง คำรับรองหรือรับประกันที่ผู้ขายหรือผู้ผลิตได้แสดงออกอย่างชัดแจ้งด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าจะเป็นโดยการโฆษณาหรือวิธีอื่นใด และถ้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมิได้เป็นไปดังที่แสดงไว้ ผู้ซื้อหลงเชื่อผู้ขายและผู้ซื้อได้รับความเสียหายหรือบาดเจ็บจากการหลงเชื่อนั้น ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายได้โดยตรงจากผู้ขายตามสัญญา¹¹

การรับประกันโดยปริยาย (Implied warranty) หมายถึง คำรับรองหรือรับประกันที่ผู้ขายพึงมีต่อผู้ซื้อ แต่ไม่ได้แสดงออกโดยชัดแจ้ง เป็นการรับประกันที่มีกฎหมายรับรองและสร้างภาระความรับผิดให้แก่ผู้ขายว่าได้รับรองหรือรับประกันไว้เช่นนั้น แม้ว่าผู้ขายอาจไม่ได้รับรองเลยก็ตาม เช่น การรับประกันเรื่องกรรมสิทธิ์ (warranty of title) กล่าวคือผู้ขายรับรองว่าตนมีสิทธิที่จะโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อ หากโอนไม่ได้ผู้ขายยินยอมรับผิดทุกประการ เรื่องการรับประกันภาระติดพัน (warranty against encumbrances) โดยผู้ขายรับรองต่อผู้ซื้อสินค้าว่าสินค้านั้นปลอดภาระติดพันใด ๆ ทั้งสิ้น เรื่องการรับประกันการใช้สอยสินค้าให้สมประโยชน์ตามความมุ่งหมายโดยเฉพาะ (warranty of fitness for a particular purpose) และการรับประกันเรื่องการใช้สอยสินค้าสมประโยชน์ตามวิสัยของการใช้ทั่ว ๆ ไป (warranty of merchantability)

¹⁰ วิชฌู เครื่องาม. (2536). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. หน้า 271.

¹¹ ณัฐจักร ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา. (2524, มีนาคม). “ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการผลิต.” วารสาร อัยการ, 39, 4. หน้า 13-14.

(2) หลักว่าด้วยความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract)

หลักเกณฑ์ที่สำคัญของหลักความรับผิดชอบในทางสัญญาก็คือ หลักความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of Contract) ซึ่งคู่กรณีที่จะเรียกร้องให้รับผิดชอบกันได้ จะต้องมีความสัมพันธ์ในทางสัญญาต่อกัน มีผลทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการผิดสัญญา หรือผิดคำรับประกันเกี่ยวกับสินค้า ซึ่งจะดำเนินคดีต่อผู้ขาย จะต้องมีความสัมพันธ์ตามสัญญากับผู้ขายด้วย หรืออีกนัยหนึ่งต้องเป็นผู้ซื้อสินค้าจากผู้ขายโดยตรง แต่โดยปกติผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าชำรุดบกพร่อง อาจไม่ใช่ตัวผู้เสียหายเอง อาจเป็นคนในบ้าน ลูกจ้าง เป็นผู้ใช้สินค้านั้นแทน จึงขาดความสัมพันธ์ในทางสัญญากับผู้ขายหรือผู้ผลิต ทำให้ไม่สามารถที่จะเยียวยาความเสียหายตามหลักสัญญาได้¹² เพราะผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าไม่ใช่คู่สัญญากับผู้ขายหรือผู้ผลิต

2) ความบกพร่องซ่อนเร้นจากความรับผิดชอบทางสัญญา

ความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นเรื่องทรัพย์ที่ขายมีความเสียหายในเนื้อหาผิดไปจากสภาพปกติของทรัพย์ ซึ่งในเรื่องความชำรุดบกพร่องและความสำคัญผิดในคุณสมบัติของทรัพย์นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติของทรัพย์เช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่า กรณีความชำรุดบกพร่องนั้นจำกัดเฉพาะกรณีที่ทรัพย์ที่ขายมีสภาพผิดไปจากสภาพปกติ เพราะมีความเสียหายแฝงอยู่ ส่วนในเรื่องความสำคัญผิดนั้นเป็นกรณีที่ทรัพย์นั้นมีสภาพปกติ แต่มีคุณสมบัติที่ต่างไปจากที่ผู้ซื้อเข้าใจ¹³

กรณีที่ทรัพย์สินที่ขายเสื่อมคุณค่า เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งใช้ตามปกติ หรือประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา โดยที่ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า

การที่จะถือว่าทรัพย์นั้นชำรุดบกพร่อง ก็คือ การที่ทรัพย์นั้นมีสภาพต่างจากสภาพที่ควรจะเป็นตามความมุ่งหมายของสัญญาหรือไม่นั้นเป็นไปตามความมุ่งหมายที่จะให้ทรัพย์นั้นเป็นปกติ

ในกรณีความสำคัญผิดในคุณสมบัติโดยปกตินับเป็นสาระสำคัญอาจเป็นเรื่องความชำรุดบกพร่อง แต่ได้รับความคุ้มครองกว้างขึ้น เพราะขอบเขตความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องเป็นคุณแก่ผู้ซื้อมากกว่าการกลับสู่สถานะเดิมตามหลักการบอกล้างโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 176 วรรคแรก

¹² สุรศักดิ์ ต้นโสรจประเสริฐ. (2533). สิทธิของบุคคลภายนอกในการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่องโดยที่ตนเองไม่ได้ใช้หรือบริโภคสินค้านั้น. หน้า 49.

¹³ กิตติศักดิ์ ปรกติ. เล่มเดิม. หน้า 42.

2.2.2 ความรับผิดในทางละเมิด (Negligence Liability Approach)

ละเมิดเป็นบ่อเกิดแห่งหนึ่งอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ทำละเมิดมีหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย จึงเป็นหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย มิใช่เกิดจากข้อตกลงของคู่กรณี ต่างกับสัญญาซึ่งเป็นข้อตกลงของบุคคลสองคนเพื่อก่อความผูกพันระหว่างกัน โดยเป็นหนึ่งที่ต้องปฏิบัติหรืองดเว้นการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย กฎหมายจึงรับรองว่าคู่กรณีมีอำนาจบังคับกันนั้นได้ เมื่อมีการล่วงละเมิดผิดหน้าที่ และเกิดความเสียหายขึ้นทำให้เกิดเป็นหนึ่ง ซึ่งจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้¹⁴

ถ้าพิจารณาความรับผิดในกฎหมายลักษณะละเมิดของไทย อาจแยกพิจารณาได้ 3 ประการ คือ

1) ความรับผิดสำหรับการกระทำของตนเอง (Liability for One's Own Act) เป็นความรับผิดบนพื้นฐานความผิด (Liability based on fault)¹⁵ ที่ว่า บุคคลจักต้องรับผิดต่อเมื่อมีความผิด ตามที่บัญญัติว่าด้วยความรับผิดของบุคคลในการกระทำของตนเอง บุคคลใดที่กระทำการเข้าหลักเกณฑ์ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 420 กฎหมายถือว่าเป็นการกระทำละเมิด

2) ความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 ในเรื่องความรับผิดในผลแห่งการละเมิดของลูกจ้างในทางการที่จ้าง ตามมาตรา 427 ในเรื่องความรับผิดของตัวการในผลแห่งการละเมิดของตัวแทน ตามมาตรา 429 ความรับผิดของบิดามารดาหรือผู้อนุบาลในการกระทำละเมิดของผู้เยาว์หรือวิกลจริต ตามมาตรา 430 ความรับผิดของครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือบุคคลอื่นในการกระทำละเมิดของผู้ไร้ความสามารถ ความรับผิดเหล่านี้เกิดจากข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมาย

3) ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สิน เช่น ตามมาตรา 433 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสัตว์ เป็นความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินหรือวัตถุสิ่งของ ซึ่งสัตว์ก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินวัตถุสิ่งของอย่างหนึ่ง ตามมาตรา 434 ความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ตามมาตรา 436 ความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากของตกหล่นหรือทิ้งขว้างจากโรงเรือน และตามมาตรา 437 ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากยานพาหนะหรือทรัพย์สินอันตราย

แนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดในทางละเมิดในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์นั้นมีสองแนวใหญ่ ๆ ได้แก่

¹⁴ สุขุม สุภนิตย์. (2532). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด. หน้า 4-5.

¹⁵ อนันต์ จันทโรภากร. โครงสร้างพื้นฐานกฎหมายลักษณะละเมิด. หน้า 97.

แนวคิดก่อนคริสตศตวรรษที่ 19 โดยถือว่าเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจะต้องมีการชดใช้ค่าเสียหายเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น แนวคิดนี้มีพื้นฐานจากหลักการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันที่จะไม่ถูกทำให้เสียหาย ดังนั้นทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบในแนวคิดนี้จึงไม่พิจารณาถึงองค์ประกอบภายในด้านจิตใจของผู้กระทำ

ส่วนแนวคิดประการที่สองถือว่า ความเสียหายที่จะมีผู้รับผิดชอบชดใช้เยียวยาได้นั้นต้องเกิดจากการกระทำของบุคคลซึ่งจงใจกระทำหรือกระทำลงโดยขาดความระมัดระวังเท่านั้น ทั้งนี้เพราะแนวคิดนี้มีพื้นฐานจากหลักการคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลผู้กระทำมากกว่าคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย

หลักความรับผิดชอบในทางละเมิดที่ถือทฤษฎีความผิดเป็นหลักทำให้หลักความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากสินค้า (Product Liability) ในยุคแรกอิงหลักทฤษฎีรับภัยในทางละเมิดมาใช้ และได้ถือหลักตามทฤษฎีความผิดด้วย กล่าวคือ ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากการผลิตหรือการจำหน่ายสินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

การนำหลัก “Privity of contract” และ “Liability based on fault” มาใช้ทำให้เกิดผลที่ว่ากฎหมายมุ่งคุ้มครองผู้ประกอบการยิ่งไปกว่าผู้บริโภค มีเหตุผลอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรกผู้ผลิตมิใช่สาเหตุโดยตรงที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค เพราะขณะผลิตไม่มีอันตรายใดที่จะเห็นได้จากข้อบกพร่องของสินค้า และโดยเหตุที่ผู้ขายปลีกเข้ามาแทรกทำให้ตัดความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตออก ซึ่งถ้าขายสินค้าให้ผู้ขายปลีก อันตรายที่พบเห็นก็มีเฉพาะผู้ผลิตกับผู้ขายปลีกเท่านั้น มิได้ขยายไปถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการบริโภคของบุคคลที่สามด้วย เหตุผลประการที่สองคือการเพิ่มปัญหาที่หนักเกิน ไปแก่ผู้ผลิตและผู้ขายที่จะทำให้เขารับผิดชอบต่อประชาชนจำนวนมาก ซึ่งผู้ขายไม่อาจทราบถึงคุณลักษณะของบุคคลดังกล่าวและย่อมเป็นการดีกว่าที่จะให้ประชาชนเหล่านั้นรับภาระไปเอง

กฎหมายของบางประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาหลักความรับผิดชอบในกรณีความเสียหายอันเกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่อง โดยนำหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability) ในทางละเมิด มาบังคับใช้กับคดีความเสียหายอันเกิดจากสินค้าด้วย

2.2.3 ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาดในความเสียหายอันเกิดจากสินค้า (Strict Liability Approach)

ความรับผิดชอบเด็ดขาดในความเสียหายอันเกิดจากสินค้า (Strict Liability Approach) เป็นหลักความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นโดยความจำเป็น เพื่อที่จะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะหลักความรับผิดชอบเดิมตามหลักสัญญา และตามหลักละเมิดนั้น ไม่สามารถที่จะเยียวยาความเสียหายได้อย่างแท้จริง ซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศต้นแบบในความคิดเรื่องนี้

โดยสร้างหลักเกณฑ์ว่า ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค โดยไม่คำนึงถึงความผิดในส่วนของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย และไม่คำนึงถึงข้อตกลงตามสัญญาระหว่างผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายแต่อย่างใด ทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาดนี้ได้รับความสนใจและได้รับการสนับสนุนในวงการกฎหมายของประเทศต่าง ๆ อย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่นำไปพัฒนาและเปลี่ยนแปลงแนวคำพิพากษาของศาลสูง และในบางประเทศก็ตราเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร หรือเป็นพระราชบัญญัติหรือรัฐบัญญัติที่รับรองกฎหมายความรับผิดชอบเด็ดขาดไว้โดยชัดแจ้ง

แนวความคิดที่เปลี่ยนแปลงหลักความรับผิดชอบนี้ก็คือ แนวความคิดนโยบายสาธารณะ (Public Policy) โดยเน้นผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญในรูปของ รัฐสวัสดิการ จุดหลักของแนวความคิดนี้อยู่ที่หลักการออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมความสุขของคนในสังคม เพื่อประโยชน์ของผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยมุ่งควบคุมผลประโยชน์ส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สะท้อนให้นักกฎหมายเริ่มเห็นความจำเป็นที่จะต้องวางหลักกำหนดความรับผิดชอบทางละเมิดเพื่อคุ้มครองสาธารณะประโยชน์ ถึงแม้หลักเกณฑ์นั้นจะตัดสิทธิเสรีภาพของเอกชนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำละเมิดในบางกรณี ในลักษณะกฎหมายปิดปากมิให้ปฏิเสธความรับผิดชอบอย่างที่เคยกระทำตามหลักเจตนาหรือประมาท หลักความรับผิดชอบที่เน้นความสำคัญของสาธารณะประโยชน์นี้ต่อมาเป็นที่รู้จักกันในนามหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability) นั่นเอง¹⁶

2.3 สาธารณคดีเกี่ยวกับกระบวนการการผลิต และจำหน่ายกระแสไฟฟ้า

เนื่องจากกระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันที่มนุษย์ทุกคนมีความจำเป็นต้องใช้ แล้วแต่ว่าความจำเป็นของแต่ละคนจะมากน้อยเช่นไรซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลนั้น เราอาจจะเคยมีความสงสัยอยู่บ้างว่ากระแสไฟฟ้าที่ออกมาในรูปแบบพลังงานมีขั้นตอนการผลิตอย่างไร และมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนเช่นไร เพื่อจะช่วยเหลือคลายความสงสัย จะได้มีการอธิบายความหมาย ตลอดจนกระบวนการผลิต และจำหน่ายกระแสไฟฟ้าอย่างย่อเพื่อเกิดความเข้าใจถึงกระแสไฟฟ้าก่อนจะมาถึงมือผู้บริโภคประเภทที่อยู่อาศัยได้อย่างไร

2.3.1 ความหมายของกระแสไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้า ในทางไฟฟ้า กระแส (current) หมายถึง กระแสไฟฟ้า (electric current) คือ การไหลของอิเล็กตรอน ตัวอย่างของกระแสไฟฟ้า ได้แก่ ปรากฏการณ์ฟ้าผ่า, ลมสุริยะ (ทำให้

¹⁶ คัมภีร์ แก้วเจริญ. (2527). “ละเมิดกับสังคม.” วารสารอัยการนิเทศ, 26, 1. หน้า 100-101.

เกิดแสงเหนือ-แสงใต้) คนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับกระแสไฟฟ้าในรูปการไหลของอิเล็กตรอนในตัวนำ เช่นในโลหะเป็นต้น ในวิชาอิเล็กทรอนิกส์นั้น กระแสไฟฟ้าหมายถึงการไหลของอิเล็กตรอนผ่าน ตัวนำและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ตัวต้านทาน และยังหมายถึงการไหลของไอออนในแบตเตอรี่ และการไหลของโพลาริไนด์ในสารกึ่งตัวนำด้วย

มีข้อนำพิจารณาว่า “กระแสไฟฟ้า” เป็นสินค้า (Product) หรือเป็นบริการ (Services) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

Topic 3 – Definitions¹⁷

19 Definition of “Product”

For purposes of this Restatement:

(a) A product is tangible personal property distributed commercially for use or consumption. Other items, such as real property and electricity, are products when the context of their distribution and use is sufficiently analogous to the distribution and use of tangible personal property that it is appropriate to apply the rules stated in this Restatement.

(b) Services, even when provided commercially, are not products.

หัวข้อ 3. คำจำกัดความ

ข้อ 19. นิยามคำว่า “สินค้า”

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้

(a) สินค้า ต้องเป็นสิ่งหาริมทรัพย์ ที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้าสำหรับใช้ หรือบริโภค ส่วนอสังหาริมทรัพย์ และกระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้า เมื่อได้มีการผลิต และใช้ เช่นเดียวกับสินค้าอื่น ตามความหมายในพระราชบัญญัตินี้ เท่านั้น

(b) บริการ แม้เป็นไปเพื่อการค้า ก็ไม่ถือเป็นสินค้า

เมื่อพิจารณา พระราชบัญญัตินี้สินค้าไม่ปลอดภัย ของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว พบว่า หัวข้อที่ 3. ในเรื่องคำจำกัดความ ในข้อที่ 19. (a) นิยามคำว่า “สินค้า” พระราชบัญญัตินี้สินค้าไม่ปลอดภัย ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “กระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้า” จึงทำให้ไม่ต้องตีความว่ากระแสไฟฟ้าของกฎหมายตามพระราชบัญญัติที่บังคับใช้ถือเป็นสินค้า และ (b) บัญญัติไว้ชัดเจนเช่นกันว่า บริการ แม้เป็นไปเพื่อการค้า ก็ไม่ถือเป็นสินค้า ทำให้บริการแยกออกชัดเจนไปจากสินค้า แม้ทำเพื่อการค้า จึงทำให้กระแสไฟฟ้าที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามพระราชบัญญัตินี้สินค้าไม่

¹⁷ Copyright (C). (1998). The American Law Institute. Restatement of Law (Third, Torts)

ปลอดภัย เป็นสินค้า แต่ไม่เป็นบริการ เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน โดยไม่ต้องมีการตีความ แต่ประการใด

มีข้อที่น่าพิจารณาต่อไปคือ กระแสไฟฟ้า เป็นสินค้า หรือบริการตามกฎหมายของ ประเทศไทย โดยพิจารณาจาก พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“สินค้า” หมายความว่า สัณหิมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผล เกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า.....

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะพบว่ามีการบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 4 สินค้า ให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้าด้วย แต่ไม่มีการบัญญัติไว้ชัดเจน เช่น พระราชบัญญัติสินค้า ไม่ปลอดภัย ของประเทศสหรัฐอเมริกา ข้อ 19. นิยามคำว่า “สินค้า” (a) สินค้า ต้องเป็นสังหิมทรัพย์ ที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้าสำหรับใช้ หรือบริโภค ส่วนอสังหิมทรัพย์ และกระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้า.... แต่ไม่ถือเป็นบริการ เพราะบัญญัติไว้ใน (b) บริการ แม้เป็นไปเพื่อการค้า ก็ไม่ถือเป็นสินค้า จึงทำให้ กระแสไฟฟ้า เป็นสินค้าแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่สามารถที่จะนำกระแสไฟฟ้ามารวมเข้ากับการ บริการ ถึงแม้จะมีการบริการแฝงเข้ามาก็ตาม เพราะเป็นไปตามบทบัญญัติที่กฎหมายของประเทศ สหรัฐอเมริกาบัญญัติและมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนี้

แต่กระแสไฟฟ้า ของประเทศไทยที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติของ พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบ ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 4 นิยามของ สินค้า นั้น ไม่มีบทบัญญัติที่แน่ชัดว่ากระแสไฟฟ้าเป็นแต่เพียงสินค้าอย่างเดียวเหมือนกับกฎหมาย ของสหรัฐอเมริกา แต่ก็ไม่ได้บัญญัติว่ากระแสไฟฟ้า ให้รวมถึงการบริการเข้าไปด้วย เพราะขั้นตอน การบริการรวมอยู่ในผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในรูปกระแสไฟฟ้าด้วย เช่นกรณีไฟฟ้าดับ การไฟฟ้านครหลวง ก็จะส่งรถเคลื่อนที่ไปให้บริการแก้ไขไฟฟ้าขัดข้อง หรือกรณีมีการพบปะชุมชนต่าง ๆ เพื่อบริการ แนะนำการใช้กระแสไฟฟ้าอย่างถูกต้อง การเดินสายไฟฟ้าในชุมชนที่ถูกต้อง จึงยังไม่สามารถแยก การบริการออกจากสินค้าที่เป็นรูปกระแสไฟฟ้าอย่างแน่ชัด เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติ และ การขายกระแสไฟฟ้าของประเทศไทยก็ได้รวมเอาการบริการเข้าไปด้วยโดยผู้บริโภคไม่ทราบจน เข้าใจว่าสินค้าประเภทกระแสไฟฟ้ารวมถึงการบริการด้วย

ปัญหาว่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในบ้านเรือน¹⁸ จะถือว่าเป็น “สินค้า” หรือ “บริการ” หรือไม่ เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินคดี ถ้าหากมีการกำหนดให้กระแสไฟฟ้าเป็น “สินค้า”

¹⁸ Torts Prof Blog. (2008, October 21). from **So asks William Riskin over at Toxic Tor Litigation Blog.**

โจทก์ก็จะได้รับประโยชน์ในการเยียวยาความเสียหายภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด แต่ถ้าไม่มีการกำหนดให้กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้า โจทก์จะต้องแสดงให้เห็นว่าการไฟฟ้าฯ ไม่ใช้ความระมัดระวังอย่างเพียงพอ ในคดี Connecticut ที่ผ่านมา (คดี Travelers Indemnity Company of America v. Connecticut Light & Power Co.) ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อกระแสไฟฟ้าได้เข้าไปในบ้านเรือนแล้ว ก็จะถือเป็น “สินค้า” มากกว่าจะเป็น “บริการ” และโจทก์ก็สามารถดำเนินการตาม Connecticut Product Liability Act – CPLA ได้ ในคดีนี้มีการกล่าวอ้างว่า มีการปล่อยกระแสไฟฟ้าที่แรงเกินไปก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทำให้ทรัพย์สินของโจทก์ (Linda and Michael Murphy) เสียหาย ก่อนนี้ Murphy เคยร้องเรียนไปยังการไฟฟ้าแห่ง Connecticut (CL&P) เกี่ยวกับการปล่อยกระแสไฟฟ้าและได้รับการยืนยันว่า CL&P ได้รับเรื่องร้องเรียนไว้แล้ว ศาล Connecticut พิจารณาว่า กระแสไฟฟ้าสามารถจัดอยู่ในประเภทของสินค้าได้ เนื่องจากการร้องเรียนเช่นนี้อยู่ภายใต้ CPLA อย่างไรก็ตาม ศาลที่ตัดสินคดี Travelers ยึดถือความเห็นที่ดูประหนึ่งว่าเป็นความเห็นของฝ่ายเสียงข้างมากของประเทศ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ California ปี 1985 ในคดี Pierce v. PG&E ศาลได้แสดงนโยบายการให้เหตุผลของการใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดไว้ดังนี้

- (1) ความยุ่งยากในการพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าซึ่งมีความสลับซับซ้อน
- (2) แรงกระตุ้นในทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาความปลอดภัยของสินค้า
- (3) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าอย่างปลอดภัย
- (4) เพื่อกระจายความเสี่ยงภัยในความเสียหาย

ข้อจำกัดใดที่ศาลจะไม่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้สำหรับผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า หลักเกณฑ์ที่สามารถใช้ในการตัดสินประเด็นนี้ได้ชัดเจนอาจเป็นการยินยอมให้กระแสไฟฟ้าเข้าข่ายว่าเป็นสินค้า ก็ต่อเมื่อมีการส่งกระแสไฟฟ้าให้แก่ผู้บริโภค ในระดับแรงดันไฟฟ้าที่ผู้บริโภคสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในกรณีดังกล่าวเท่านั้นที่ศาลจะสามารถอ้างได้อย่างมีเหตุผลได้ว่ากระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้าของผู้บริโภค ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นจากสายส่งไฟฟ้าแรงสูงจะไม่เข้าข่ายคดีที่อยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเด็ดขาด

บทความดังกล่าวทำให้ทราบว่าศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญมากในเรื่องกระแสไฟฟ้าที่การไฟฟ้าจ่ายอยู่ในระดับแรงดันที่เป็นประโยชน์ของผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือน ถ้าเกิดความเสียหาย โดยถ้าจะเข้าข่ายที่การไฟฟ้าต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ต้องถือว่ากระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าจึงจะได้รับความคุ้มครองของกฎหมาย แต่ถ้าความเสียหายเกิดจากสายไฟฟ้า

แรงสูง ผู้บริโภคก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองเพราะไม่ถือว่ากระแสไฟฟ้าแรงสูงเป็นสินค้าที่จะได้รับความคุ้มครองจากกรณีข้างต้น

2.3.2 นิยามของกระแสไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้า คือ ปริมาณประจุไฟฟ้าที่เคลื่อนไหลในวงจรไฟฟ้าต่อหน่วยวินาที เรียกว่า ปริมาณกระแสไฟฟ้าไหล แอมแปร์ คือ ประจุไฟฟ้า 1 คูლობ์ เคลื่อนที่ผ่านพื้นที่หน้าตัดของขดลวดในเวลา 1 วินาที และหน่วยของกระแสไฟฟ้าเป็นแอมแปร์ เพื่อให้เป็นเกียรติแก่ อองเดร เอ็ม. แอมแปร์ (Andre Marie Ampere) นักฟิสิกส์ชาวฝรั่งเศส

2.3.3 การทำงานของกระแสไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้าเกิดขึ้นจากการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนกับโปรตอน โดยจะเคลื่อนที่เข้าหาขั้วไฟฟ้าที่มีประจุตรงข้าม

สำหรับในตัวนำที่เป็นของแข็ง กระแสไฟฟ้าเกิดขึ้นจากการไหลของอิเล็กตรอน โดยอิเล็กตรอนจะไหลจากขั้วลบไปหาขั้วบวกเสมอ ในตัวนำที่เป็นของเหลวและก๊าซ ถ้าจะเรียกว่ากระแสไฟฟ้า คือการไหลของอิเล็กตรอนก็ได้ แต่ทิศทางของกระแสไฟฟ้าจะตรงข้ามกับการไหลของอิเล็กตรอน ขนาดของกระแสไฟฟ้าที่ไหลในสายไฟฟ้านั้น กำหนดได้จากปริมาณของประจุไฟฟ้าที่ไหลผ่านจุดใด ๆ ในเส้นลวดใน 1 วินาที มีหน่วยเป็น แอมแปร์ (Amper ซึ่งแทนด้วย A) กระแสไฟฟ้า 1 แอมแปร์ คือ กระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านตัวนำไฟฟ้า 2 ตัวที่วางขนานกันโดยมีระยะห่าง 1 เมตร แล้วทำให้เกิดแรงในแต่ละตัวนำเท่ากับ 2×10^{-7} นิวตันต่อเมตร หรือเท่ากับประจุไฟฟ้า 1 คูლობ์ ซึ่งเทียบได้กับอิเล็กตรอน 6.24×10^{18} ตัววิ่งผ่านใน 1 วินาที

แรงดันไฟฟ้าคือ กระแสไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจากที่มีอิเล็กตรอนไหลในสายไฟ ซึ่งการที่อิเล็กตรอนไหลหรือเคลื่อนที่ได้ นั้นจะต้องมีแรงมากระทำต่ออิเล็กตรอนทำให้เกิดกระแสไหล แรงดันดังกล่าวเรียกว่า แรงดันไฟฟ้า (Voltage)

ศักย์ไฟฟ้า มีลักษณะที่คล้ายกับแรงดันไฟฟ้า จะหมายถึง ระดับไฟฟ้า เช่น ลูกกลมที่ 1 และ 2 จึงมีความแตกต่างของศักย์ไฟฟ้า เรียกว่าความต่างศักย์ไฟฟ้า

แรงขับเคลื่อนทางไฟฟ้า หมายถึง แรงที่สร้างให้เกิดแรงดันไฟฟ้าซึ่งทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนอิสระตลอดเวลา กระแสไฟฟ้าจึงไหลตลอดเวลา แรงเคลื่อนไฟฟ้านี้อาจเกิดจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้า, แบตเตอรี่, ถ่านไฟฉาย, และเซลล์เชื้อเพลิง ฯลฯ

ความต้านทานไฟฟ้า เกิดขึ้นจาก เมื่อมีกระแสไฟฟ้าไหลย่อมหมายถึงมีการเคลื่อนไหวของอิเล็กตรอนในสายไฟ และอิเล็กตรอนจะวิ่งชนกับอะตอมของเส้นลวดเกิดจากต้านทานการไหล

ของอิเล็กตรอนขึ้น กระแสไฟฟ้าที่ไหลในสายไฟมีคุณสมบัติการไหลต่างกันเพราะมีความต้านทานไฟฟ้า (Resistance) ความต้านทานไฟฟ้าเป็นสมบัติเฉพาะของวัตถุในการที่จะขวางหรือต้านทานการไหลของกระแสไฟฟ้าที่จะไหลผ่านวัตถุนั้น ๆ ไป

เครื่องใช้ไฟฟ้า¹⁹ มีความหมายมาจากคำว่า (เครื่อง) น. สิ่ง, สิ่งของ, สิ่งสำหรับประกอบกันแล้วเป็นพวกเดียวกัน เช่น เครื่องนอน เครื่องปลูก อาสนะ, สิ่งของสำหรับการใช้การต่าง ๆ เช่น เครื่องรถ, เครื่องเรือน, เครื่องไฟฟ้า

(ไฟฟ้า)²⁰ มีความหมายจาก น.พลังงานรูปหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การแยกตัวออกมา หรือ การเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน หรือ โปรตอน หรืออนุภาคซึ่งมีสมบัติแสดงอำนาจคล้ายคลึงกับอิเล็กตรอน หรือ โปรตอนให้ประโยชน์ก่อให้เกิดพลังงานอื่น เช่น ความร้อน แสงสว่าง การเคลื่อนที่

2.3.4 ระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าของประเทศไทย

การจ่ายกระแสไฟฟ้าของประเทศไทย มีการไฟฟ้าที่รับผิดชอบทั้งหมดอยู่ 3 หน่วยงาน ได้แก่

1. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
2. การไฟฟ้านครหลวง
3. การไฟฟ้าภูมิภาค

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่สังกัดของสำนักนายกรัฐมนตรี และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและดูแลโดยตรงในการผลิตกระแสไฟฟ้าของประเทศไทยทั้งหมด ซึ่งในการผลิตกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยสรุปโดยย่อได้ดังนี้

1) การผลิตกระแสไฟฟ้าโดยพลังงานน้ำหรือเขื่อน โดยการนำพลังงานน้ำจากแหล่ง เช่น เขื่อน หรือน้ำตกมาผ่านกรรมวิธีและเครื่องจักรที่นำพลังงานน้ำมาจนมาเปลี่ยนเป็นพลังงานไฟฟ้าและจ่ายกระแสไฟฟ้าไปยังสถานีย่อยต่าง ๆ เพื่อแปลงแรงดันไฟฟ้าให้ลดลงและนำกระแสไฟฟ้าไปจ่ายสู่ประชาชนต่อไป

2) การผลิตกระแสไฟฟ้าโดยพลังงานแสงอาทิตย์ โดยการนำเอาเครื่องมือซึ่งประกอบด้วยแผงโซลาร์เซลล์และตัวแปลงที่นำแสงอาทิตย์จากแผงโซลาร์เซลล์มาแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งมีปริมาณของกระแสไฟฟ้าที่ได้พอเพียงแก่บ้านเรือนที่ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่

¹⁹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. หน้า 259.

²⁰ ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. หน้า 816.

มากนัก และยังมีเครื่องที่เก็บกระแสไฟฟ้าไว้สำรองใช้เพื่อความจำเป็นอยู่ในอุปกรณ์ที่แปลงจากพลังงานแสงอาทิตย์มาเป็นพลังงานไฟฟ้า นิยมที่จะติดอยู่ในหมู่บ้านที่ห่างไกลจากสถานีจ่ายกระแสไฟฟ้า และสถานที่ที่ใช้ไฟฟ้าไม่สามารถปักเสาไฟฟ้าและพาดสายไฟฟ้าได้เนื่องจากต้นทุนสูงและไม่คุ้มค่าใช้จ่าย

3) การผลิตกระแสไฟฟ้าโดยโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้มีการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยวิธีการดังกล่าว เนื่องจากอยู่ในขั้นตอนการศึกษาถึงข้อดี และข้อเสียที่จะได้รับหลังจากมีการตั้งโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ แต่ในอนาคตเมื่อมีการต้องการใช้ไฟฟ้ามากขึ้น ตลอดจนภาวะราคาน้ำมันสูงขึ้นก็อาจจะต้องมีโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าต่อไป

4) การผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้น้ำมันในการเดินเครื่องจักรผลิต ซึ่งเป็นวิธีที่ในปัจจุบันยังคงมีการใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้ากันอยู่ แต่เนื่องจากปัจจุบันน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูง ถ้ายังใช้วิธีการดังกล่าวในการผลิตน้ำมันก็จะส่งผลให้กระแสไฟฟ้ามีราคาสูงขึ้นตามไปด้วย

เมื่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าโดยผ่านกระบวนการผลิตดังกล่าวขึ้นต้นแล้ว การจะจ่ายกระแสไฟฟ้าสู่มือประชาชนโดยตรงทำไม่ได้ ซึ่งยังต้องผ่านกระบวนการที่จะต้องมีส่วนที่นำกระแสไฟฟ้าแรงสูงมาแปลงลดแรงดันกระแสไฟฟ้าลงและมีระบบป้องกันความปลอดภัยของการจ่ายกระแสไฟฟ้าดังกล่าวก่อนถึงมือประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าให้มีไฟฟ้าใช้ตามต้องการ และใช้ไฟฟ้าอย่างปลอดภัย ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดังกล่าว ดังนี้

1) การไฟฟ้านครหลวง เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ซื้อกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และนำกระแสไฟฟ้าที่ได้มาแปลงแรงดันกระแสไฟฟ้าที่สถานีไฟฟ้าย่อยโดยผ่านหม้อแปลงไฟฟ้า และอุปกรณ์แปลงกระแสไฟฟ้าก่อนจ่ายกระแสไฟฟ้าผ่านสายไฟฟ้าที่พาดผ่านเสาไฟฟ้าก่อนที่จะจ่ายกระแสไฟฟ้าสู่บ้านเรือน โดยการไฟฟ้านครหลวงมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ

2) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ซื้อกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และนำกระแสไฟฟ้าที่ได้มาแปลงแรงดันกระแสไฟฟ้าที่สถานีไฟฟ้าย่อยโดยผ่านหม้อแปลงไฟฟ้า และอุปกรณ์แปลงกระแสไฟฟ้าก่อนจ่ายส่วนภูมิภาค มีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ 73 จังหวัดที่ไม่อยู่ในอำนาจความรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวง

ในการจ่ายกระแสไฟฟ้าไปสู่อำเภอของประชาชนนั้น การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีระบบการทำงานที่คล้ายคลึงกันมาก ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเฉพาะของการไฟฟ้า

นครหลวงในฐานะของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า ซึ่งมีขั้นตอนการจ่ายกระแสไฟฟ้าผ่านสถานีไฟฟ้าย่อย และอุปกรณ์ต่าง ๆ พอสรุปได้ ดังนี้

1) สถานีไฟฟ้าย่อย

สถานีย่อยของการไฟฟ้านครหลวง เป็นสถานีกลางรับพลังงานไฟฟ้าจากสายส่งของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เพื่อจ่ายสู่ระบบจำหน่ายและให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ของการไฟฟ้านครหลวง ในสถานีย่อยไฟฟ้าจะมีอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ที่ทำหน้าที่เปลี่ยนแรงดัน ทำหน้าที่ตัดตอน ทำหน้าที่ควบคุมและป้องกันระบบต่าง ๆ

(1) หน้าที่และวัตถุประสงค์ของสถานีย่อย

- ก. เป็นจุดเปลี่ยนแปลงแรงดันของกระแสไฟฟ้า
- ข. เป็นจุดที่เชื่อมโยงสายส่งกับระบบจำหน่ายไฟฟ้าในการตัดตอนและนำเข้าสู่ระบบ
- ค. เป็นจุดปรับแรงดันกระแสไฟฟ้าให้คงที่
- ง. เป็นจุดวัดปริมาณทางไฟฟ้า
- จ. เป็นจุดจ่ายกระแสไฟฟ้า
- ฉ. เป็นจุดที่ติดตั้งอุปกรณ์ตัดตอน และอุปกรณ์ป้องกันระบบกระแสไฟฟ้า

(2) อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานีไฟฟ้าย่อย จำแนกเป็นส่วนต่าง ๆ ได้ 5 ส่วน ดังนี้

- ก. สวิตช์เกียร์ 69/115 kV (SWITCH GEAR 69/115 kV)
- ข. หม้อแปลงกำลัง (POWER TRANSFORMER)
- ค. สวิตช์เกียร์ 12/24 kV (SWITCH GEAR 12/24 kV)
- ง. ชุดควบคุมและป้องกันระบบ (CONTROL BOARD 69/115 kV) และ 12/24 kV
- จ. แหล่งจ่ายไฟฟ้าสำหรับระบบป้องกัน

2.3.5 ระบบความปลอดภัยของการจ่ายกระแสไฟฟ้า

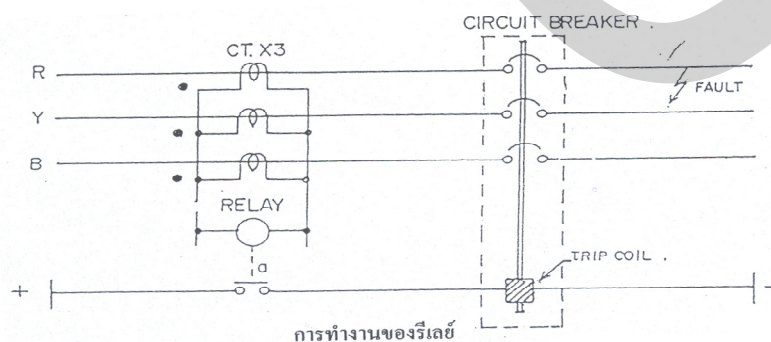
การจ่ายกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้านครหลวง ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นก่อนจะมีการผลิตเป็นกระแสไฟฟ้า จนสามารถนำกระแสไฟฟ้ามาจ่ายได้จนถึงปัจจุบันนี้ ต้องผ่านขั้นตอนและกระบวนการที่ยุ่งยาก และที่สำคัญที่สุดในการจ่ายกระแสไฟฟ้าซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เป็นอันตรายโดยสภาพ ถ้าไม่มีการควบคุม และไม่มียุทธศาสตร์ในการจ่ายกระแสไฟฟ้าที่ดีแล้วจะพบกับความปลอดภัยขั้นได้ และอาจเกิดความเสียหายต่อชีวิตของพนักงานของการไฟฟ้าและทรัพย์สินของการไฟฟ้าเอง และจึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นอุปกรณ์ควบคุมในการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด ซึ่งต่อไปจะกล่าวถึงอุปกรณ์ที่ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้าที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในลำดับต่อไป

1) รีเลย์และระบบป้องกันระบบไฟฟ้า

รีเลย์ คือ อุปกรณ์ป้องกันระบบการส่งหรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าที่มีหน้าที่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีราคาแพง หรือป้องกันไฟฟ้าดับทั้งระบบ (Black out) เนื่องจากเกิดการลัดวงจรด้วยสาเหตุในสาเหตุหนึ่ง การทำงานของรีเลย์จำเป็นต้องมีปัจจัยกำหนดคุณสมบัติเพื่อให้ได้คุณภาพของระบบป้องกันที่ดีปัจจัยที่ทำการตัดสินใจที่สำคัญประการสำคัญ คือ ความไว้วางใจได้ (Reliability) หมายถึงความถูกต้องแน่นอนของอุปกรณ์ป้องกันต้องไม่ลดลง ในขณะที่ติดตั้งใช้งานถาวร ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือการเลือกได้ (Selectivity) รีเลย์ต้องสามารถวิเคราะห์ตัดสินใจได้ว่าควรจะทำงานหรือไม่ ซึ่งกำหนดไว้เพื่อให้สามารถแยกแยะบริเวณที่เกิดการลัดวงจรได้ (Fault) โดยไม่ต้องให้รีเลย์ตัวต้นทางทำงาน ซึ่งจะทำให้ระบบทั้งหมดต้องไฟฟ้าดับโดยไม่จำเป็นและในสภาพปกติรีเลย์ก็ต้องไม่ทำงานเองโดยไม่มีสาเหตุและไม่ถูกต้องตามหน้าที่ของรีเลย์แต่ละประเภท

ในการทำงานของรีเลย์เพียงอย่างเดียวเพื่อป้องกันวงจรยอมไม่สามารถจะกระทำได้ จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวตัดการลัดวงจร (Fault Interrupter) ซึ่งได้แก่ เซอร์คิตเบรกเกอร์ (Circuit Breaker) ชนิดที่มีชันทริปคอยล์ (Shunt Trip Coil) ตัวอย่างเช่น OCB, GCB, VCB ทางด้าน kV และ 12 kV ของการไฟฟ้านครหลวง รีเลย์จะเริ่มต้นทำงานเมื่อตรวจพบสภาพความผิดปกติในวงจรไฟฟ้าและจะส่งสัญญาณไปทำการปลดเซอร์คิตเบรกเกอร์ ภายในระยะเวลาหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดเอาไว้ เราสามารถแสดงการทำงานที่ประสานกันของอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างง่าย ๆ ดังต่อไปนี้

CT ทำหน้าที่ตรวจวัดค่ากระแสที่เกิดจากการลัดวงจรในวงจร (Measuring element) จ่ายพลังงานไฟฟ้าจะส่งค่าการวัดไปยังรีเลย์เพื่อวินิจฉัยและสั่งการทำงานโดยออกในรูปแบบสัมผัส "a" เพื่อส่งไฟ DC เข้าทริปคอยล์และดึงกลไกที่ปลดหน้าสัมผัสหลักที่ต่ออยู่กับวงจรไฟฟ้ากำลัง

ภาพที่ 2.1 แสดงการทำงานของรีเลย์

รีเลย์ที่ใช้งานในสถานีย่อยไฟฟ้าทั่ว ๆ ไป

รีเลย์ใช้งานมีทั้งชนิดที่ใช้กับระบบแรงดัน 69, 115 KV และ 12 หรือ 24 KV ขึ้นกับระบบแรงดันของแต่ละสถานีย่อยไฟฟ้า ซึ่งแบ่งเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

(1) ไคเร็กซ์ันแนลโอเวอร์เคอร์เรนทรีเลย์ (Directional Overcurrent Relay)

ไคเร็กซ์ันแนลโอเวอร์เคอร์เรนทรีเลย์ (DCC) สัญลักษณ์ที่ใช้คือ 67 มีหน้าที่ป้องกันการลัดวงจรของสายส่ง 69 KV ที่ส่งกระแสไฟฟ้าเข้ามาในสถานีย่อยโดยทิศทางการทำงานเฉพาะในทิศทางสายส่งที่มองออกจากสถานีเท่านั้น

(2) ไคเร็กซ์ันแนลเอิร์ธฟอลทรีเลย์ (Directional Earthfault Relay)

ไคเร็กซ์ันแนลเอิร์ธฟอลทรีเลย์ (DEF) สัญลักษณ์ที่ใช้คือ 67 N ลักษณะการใช้งานคล้ายกับเอิร์ธฟอลทรีเลย์แต่มีทิศทางการทำงานด้วย ปกติจะตั้งให้มองออกจากสถานีย่อยเข้าหาสายส่งเช่นเดียวกับ DOC โครงสร้างและหลักการทำงานเหมือนกับ DOC

(3) ทรานส์ฟอเมอร์ดิฟเฟอเรนเชียลรีเลย์ (Transformer Differential Relay)

ทรานส์ฟอเมอร์ดิฟเฟอเรนเชียลรีเลย์ (DF) สัญลักษณ์ที่ใช้คือ 87 มีหน้าที่ป้องกันหม้อแปลงขนาดใหญ่ตั้งแต่ 5 เอ็มวีเอ (MVA) ขึ้นไป การทำงานโดยอาศัยผลรวมของกระแสที่ผ่านรีเลย์ ในภาวะปกติกระแสจะใกล้เคียงกัน เพราะเป็นค่าผลต่าง แต่เมื่อมีการลัดวงจรที่หม้อแปลงอาจเป็นชนิดเฟสกับเฟส หรือเฟสกับกราวด์ ผลต่างของกระแสจะมีค่ามากเกินค่าเปอร์เซ็นต์ที่ตั้งไว้ รีเลย์จะทำงาน ซึ่งรีเลย์จะใช้ CT (Current Transformer) เป็นอุปกรณ์ตรวจจับกระแสที่เข้าและออกจากหม้อแปลง จึงมีเขต (Zone) การทำงานที่แน่นอน ซึ่งจะทำงานเฉพาะการลัดวงจรในเขตที่กำหนดเท่านั้น ดังนั้น จึงต้องมีคอยล์อยู่ 2 ชุด อยู่ที่ตัวรีเลย์ ได้แก่ คอยล์ทำงาน (Operating Coil) เมื่อมีกระแสเกินที่ตั้งไว้ และคอยล์บังคับ (Restraining Coil) ทำหน้าที่บังคับไม่ให้รีเลย์ทำงานเมื่อเกิดการลัดวงจรภายนอกเขตป้องกัน

(4) ออโตรีโคลอสซิ่งรีเลย์ (Auto Reclosing Relay)

ออโตรีโคลอสซิ่งรีเลย์ (RR) การทำงานโดยทำหน้าที่สั่งให้ Circuit Breaker หลังจากการถูก Trip เพราะเกิดจากการลัดวงจร Close เข้ามาจะสับได้ 2 ครั้งในเวลา 3 วินาที และ 60 วินาที นับตั้งแต่สวิตช์ปลดด้วยรีเลย์ครั้งแรกและจึงล๊อคเอาท์

(5) อันเดอร์ฟริควนซีรีเลย์ (Underfrequency Relay)

อันเดอร์ฟริควนซีรีเลย์ (UF) สัญลักษณ์ที่ใช้ คือ 81 ทำหน้าที่ปลดโหลดออกเมื่อความถี่ของระบบต่ำกว่าที่ตั้งไว้ หลักการทำงานรีเลย์จะประกอบด้วยวงจรทาง electronic สร้างความถี่มาตรฐานและเปรียบเทียบกับความถี่ที่อ่านจากระบบจะทำงานเมื่อความถี่จากระบบต่ำกว่าความถี่มาตรฐาน UF ถูกนำมาใช้ในการควบคุมแบบใช้แบบปลดโหลด เมื่อระบบกำเนิดไฟฟ้าของ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเกิดขัดข้อง จุดประสงค์ของอันเตอร์พรีเวนซีวรีเลย์ไว้เพื่อรักษา โหลดการจ่ายกระแสไฟฟ้า หรือเพื่อไม่ให้ผู้ใช้กระแสไฟฟ้าส่วนใหญ่เกิดความเดือดร้อนเนื่องจาก เกิดกระแสไฟฟ้าดับ หรือกระแสไฟฟ้าลัดวงจรนั่นเอง เรียกแผนสำรองนี้ไว้ว่า “โหลดเซคดิงสกีม (load shedding scheme)”

(6) บัสดิฟเฟอเรนเชียลรีเลย์ (Bus Differential Relay)

บัสดิฟเฟอเรนเชียลรีเลย์ (BD) สัญญลักษณ์ที่ใช้คือ 60 ทำหน้าที่ตรวจจับการ ลัดวงจรที่บัสบาร์ที่อยู่ในเขต (Zone) ที่กำหนด เมื่อตรวจพบความผิดปกติอาจจะเป็นการลัดวงจร ระหว่างเฟสกับเฟส, เฟสกับกราวด์ จะปลดเซอร์กิตเบรกเกอร์ที่ต่อกับบัสนั้นออกทุกตัว

2) การป้องกันหม้อแปลงไฟฟ้า

การป้องกันหม้อแปลงไฟฟ้า มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน แต่จะกล่าวถึงเฉพาะวิธีการ ป้องกันระบบหม้อแปลงไฟฟ้าที่การไฟฟ้านครหลวงใช้ มีดังนี้

(1) การป้องกันความร้อนภายในหม้อแปลงไม่ให้สูงเกินไป (Over Heating)

(2) การป้องกันโดยการวัดปริมาณแก๊สที่เกิดขึ้นในหม้อแปลง (Gas Detection)

ก. การป้องกันความร้อนภายในหม้อแปลงไม่ให้สูงเกินไป (Over Heating) ทำได้ โดยการใช้เทอร์โมมิเตอร์วัดอุณหภูมิของน้ำมันและอุณหภูมิของขดลวด เมื่ออุณหภูมิของน้ำมัน หม้อแปลงสูงขึ้นถึง 80 องศาเซลเซียส จะส่งสัญญาณเตือนและให้ Circuit Breaker ตัดวงจรหม้อแปลง ออกจากระบบ ปกติเทอร์โมมิเตอร์จะติดอยู่ด้านข้างหม้อแปลงใกล้ ๆ กับ Name Plate ประกอบด้วย ตัวรับความร้อน (Thermo Sensing Element), ปะเก็น (Gasket) เข็มชี้และสเกลบนหน้าปัด หลอด Capillary Tube, หลอดกั้นน้ำมันรั่วที่ตัวถังหม้อแปลง, ตัว Contact

ข. การป้องกันโดยการวัดปริมาณแก๊สที่เกิดขึ้นในหม้อแปลง (Gas Detection) มีอยู่ 3 วิธีด้วยกัน ดังต่อไปนี้

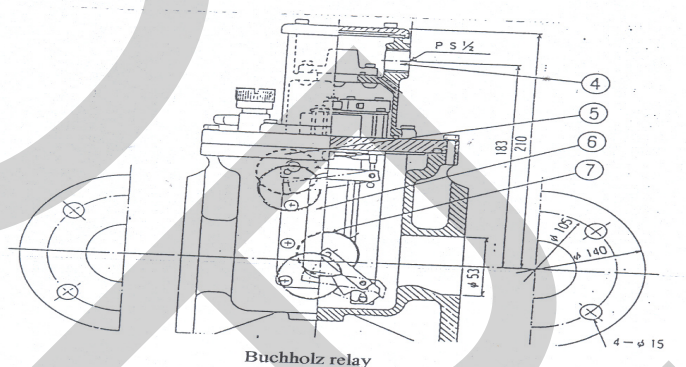
- รีเลย์แบบบุคโฮลซ์ (Buchholz Relay)

รีเลย์แบบบุคโฮลซ์เป็นรีเลย์ที่ติดตั้งอยู่ระหว่างตัวถังหม้อแปลงกับถัง น้ำมัน ภายในประกอบด้วยลูกลอย 2 ลูกตามปกติลูกลอยจะอยู่ในตำแหน่งสูงสุด เพราะมีน้ำมันอยู่ เต็มตัวรีเลย์และสวิตช์ปรอท

(Mercury Switch) ที่อยู่ภายในลูกลอยจะเปิดอยู่ เมื่อเกิดเหตุผิดปกติที่ไม่ รุนแรงภายในหม้อแปลง เช่นจำนวนของ core bolts มียึดแกนเหล็กของหม้อแปลงเสื่อมสภาพเกิด การลัดวงจรระหว่างแผ่นเหล็กที่ใช้ทำแกนหรือการลัดวงจรระหว่างแผ่นเหล็กที่ใช้ทำแกนหรือการ ลัดวงจรระหว่างขดลวดทำให้เกิดอาร์ค (arc) และน้ำมันจะแยกตัวเป็นแก๊ส เช่นไฮโดรเจนคาร์บอน

โมโนออกไซด์ หรือไฮโดรคาร์บอนแก๊สนี้จะลอยตัวขึ้นข้างบนผ่านไปจนถึงเก็บน้ำมัน Conservator แก๊สจะเข้าไปแทนน้ำมันในส่วนบนของรีเลย์จะทำให้ลู่กลอยบนลดระดับต่ำลง และจะทำให้สวิทช์ปรอด庇ดวงจรที่จะให้สัญญาณเตือน

ในกรณีที่การลัดวงจรภายในหม้อแปลงรุนแรงมากจะมีอาร์คอย่างรุนแรงทำให้เกิดแก๊สจำนวนมาก และมีแรงดันสูงจนไม่มีเวลาพอที่จะลอยขึ้นไปแต่จะดันน้ำมันให้ไหลผ่านท่อซึ่งต่อเข้ากับคูลิซรีเลย์น้ำมันจะดันลู่กลอยตัวล่างและสวิทช์ปรอด庇ดวงจรจะปิด Contact ทำให้ trip ตัว Circuit Breaker เพื่อแยกหม้อแปลงออกจากระบบทันที

ภาพที่ 2.2 แสดงรีเลย์แบบบุคโฮลซ์ (Buchholz relay)

ส่วนการวัดอุณหภูมิของขดลวด ต้องอาศัยขดลวดความร้อนที่ผ่านกระแสทางด้าน Secondary ของ CT เข้าไปเรียกว่าวิธี thermal image หรือ thermal replica เนื่องจากอุณหภูมิของขดลวดที่สูงขึ้นเป็นสัดส่วนกับกระแส load current เมื่อรวมกับอุณหภูมิของน้ำมัน จะได้อุณหภูมิของขดลวดหม้อแปลง ถ้าอุณหภูมิของขดลวดถึง 105 องศาเซลเซียส จะต้องปลดดวงจรหม้อแปลงออกไป เพื่อป้องกันไม่ให้อายุของหม้อแปลงสั้นลงเนื่องจากความร้อนทำให้ฉนวนเสื่อมสภาพเร็ว

- Protective Relay

เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ติดตั้งระหว่าง Conservator ของ on load tap on load tap charger ที่คอยตรวจสอบอัตราการไหลของน้ำมันและความผิดปกติที่เกิดขึ้นที่ on load tap charger ซึ่งทำหน้าที่คล้ายกับ buchholz relay ของ main tank

- Pressure Relief Device หรือ Pressure relief Ventilation Valve

เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการป้องกันหม้อแปลงไฟฟ้าเมื่อเกิดการลัดวงจรอย่างรุนแรงภายในตัวหม้อแปลงความร้อนของอาร์ค (arc) จะทำให้น้ำมันหม้อแปลงกลายเป็นไอน้ำ

ซึ่งมีความดันสูงมาก ถ้าไอน้ำที่มีแรงดันสูงนี้ไม่ถูกระบายออกจากตัวหม้อแปลงอย่างรวดเร็วพอ ตัวถังหม้อแปลงอาจจะระเบิดได้ทำให้น้ำมันกระจายเป็นบริเวณกว้างอันอาจนำไปสู่การเกิดเพลิงไหม้ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมี Pressure Relief Device หรือ Pressure relief Ventilation Valve เพื่อระบายไอน้ำมันแรงดันสูงออกไปภายในเวลาไม่เกิน 2 ส่วน 1,000 วินาที (2 milli – seconds)

3) เครื่องกับดีดฟ้าผ่า (Lightning Arrester หรือ Surge Arrester)

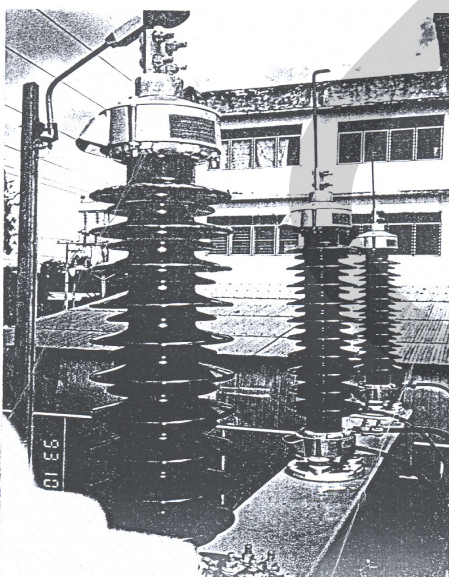
หน้าที่ของเครื่องกับดีดฟ้าผ่า (Lightning Arrester หรือ Surge Arrester) เรียกว่า LA ทำหน้าที่ป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายของระบบและอุปกรณ์อื่นเนื่องจากเกิดฟ้าผ่า หรือจาก Switching Surge

(1) ลักษณะการทำงานของ LA

ทำหน้าที่สร้างวงจรให้เป็นทางผ่านของประจุลงสู่ดินในกรณีที่มีประจุในสายสูงเกินปกติ

(2) ส่วนประกอบของ LA

ประกอบด้วย Non-Linear Resistor และ GAP ต่อระหว่างสายส่งกับดินโดยปกติ Non-Linear Resistor จะมีความต้านทานสูงแต่ถ้ามีแรงดันสูงก็จะมีค่าต้านทานต่ำและยอมให้ประจุผ่านลงสู่ดิน

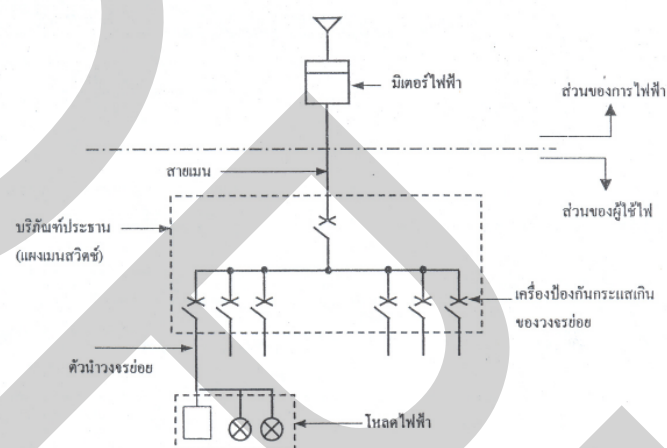

เครื่องกับดีดฟ้าผ่า

ภาพที่ 2.3 แสดงการทำงานของ LA (เครื่องกับดีดฟ้าผ่า)

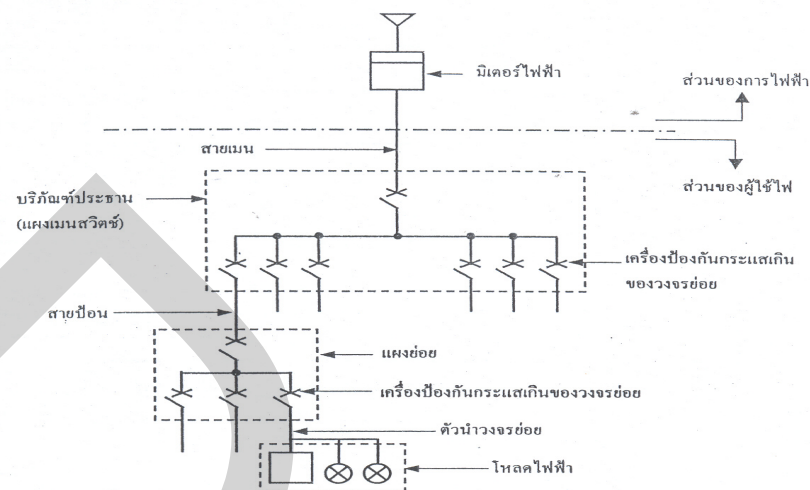
ต่อมาจะขอก้าวถึงระบบความปลอดภัยของการจ่ายกระแสไฟฟ้าในบ้านเรือน ซึ่งเมื่อตอนต้นจะกล่าวถึงเฉพาะระบบความปลอดภัยของการจ่ายกระแสไฟฟ้าในระบบสถานีย่อยไฟฟ้า ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดและมีเนื้อหาค่อนข้างมาก แต่ที่ได้มีการนำมาเฉพาะที่มีความสำคัญและเข้าใจได้ไม่ยากนัก โดยถ้าศึกษาให้ลึกซึ่งจะมีรายละเอียดค่อนข้างมาก และเข้าใจยาก

ระบบไฟฟ้าภายในที่อยู่อาศัยขนาดเล็ก หรือขนาดทั่วไป ส่วนใหญ่ประกอบด้วย สายเมน และวงจรย่อยเท่านั้น ดังตัวอย่างแผนผังระบบไฟฟ้าภายในที่อาศัย

ภาพที่ 2.4 แสดงแผนผังระบบไฟฟ้าภายในที่อาศัย

สำหรับระบบไฟฟ้าภายในที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ หรืออาคารขนาดเล็กส่วนใหญ่ ประกอบด้วยสายเมน สายป้อน และวงจรย่อย ดังแสดงตัวอย่างแผนผังระบบไฟฟ้าภายในที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ หรืออาคารขนาดเล็ก ดังนี้

ภาพที่ 2.5 แสดงแผนผังระบบไฟฟ้าภายในที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ หรือ อาคารขนาดเล็ก

ต่อไปจะกล่าวถึงเรื่องความปลอดภัยในการจ่ายกระแสไฟฟ้าสำหรับที่อยู่อาศัยหรืออาคารขนาดเล็ก ที่ถือเป็นจุดสำคัญ คือ การเดินสาย แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ การเดินสายภายนอกอาคาร และการเดินสายภายในอาคาร การเดินสายภายนอกและภายในอาคารขึ้นอยู่กับการออกแบบให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และค่าใช้จ่าย การเดินสายภายนอกและภายในอาคารมีด้วยกันหลายวิธี ดังนี้

ก. การเดินสายภายนอกอาคาร

ข. การเดินสายภายในอาคาร

ทั้งนี้การจะเดินสายภายนอก และภายในอาคารขึ้นอยู่กับ การออกแบบให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และค่าใช้จ่าย ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

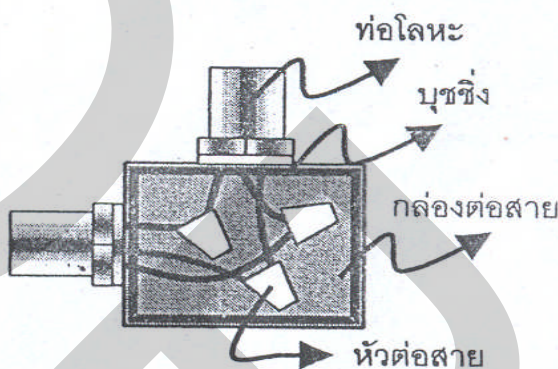
การเดินสายภายนอกอาคาร กรณีสำหรับอาคารที่อยู่อาศัย หรืออาคารขนาดเล็ก จะเป็นการเดินสายเมนจากมิเตอร์ที่แผงเมนสวิตช์ สามารถแบ่งวิธีการเดินสายภายนอกอาคารออกได้เป็น 2 วิธี คือ 1) การเดินสายใต้ดิน และ 2) การเดินสายเหนือดิน สำหรับการเดินสายเหนือดินที่นิยมใช้ คือ การเดินลอยบนลูกถ้วย โดยแต่ละวิธีมีข้อกำหนดที่สำคัญ ดังนี้

- การเดินสายภายนอกอาคาร

โดยทั่วไปการเดินสายภายนอกอาคารสำหรับที่อยู่อาศัย หรืออาคารขนาดเล็ก จะเป็นการเดินสายเมนจากมิเตอร์มาที่แผงเมนสวิตช์ สามารถแบ่งวิธีการ

1. การเดินสายบนพื้นผิว หรือ รัคคลิป

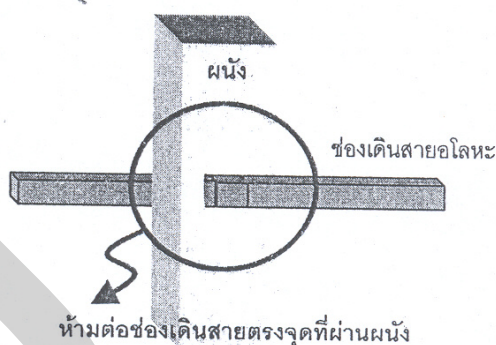
การเดินสายต้องป้องกันไม่ให้ฉนวนชำรุด หากเดินผ่านผนัง หรือ สิ่งก่อสร้างต้องมีการป้องกันความเสียหายเนื่องจากฉนวนหรือเปลือกนอกถูกบาดด้วยสิ่งแหลมคม สิ่งจับยึดเพื่อติดตั้งต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่ทำให้ฉนวนของสายชำรุด ระยะห่างระหว่างจุดจับยึดไม่เกิน 200 มม. สำหรับการต่อและการต่อแยกให้ทำได้เฉพาะในกล่องสำหรับงานไฟฟ้าเท่านั้น การเดินสายให้ติดตั้งเรียงเป็นชั้นเดียว ห้ามติดตั้งซ้อนกัน ดังรูปนี้

ภาพที่ 2.6 แสดงตัวอย่างระยะห่างในการจับยึดและการต่อสายสำหรับการเดินสายบนผิว

2. การเดินสายในท่อร้อยสาย

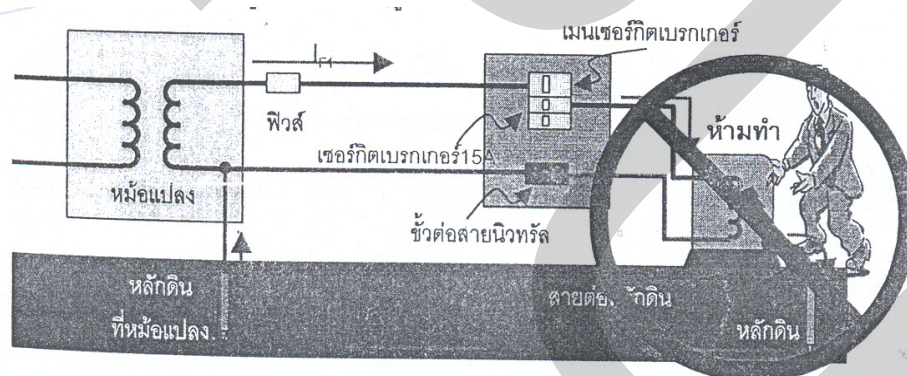
การเดินท่อร้อยสายที่ใช้งานประเภทนี้ เช่น ท่อโลหะหนา ท่อโลหะหนาปานกลาง ท่อโลหะบาง และท่อ เอชดีพีอี และท่อ พีวีซี สามารถเดินสายทั้งในที่แห้ง ที่ชื้น และที่เปียก แต่ต้องติดตั้งให้เหมาะสมกับสภาพใช้งาน เช่น ท่อโลหะบางห้ามเดินฝังดินโดยตรง แต่ท่อโลหะหนาและท่อโลหะหนาปานกลางสามารถฝังดินโดยตรงได้ หากทาสีหรือหุ้มด้วยคอนกรีตจะทำให้ท่ออายุการใช้งานนานขึ้น และ ท่อ เอชดีพีอี ห้ามเดินภายในอาคาร ข้อต้องห้าม ไม่ให้ใช้ท่อประปาสำหรับร้อยสายไฟฟ้า ปลายท่อที่ถูกตัดออกต้องลบคม การติดตั้งท่อเข้ากับกล่องหรือเครื่องประกอบการเดินท่อต้องมีอุปกรณ์ “บุชชิ่ง” ป้องกันฉนวนชำรุด ซึ่งการต่อสายสำหรับการเดินสายในท่อร้อยสายมีรูปดังนี้

ภาพที่ 2.7 แสดงการต่อสาย สำหรับการเดินสายในท่อร้อยสาย

3. การเดินสายในช่องเดินสายโลหะติดตั้งบนพื้นผิว

การเดินสายในช่องเดินสายโลหะติดตั้งบนพื้นผิวเป็นการเดินสายที่สะดวก และมีความสวยงาม ให้ใช้ในสถานที่ที่แห้งเท่านั้น ห้ามใช้ในที่ชื้น หรือในสถานที่อาจจะได้รับความเสียหายทางกายภาพ การต่อสายในช่องเดินสายโลหะให้ต่อได้เฉพาะในส่วนที่สามารถเปิดออก และเข้าถึงได้ตลอดเวลา ห้ามต่อช่องเดินสายตรงจุดที่ผ่านผนัง ดังรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 2.8 แสดงการต่อช่องเดินสายตรงจุดที่ผ่านผนัง

4. สายดินและการต่อลงดิน

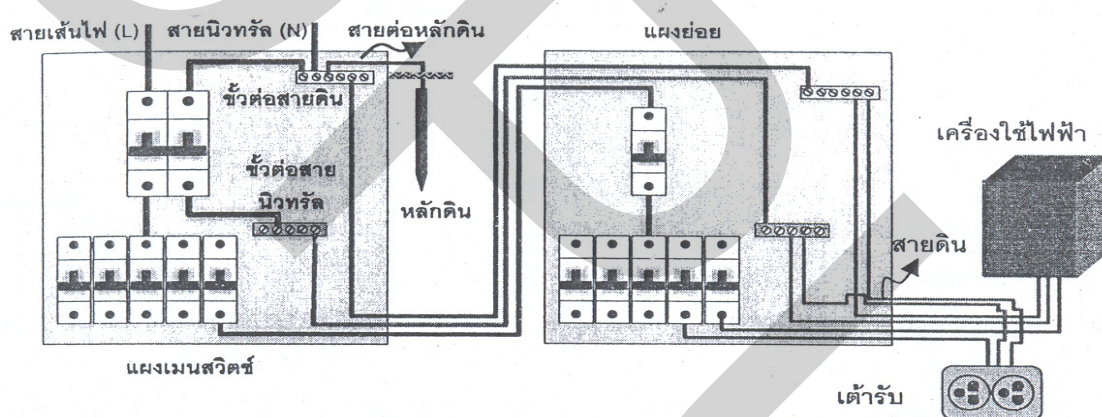
คำว่าสายดินตามมาตรฐาน หมายถึง สาย 2 ประเภท คือ สายต่อหลักดิน และสายดินของเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งส่วนใหญ่เรียกว่า สายเขียว สำหรับสายนิวทรัลหรือสายศูนย์ที่หุ้มด้วยฉนวนสีขาว หรือ สีเทาอ่อน ไม่ใช่สายดิน

สำหรับสายดินของเครื่องใช้ไฟฟ้า มีหน้าที่ทำให้สิ่งห่อหุ้มที่เป็นโลหะของเครื่องใช้ไฟฟ้า มีศักดาไฟฟ้าใกล้เคียงกับดิน เพื่อเป็นการลดอันตรายต่อผู้สัมผัสกับสิ่งห่อหุ้มนั้น เมื่อมีกระแสไฟฟ้ารั่ว และเป็นทางเดินที่มีความต้านทานต่ำของกระแสลัดวงจรลงดินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อุปกรณ์ป้องกันกระแสเกินทำงานได้ทันเวลาก่อนที่จะเกิดอันตราย

สายต่อหลักดิน ทำหน้าที่ต่อเชื่อมทางไฟฟ้าระหว่างสิ่งห่อหุ้มที่เป็นโลหะของเครื่องใช้ไฟฟ้าและสายนิวทรัลกับดิน ในการติดตั้งที่มีระบบสายดินกระแสลัดวงจรที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ จะไม่ไหลผ่านสายต่อหลักดิน

การต่อลงดินที่เครื่องใช้ไฟฟ้าโดยตรง โดยไม่ใช้ระบบสายดิน ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้สัมผัส ถ้าหลักดินมีค่าความต้านทานสูง ดังภาพที่แสดงทางเดินของกระแสลัดวงจรลงดินกรณีที่ไม่มีการใช้ระบบสายดิน อุปกรณ์ป้องกันจะไม่ทำงาน

ภาพที่ 2.9 แสดงเส้นทางเดินของกระแสลัดวงจรลงดินกรณีที่ไม่มีการใช้ระบบสายดิน อุปกรณ์ป้องกันจะไม่ทำงาน

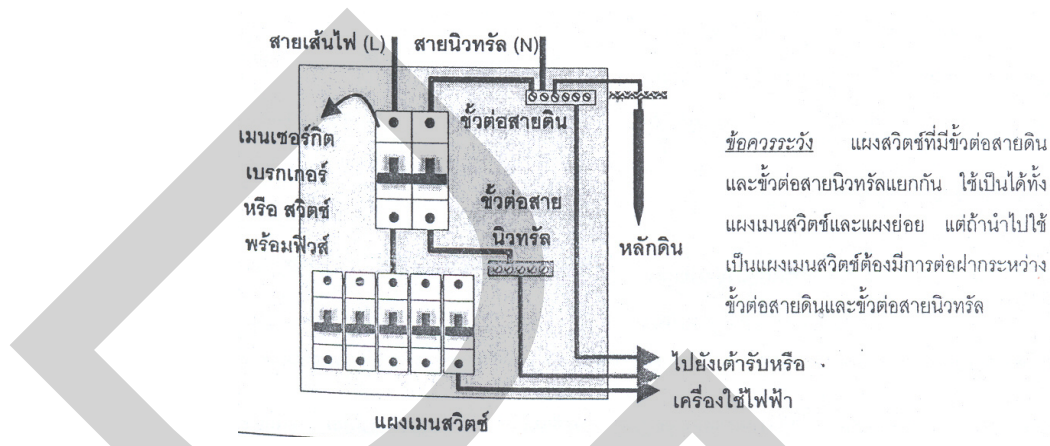
ก) การติดตั้งระบบสายดินที่ถูกต้องควรทำอย่างไร

การติดตั้งระบบสายดินให้ถูกต้องและเกิดความปลอดภัยต่อผู้ใช้ไฟฟ้านั้น ต้องพิจารณาตั้งแต่การเลือกใช้สายไฟ และอุปกรณ์ วิธีการติดตั้ง ระบบสายดินที่ถูกต้องตามมาตรฐานเป็นไปตามหลักความปลอดภัย ซึ่งส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบสายดินประกอบด้วย

- (ก) แผงสวิตช์และสายต่อฝาก
- (ข) สายต่อหลักดิน
- (ค) สายดินของเครื่องใช้ไฟฟ้า

(ง) เต้ารับ 3 ขั้ว หรือเครื่องใช้ไฟฟ้า

(จ) หลักดินและความต้านทานของดิน

ภาพที่ 2.10 แสดงส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบสายดิน

1. แผงสวิตช์และสายต่อฝาก

แผงสวิตช์ที่จำหน่ายในท้องตลาดมีทั้งแผงสวิตช์ที่เป็นโลหะ และเป็นอโลหะ ภายในสวิตช์มีทั้งชนิดมีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลแยกจากกัน หรือ ร่วมกัน แผงสวิตช์ที่มีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลร่วมกันให้ใช้เป็นแผงสวิตช์เท่านั้น ห้ามใช้เป็น แผงย่อย ซึ่งรูปต่อไปนี้เป็นกรณีที่มีขั้วต่อสายสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลแยกกัน

ขนาดตัวนำประธาน (ตัวนำทองแดง) (ตร.มม.)	ขนาดเล็กสุดของสายต่อหลักดิน (ตัวนำทองแดง) (ตร.มม.)
ไม่เกิน 35	10*
เกิน 35 แต่ไม่เกิน 50	16
เกิน 50 แต่ไม่เกิน 95	25
เกิน 95 แต่ไม่เกิน 185	35
เกิน 185 แต่ไม่เกิน 300	50
เกิน 300 แต่ไม่เกิน 500	70
เกิน 500	95

ภาพที่ 2.11 แสดงแผงสวิตช์ที่มีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลร่วมกัน

กรณีใช้แผงนั้นเป็นแผงเมนสวิตช์ ต้องมีสายต่อฝากระหว่างขั้วขนาดของสายต่อฝากต้องไม่เล็กกว่า 10 ตร.มม. และต้องต่อฝากขั้วต่อสายนิวทรัลกับโครงโลหะของแผงเมนสวิตช์ด้วยสายขนาดเดียวกัน การต่อฝากนี้มีหลายผลิตภัณฑ์ที่ประกอบมาจากโรงงาน

สำหรับแผงย่อยที่อยู่ต่อจากแผงเมนสวิตช์ ห้ามต่อฝากขั้วต่อสายนิวทรัลเข้ากับขั้วต่อสายดิน หรือ โครงโลหะของแผงย่อย การต่อฝากที่แผงย่อยนี้ให้ต่อฝากโครงโลหะของแผงย่อยเข้ากับขั้วต่อสายดิน โดยใช้ขนาดเดียวกับสายดินของบริษัทไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่สุดเข้ามายังแผงนั้น ซึ่งต่อไปนี้จะป็นรูปของแผงสวิตช์ที่มีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลแยกกัน

พิกัดหรือขนาดปรับตั้งของ เครื่องป้องกันกระแสเกินไม่เกิน (แอมแปร์)	ขนาดต่ำสุดของสายดินของบริษัทไฟฟ้า (ตัวนำทองแดง) (ตร.มม.)
16	1.5
20	2.5
40	4
70	6
100	10

ภาพที่ 2.12 แสดงแผงสวิตช์ที่มีขั้วต่อสายดินและขั้วต่อสายนิวทรัลแยกกัน

2. สายต่อหลักดิน

สายต่อหลักดิน ต้องเป็นสายทองแดงหุ้มฉนวน และต้องเป็นสายเส้นเดียวยาวต่อเนื่อง ห้ามมีการตัดต่อ ขนาดสายต่อหลักดิน โดยจะต้องเลือกตามขนาดตัวนำประธานที่เข้าอาคาร ซึ่งโดยทั่วไปอยู่อาศัยหรืออาคารขนาดเล็กขนาดตัวนำประธานจะไม่เกิน 35 ตร.มม. ดังนั้นสายต่อหลักดินจะใช้สายทองแดงหุ้มฉนวนขนาด 10 ตร.มม.

ขนาดตัวนำประธาน (ตัวนำทองแดง) (ตร.มม.)	ขนาดเล็กสุดของสายต่อหลักดิน (ตัวนำทองแดง) (ตร.มม.)
ไม่เกิน 35	10*
เกิน 35 แต่ไม่เกิน 50	16
เกิน 50 แต่ไม่เกิน 95	25
เกิน 95 แต่ไม่เกิน 185	35
เกิน 185 แต่ไม่เกิน 300	50
เกิน 300 แต่ไม่เกิน 500	70
เกิน 500	95

ภาพที่ 2.13 แสดงขนาดเล็กสุดของสายต่อหลักดินของระบบไฟฟ้ากระแสสลับ

3. สายดินของเครื่องใช้ไฟฟ้า

ขนาดของสายดินจะต้องพิจารณาจากพิกัดหรือขนาดปรับตั้งของเครื่องป้องกันกระแสเกินดังตารางต่อไปนี้

พิกัดหรือขนาดปรับตั้งของ เครื่องป้องกันกระแสเกินไม่เกิน (แอมป์)	ขนาดต่ำสุดของสายดินของบริษัทไฟฟ้า (ตัวนำทองแดง) (ตร.มม.)
16	1.5
20	2.5
40	4
70	6
100	10

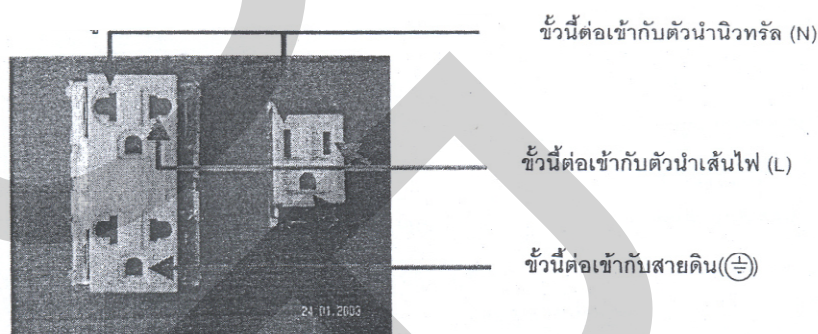
ภาพที่ 2.14 แสดงตารางขนาดต่ำสุดของสายดินของบริษัทไฟฟ้า

ขนาดของสายดินจะต้องพิจารณาจากพิกัดหรือขนาดปรับตั้งเครื่องป้องกันกระแสเกินดังตารางข้างต้น และพิกัดหรือขนาดปรับตั้งของเครื่องป้องกันกระแสเกินของวงจรย่อยไม่เกิน 16 แอมป์ ขนาดของสายดินต้องไม่เล็กกว่า 1.5 ตร.มม. กรณีพิกัดหรือขนาด

ปรับตั้งของเครื่องป้องกันกระแสเกินวงจรย่อยไม่เกิน 32 แอมป์ ขนาดของสายดินต้องไม่เล็กกว่า 4 ตร.มม.

4. เต้ารับแบบมีขั้วสายดิน (เต้ารับ 3 ขั้ว)

เต้ารับเป็นอุปกรณ์ที่มีหน้าสัมผัสติดตั้งเพื่อเป็นจุดจ่ายไฟสำหรับ เต้าเสียบ 1 ตัว เต้ารับที่ใช้ในวงจรย่อยต้องเป็นแบบมีขั้วสายดิน หรือมี 3 ขั้ว นั่นเอง การต่อสายไฟฟ้าเข้าเต้ารับต้องต่อสายให้ถูกขั้ว ดังรูปที่แสดงต่อไปนี้

ภาพที่ 2.15 แสดงเต้ารับและตำแหน่งขั้วที่ต้องต่อสายไฟให้ถูกต้อง

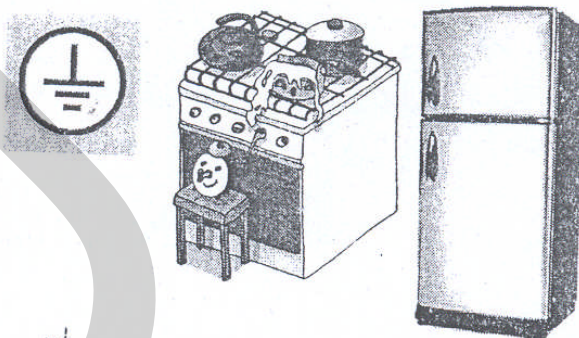
5. หลักดินและค่าความต้านทานของดิน

กรณีที่ได้กล่าวถึงความหมายและมาตรฐานของหลักดินแล้ว ในต่อไปนี้จะกล่าวถึงวิธีการต่อสายดินเข้ากับหลักดิน ในมาตรฐานกำหนดว่าต้องต่อสายดินเข้ากับหลักดินโดยใช้วิธีเชื่อมด้วยความร้อน (Exothermic Welding) ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุด หรือใช้หูสายหัวต่อแบบบีบอัด ประกับต่อสาย เป็นต้น อุปกรณ์ที่ใช้ต่อต้องเหมาะสมกับวัสดุที่ใช้กับหลักดินและสายต่อหลักดิน ห้ามต่อสายต่อหลักดินมากกว่า 1 เส้นเข้ากับหลักดิน

ค่าความต้านทานดินระหว่างหลักดินกับดินต้องไม่เกิน 5 โอห์ม นอกจากนี้ที่ดังกล่าวยากในการปฏิบัติและการไฟฟ้าฯ เห็นชอบ ยอมให้ค่าความต้านทานของหลักดินกับดินต้องไม่เกิน 25 โอห์ม หากทำการวัดแล้วยังมีค่าเกิน ให้ปักหลักดินเพิ่มอีก 1 แห่ง

ข. เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทใดบ้างที่ต้องมีการต่อลงดินและไม่ต้องมีการต่อลงดิน ซึ่งจะแยกให้เห็นดังต่อไปนี้

ก) เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีสัญลักษณ์ดังรูป

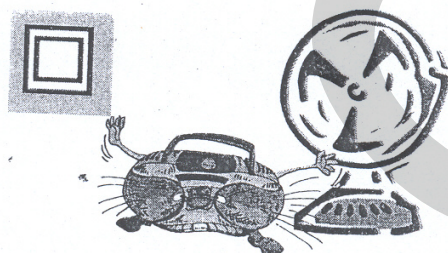
ภาพที่ 2.16 แสดงสัญลักษณ์และตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ต้องมีสายดิน

เป็นประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ต้องมีสายดิน เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทดังกล่าวนี้ต้องมีโครงเป็นโลหะ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับน้ำ หรือความร้อน เช่น ตู้เย็น เตาไฟฟ้า เครื่องซักผ้า เครื่องทำน้ำอุ่น เป็นต้น

ค่าเสียบของเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทนี้จำเป็นต้องมีขั้วสายดิน

(3 ขา)

ข) เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีสัญลักษณ์ดังรูปนี้

ภาพที่ 2.17 แสดงสัญลักษณ์และตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ต้องมีสายดิน
(มีฉนวนหนาเป็น 2 เท่า)

เป็นประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ต้องมีสายดิน เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทดังกล่าวมีการป้องกันไฟฟ้าดูด โดยมีโครงหุ้มฉนวนหนา 2 ชั้น เช่น พัดลม โทรทัศน์ หรือวิทยุ เป็นต้น

เค้าเสียบของเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องมีขั้วสายดิน
 ก) เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีสัญลักษณ์ดังรูปนี้

ภาพที่ 2.18 แสดงสัญลักษณ์และตัวอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ต้องมีสายดิน (มีแรงดันไฟฟ้าต่ำพิเศษ)

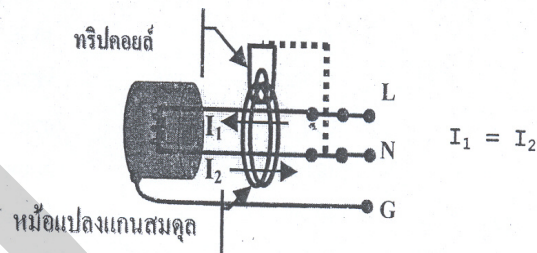
เป็นประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ต้องมีสายดิน เครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทดังกล่าวมีการป้องกันไฟฟ้าดูดขึ้นซึ่งจะอยู่กับแหล่งจ่ายไฟที่มีแรงดันไฟฟ้าต่ำพิเศษขึ้นปลอดภัย (50 โวลต์) เช่น เครื่องโกนหนวดไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น

เค้าเสียบที่ใช้งานไม่จำเป็นต้องมีขั้วสายดิน

6. เครื่องตัดไฟรั่วและการติดตั้ง

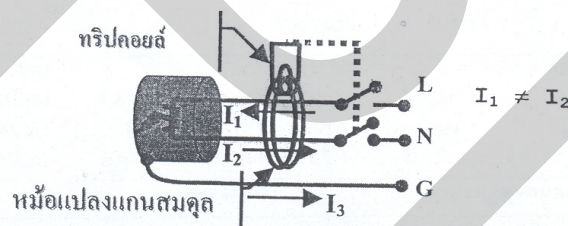
เครื่องตัดไฟรั่ว หมายถึง เครื่องป้องกันอันตรายที่เกิดกับบุคคลเนื่องจากอุปกรณ์ไฟฟ้ามีกระแสไฟรั่ว โดยที่เครื่องตัดไฟรั่ว จะตัดวงจรออกภายในเวลาที่กำหนดเมื่อกระแสไฟรั่วเกินค่าที่กำหนดไว้

ในสภาวะปกติ คือไม่มีกระแสไฟรั่ว เครื่องตัดไฟรั่วจะไม่ทำงานปลดวงจรออก เนื่องจากกระแสไหลเข้า (I_1) เท่ากับกระแสไหลออก (I_2) ทำให้ผลรวมของกระแส ($I_1 - I_2$) เป็นศูนย์จึงไม่มีสัญญาณไฟให้ทรูปคอยล์ทำงาน ซึ่งมีภาพแสดงได้ดังนี้

ภาพที่ 2.19 แสดงสถานะเครื่องตัดไฟรั่วไม่ปลดวงจรออก

ในสถานะผิดปกติ มีกระแสรั่วหรือกระแสไฟฟ้าลัดวงจรเกิดขึ้น เครื่องตัดไฟรั่วจะทำงานปลดวงจรออก เนื่องจากกระแสไฟไหลเข้าไม่เท่ากับกระแสไฟไหลออก ทำให้ผลรวมของกระแส ($I_1 - I_2$) ไม่เป็นศูนย์ ซึ่งมีภาพแสดงดังนี้

ภาพที่ 2.20 แสดงสถานะเครื่องตัดไฟรั่วจะปลดวงจรออก

4) การติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่ว

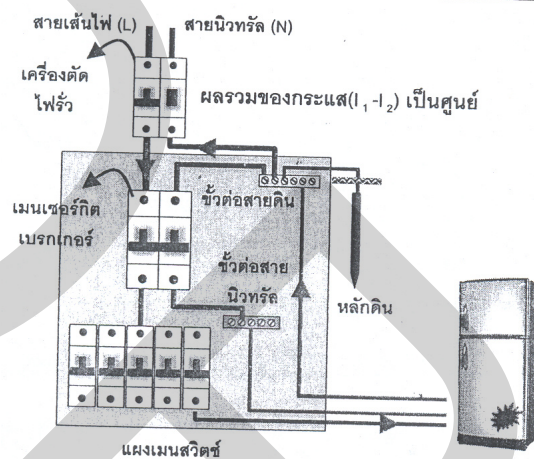
เครื่องตัดไฟรั่ว ควรมึกระแสไฟรั่วที่กำหนดไม่เกิน 30 มิลลิแอมป์ และมีระยะเวลาในการตัดกระแสไฟไม่เกิน 0.04 วินาที เมื่อมีกระแสไฟรั่ว 5 เท่าของพิกัดกระแสรั่ว และไม่ทำงานเมื่อกระแสไฟรั่ว 0.5 เท่าของพิกัดกระแสรั่ว และต้องเป็นชนิดที่ปลดสายไฟเส้นที่มีไฟทุกเส้นออก จากวงจร รวมทั้งสายนิวทรัล นอกจากนี้ ห้ามต่อวงจรลัดคร่อมผ่าน (By pass) อุปกรณ์ตัดตอนและเครื่องป้องกันกระแสไฟเกิน และต้องเป็นไปตามมาตรฐาน IEC หรือ มอก.ที่เกี่ยวข้อง

การติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่ว นั้นมีความสำคัญมาก หากติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วไม่ถูกต้อง อาจจะมีผลเสียมากกว่าการติดตั้ง เนื่องจากเครื่องตัดไฟรั่วจะไม่ปลดวงจร เมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าเกิด

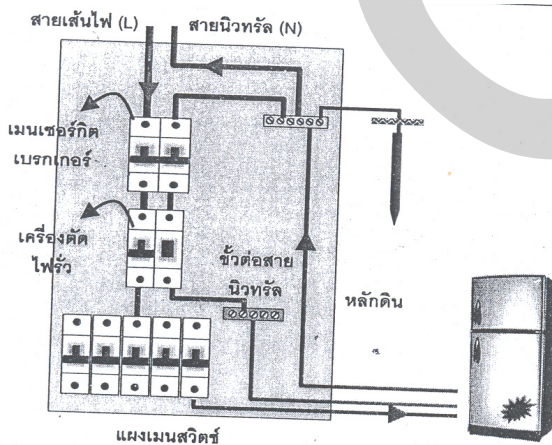
ไฟรั่ว หรือลัดวงจรลงดิน แต่ผู้ใช้งานคิดว่าเครื่องตัดไฟรั่วยังทำงานได้ปกติ ทำให้ไม่มีความระมัดระวังในการใช้งานเครื่องใช้ไฟฟ้า

การติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วที่แผงเมนสวิตซ์ที่ไม่ถูกต้อง เครื่องตัดไฟรั่วจะไม่ปลดวงจรเมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าเกิดไฟรั่ว หรือลัดวงจรลงดิน เพราะผลรวมของกระแส ($I_1 - I_2$) ผ่านเครื่องตัดไฟรั่วเป็นศูนย์ อาจจะไม่เกิดอันตรายต่อผู้ใช้งานได้

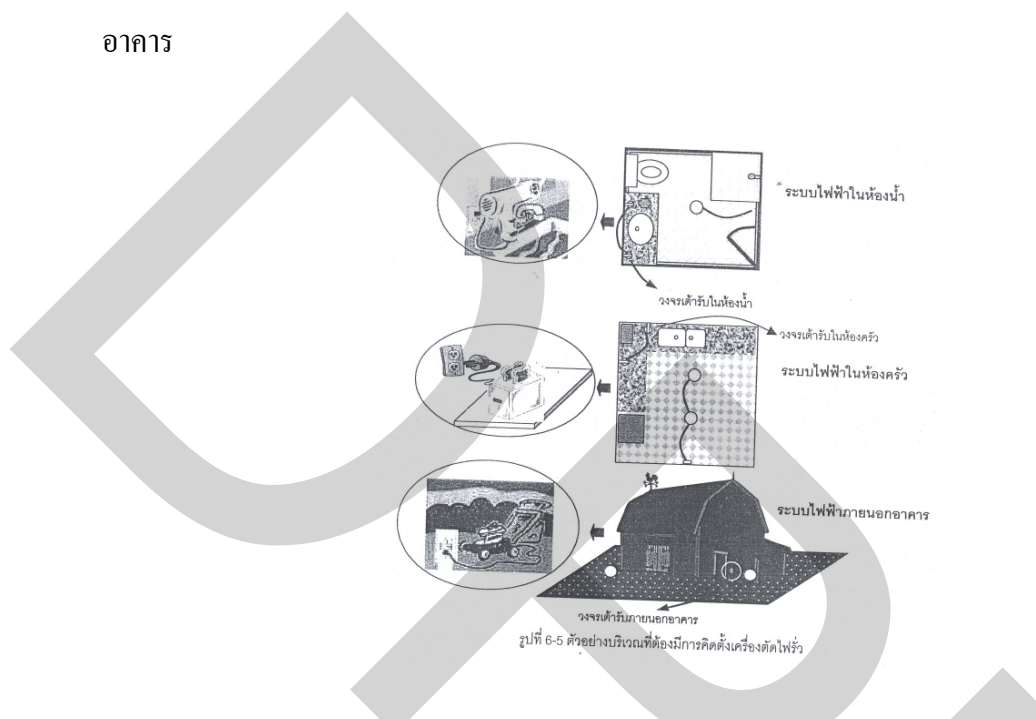
ภาพที่ 2.21 แสดงการติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วในวงจรที่ไม่ถูกต้อง

การติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วที่แผงเมนสวิตซ์ที่ถูกต้อง เครื่องตัดไฟรั่วจะปลดวงจรเมื่อเครื่องใช้ไฟฟ้าเกิดไฟรั่ว หรือลัดวงจรลงดิน เพราะผลรวมของกระแส ($I_1 - I_2$) ที่ผ่านเครื่องตัดไฟรั่วไม่เป็นศูนย์ จะเกิดความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน

ภาพที่ 2.22 แสดงการติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วในวงจรที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ สามารถติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วสำหรับวงจรไฟฟ้า หรือเต้ารับในบริเวณที่มีโอกาสเกิดกระแสไฟรั่วได้ง่าย ดังนี้ ห้องน้ำ ห้องใต้ดิน ห้องครัว อ่าง (บริเวณแกนเตอร์ที่มีการติดตั้งเต้ารับภายในระยะ 1.5 เมตร ห่างจากขอบด้านบนของอ่าง) รวมทั้งการใช้ไฟฟ้าภายนอกอาคาร

ภาพที่ 2.23 แสดงการติดตั้งเครื่องตัดไฟรั่วในวงจรที่ไม่ถูกต้อง

2.3.6 ผลกระทบจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างผิดวิธี

เครื่องใช้ไฟฟ้าก่อให้เกิดความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันของมนุษย์จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องจากในปัจจุบันเครื่องใช้ไฟฟ้าเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัย 4 จึงเป็นส่วนสำคัญที่มนุษย์ทุกคนไม่อาจปฏิเสธได้ เนื่องจากเครื่องใช้ไฟฟ้านั้นมีกระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่สำคัญ มีประโยชน์มากมายก็ถือว่าเป็นความจริง แต่ไฟฟ้าก็มีอันตรายอยู่ในตัวของถือเป็นหัวใจที่ทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้ามีประสิทธิภาพสูง ดังที่กล่าวมาในบทก่อนแล้วว่าไฟฟ้านั้นมันเอง ถ้าใช้ผิดวิธีก็อาจจะมีอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ เพราะความประมาทหรือเพิกเฉยต่อสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย อาจนำมาซึ่งความหายนะและความสูญเสียต่าง ๆ แม้กระทั่งชีวิตของผู้ใช้ไฟฟ้าเอง ผู้ใช้ไฟฟ้าจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้ไฟฟ้าและการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างปลอดภัยควบคู่ไปด้วยกัน

องค์ประกอบที่จะช่วยลดการเกิดอันตรายจากการใช้ไฟฟ้านั้น มีสิ่งที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน²¹ คือ

²¹ การไฟฟ้านครหลวง. (ม.ป.ป.). เอกสารเผยแพร่ การใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย. หน้า 9.

- 1) ส่วนที่อาจเกิดอันตรายในการใช้ไฟฟ้าอย่างไม่ถูกต้อง และ
- 2) ข้อควรพิจารณาเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า

1) ส่วนที่อาจเกิดอันตรายในการใช้ไฟฟ้าอย่างไม่ถูกต้อง

(1) การติดตั้งทางไฟฟ้า เช่น สายไฟฟ้า การเดินสาย การต่อสาย อุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ เช่น สวิตช์ เต้ารับ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย เช่น สายดิน เครื่องตัดไฟรั่ว และอุปกรณ์ป้องกันกระแสเกิน ควรติดตั้งโดยช่างที่มีความชำนาญด้านไฟฟ้าโดยเฉพาะ เป็นต้น

(2) เครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งการใช้ไฟฟ้าให้เกิดความปลอดภัยก็ต้องพิจารณาในแต่ละส่วนแตกต่างกัน ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ เช่น เต้าเสียบ และเต้ารับ (ชุดสายพ่วง) ที่ซื้อมาใช้งาน ภายหลัง รวมทั้งส่วนที่มีการติดตั้งเพิ่มเติม เพื่อประกอบการใช้งานเครื่องใช้ไฟฟ้านั้นต้องตรวจสอบทุกครั้งก่อนที่จะใช้งาน และหลังจากการใช้งาน

2) ข้อควรพิจารณาเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า

- (1) ใช้อุปกรณ์ติดตั้งทางไฟฟ้าที่ได้มาตรฐาน
- (2) มีการออกแบบที่ถูกต้องและปลอดภัยตามมาตรฐาน
- (3) ติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าโดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างถูกต้อง
- (4) มีระบบการตรวจสอบการติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ถูกต้อง และปลอดภัยตามมาตรฐาน
- (5) มีระบบการตรวจสอบ และการบำรุงรักษาอุปกรณ์ไฟฟ้า หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าตามรอบระยะเวลา
- (6) มีการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยในเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สมอ.)
- (7) มีการควบคุมการผลิตและนำเข้าสินค้าที่เกี่ยวกับอุปกรณ์ไฟฟ้า และเครื่องใช้ไฟฟ้าให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีระบบการตรวจสอบที่เข้มแข็งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การตรวจจับสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน
- (8) ต้องให้ความรู้กับผู้ซื้อให้รู้จักเลือกซื้อสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า (ศึกษาจากคู่มือ)

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

ปัจจุบันมีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้ากันแทบทุกครัวเรือน และเครื่องใช้ไฟฟ้าจะมีประสิทธิภาพในการทำงานได้ก็ต่อจากสายกระแสไฟฟ้า ซึ่งกระแสไฟฟ้ามีความจำเป็นที่จะทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่มีความปลอดภัย แต่ถ้าใช้โดยขาดความระมัดระวังก็ก่อให้เกิดโทษอย่างมหันต์ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความเสียหายเกิดขึ้นจากความชำรุดบกพร่องหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้าอันอาจมีสาเหตุจากตัวสินค้าเอง หรืออาจเกิดจากตัวของผู้บริโภคที่ขาดความระมัดระวังในการตรวจสอบหรือศึกษาข้อมูลวิธีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งการพิสูจน์ความเสียหายจากการใช้สินค้านั้นจึงเป็นภาระการพิสูจน์ของผู้ผลิตหรือผู้ขายว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังแล้ว แต่ความเสียหายนั้นเกิดเพราะผู้บริโภคขาดความระมัดระวัง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่จะช่วยเหลือผู้บริโภคให้ได้รับความคุ้มครองให้ได้มากที่สุด

3.1 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจาก กระแสไฟฟ้าของประเทศไทย

เมื่อผู้บริโภคได้รับความเสียหาย เนื่องจากกระแสไฟฟ้าได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นกับเครื่องใช้ไฟฟ้าของผู้บริโภค และสาเหตุที่เกิดความเสียหายขึ้นกับผู้บริโภคไม่ได้มีส่วนเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น เมื่อเกิดปัญหาขึ้นและเป็นสิ่งที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน รัฐบาลในฐานะเป็นผู้ดูแลความสงบ และมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย จึงต้องมีการตรากฎหมาย ซึ่งถือได้ว่ากฎหมายจะเป็นสิ่งที่สามารถป้องกัน และสามารถที่จะคุ้มครองผู้บริโภคได้ในระดับหนึ่ง เพราะกฎหมายเองจะมีข้อบัญญัติห้ามมิให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายกระทำการสิ่งใดอันเป็นสิ่งที่เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคที่บริโภคโดยตรง หรือต่อประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ผู้ผลิตได้ผลิตมา และได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

ประเภทของความเสียหายและขอบเขตของความรับผิดชอบ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท
ดังนี้

3.1.1 ประเภทของความเสียหายและขอบเขตของความรับผิดชอบของผู้บริโภค ดังนี้

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 และจะมีผลใช้บังคับตามพระราชกฤษฎีกา ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 นั้น กรณีเกิดความเสียหายขึ้นแก่ผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า ไม่พบว่ามีความหมายที่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ต้องนำกฎหมายที่นำมาปรับใช้ในกรณีดังกล่าว ได้แก่ กฎหมายทางสัญญา หรือกฎหมายทางละเมิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการชดเชย หรือการเยียวยาในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย

แม้กฎหมายของประเทศต่าง ๆ จะมีความเห็นตรงกันว่า Product Liability นั้นเป็นความรับผิดชอบในความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินนั้น และไม่ครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั่นเอง

กรณีของประเทศไทย ผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ได้มาตรฐานที่ประเทศไทยกำหนด คือ สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรมของประเทศไทย (มอก.) แต่กรณีที่เราจะได้ศึกษากันต่อไปเกิดจากผู้บริโภคได้รับความเสียหายในการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีกระแสไฟฟ้าเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย ซึ่งความเสียหายอันเกิดจากความชำรุดบกพร่องหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้าประเภทกระแสไฟฟ้าพิจารณาได้ดังนี้

- 1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย
- 2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย มีวิธีพิจารณา ดังนี้

เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นเนื่องจากกระแสไฟฟ้าทำให้บุคคลได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย ซึ่งไม่มีกฎหมายใดได้บัญญัติความรับผิดชอบในกรณีนี้ไว้โดยเฉพาะ¹ ก็ต้องนำหลักพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิดของไทย มาตรา 420 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ถือหลักความรับผิดชอบคือต้องมีการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ผู้เสียหายต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ให้ได้ชัดเจนว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ผู้เสียหายเป็นผู้ผลิตภักซ์นั้น ผู้ผลิตหรือผู้ขายอาจไม่มีการกระทำใด ๆ ในขณะที่เกิดความเสียหายขึ้น แต่ถ้าผู้เสียหาย

¹ สุขุม สุกนิตย์. (2546). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. หน้า 45-48.

สามารถนำสืบได้ว่า ในขณะที่ผลิตหรือขณะที่ผลิตภัณฑ์อยู่ในความครอบครองของผู้ขายนั้น มีความผิดปกติอันก่อให้เกิดความเสียหายได้

หลักความรับผิดใน² มาตรา 420 ประกอบด้วย

(1) มีการกระทำ ซึ่งหมายถึงการงดเว้นกระทำอันเป็นการป้องกันผลเสียหายมิให้เกิดขึ้นด้วย

(2) กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การที่ผลิตภัณฑ์มีความผิดปกติหรือมีความบกพร่องขณะผลิต หรือขณะอยู่ในความครอบครองของผู้จำหน่าย ย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจเป็นเพราะความประมาทเลินเล่อขาดความระมัดระวังในการผลิตหรือในการดูแลก่อนจำหน่ายได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบให้ได้ความชัดเจนว่าจำเลยประมาทเลินเล่อ

(3) การกระทำนั้นผิดกฎหมาย หมายความว่า ทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยไม่มีสิทธิหรือไม่มีอำนาจจะทำได้ มิใช่แต่เพียงมีกฎหมายกำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้เพียงเท่านั้น

(4) มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่โจทก์ จะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด

(5) มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล โจทก์ต้องนำสืบให้ได้ความชัดเจนว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเหตุมาจากความผิดปกติหรือความชำรุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์

2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน มีวิธีพิจารณาดังนี้

ในกฎหมายลักษณะละเมิดของไทย ยังมีความรับผิดอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า ความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สิน มาตราที่อาจจะปรับได้กับกรณีความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ได้แก่³ มาตรา 437 ซึ่งมีความรับผิดประเภทที่เรียกว่า บทสันนิษฐานความรับผิด บทบัญญัติมาตรา 437 ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น.”

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 บัญญัติว่า “บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินหน้าด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง.

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงบุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตนซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย.”

(1) ทรัพย์สินที่ก่อความเสียหาย ต้องเป็นทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของ
จำเลย

(2) ทรัพย์สินดังกล่าวต้องเป็นทรัพย์สินประเภทที่กฎหมายบัญญัติไว้ ได้แก่

ก. ยานพาหนะที่เดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล

ข. ทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้
หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย

(3) จำเลยมีโอกาสยกข้อต่อสู้ เพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดได้ ถ้าพิสูจน์ได้ว่า
ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความผิดของโจทก์เอง หรือเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย

หลักความรับผิดในคดีละเมิดของไทย มีอุปสรรคต่อการเยียวยาความเสียหาย
อันเกิดจากผลิตภัณฑ์ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

ก. ในประเด็นหน้าที่นำสืบตามหลักความผิดในมาตรา 420 ผู้เสียหายหรือ
โจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้ผลิต จงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำให้ผู้บริโภคสินค้าหรือ
ผลิตภัณฑ์ที่จำเลยผลิตได้รับความเสียหาย ซึ่งการนำสืบในประเด็นนี้ไม่ง่ายเพราะข้อเท็จจริง
ในกระบวนการผลิตเป็นข้อเท็จจริงที่จำเลยเท่านั้นที่สามารถรู้ได้และควบคุมกระบวนการผลิต
นอกจากนั้นการพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล กล่าวคือ ความบกพร่องในผลิตภัณฑ์
ที่จำเลยผลิตขึ้นเป็นต้นเหตุแห่งความเสียหายก็หาใช่เรื่องง่าย เฉพาะอย่างยิ่งในผลิตภัณฑ์ที่มี
เทคโนโลยีสูง การพิสูจน์ว่าความผิดปกติของผลิตภัณฑ์ส่วนใดเป็นต้นเหตุแห่งความเสียหาย
ต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญระดับสูงซึ่งบุคคลธรรมดาไม่อาจพิสูจน์ได้

ข. ถ้าจะต้องอาศัยบทสันนิษฐานรับผิดตามมาตรา 437 ในเรื่องทรัพย์สินก่อให้เกิด
ความเสียหายซึ่งจำเลยมีภาระพิสูจน์ว่าความเสียหายมิใช่เกิดจากความผิดของตน แต่เป็นเพราะเหตุสุดวิสัย
หรือความผิดของผู้เสียหายเอง โจทก์ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไข 2 ประการด้วยกัน กล่าวคือ ประการแรก
กรณีจะต้องเป็นทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในกฎหมายมาตรา 437 เท่านั้น ซึ่งบทบัญญัติอาจตีความได้กว้างขวาง
ตามสถานะของเหตุการณ์ แต่อุปสรรคที่โจทก์ไม่อาจอาศัยมาตรา 437 ได้น่าจะอยู่ที่ประการที่สอง
หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดขึ้นในมาตรา 437 นี้ก็เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในกรณีที่ ทรัพย์สินของตน
หรือที่อยู่ในความครอบครองของตนก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่น ดังนั้น กรณีผลิตสินค้าเพื่อขาย
ในท้องตลาดจึงเป็นคนละกรณีกันกับหลักความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินในแนวคิดเดิมของกฎหมาย
ละเมิด เพราะการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของจำเลยในขณะที่เกิดเหตุไม่อาจเป็นไปได้
ในกรณีของการจำหน่ายในท้องตลาดซึ่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ในทางตรงกันข้ามความรับผิดใน
ความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ เกิดขึ้นเพราะผู้เสียหายเป็นผู้ใช้หรือครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่
เนื่องจากซื้อมาเพื่อบริโภค ดังนั้น การปรับหลักกฎหมายลักษณะละเมิดในเรื่องข้อสันนิษฐานความรับผิด

อันมีประโยชน์แก่ฝ่ายโจทก์ในประเด็นที่ไม่ต้องนำสืบถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลย แต่ก็ไม่สามารถปรับใช้ได้ในเรื่องที่แท้จริงเกี่ยวกับ Product Liability ด้วยเหตุที่กล่าวมาแล้ว

ประเทศไทยก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ได้มีนักกฎหมายลักษณะละเมิดมาใช้บังคับกับผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า ซึ่งในกรณีนี้จะศึกษาถึงผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าของ “การไฟฟ้านครหลวง” เท่านั้น

ต่อไปจะได้กล่าวถึงกรณีศึกษากรณีผู้บริโภคได้รับความเสียหาย เนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าไม่ปลอดภัยของผู้ผลิตที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายทรัพย์สินของประชาชนในฐานะผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย และกรณีศึกษาเนื่องจากกระแสไฟฟ้าก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและร่างกายของผู้เสียหาย

1) กรณีศึกษาความเสียหายต่อทรัพย์สิน⁴

เมื่อประมาณวันที่ 18 กรกฎาคม 2550 ได้เกิดกรณีแรงดันไฟฟ้าเกิน เนื่องจากสายเส้นศูนย์ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่รับแรงจ่ายของกระแสไฟฟ้าแรงสูงถูกต้นไม้กดทับและเสียดสีเป็นเวลานาน จึงทำให้เกิดเหตุแรงดันไฟฟ้าเกินมีผลทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าของผู้อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านเสรีวิลล่า ถนนศรีนครินทร์ แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น เครื่องรับโทรทัศน์, พัดลม, เครื่องเล่น ดีวีดี, หม้อหุงข้าว, ตู้เย็น, เครื่องปรับอากาศ, เครื่องเสียง, โทรศัพท์ไร้สาย, เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ

เมื่อการไฟฟ้าสำรวจพบที่เกิดจากอุปกรณ์ที่ใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าของประชาชนได้รับความเสียหาย การไฟฟ้านครหลวงได้ดำเนินการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าให้ใช้งานได้ตามปกติ หรือผู้ได้รับความเสียหายจะยอมรับเงินค่าเครื่องใช้ไฟฟ้าหลังหักค่าเสื่อมไปแล้วก็ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวการไฟฟ้านครหลวงเล็งเห็นถึงความเดือดร้อนของประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าเป็นหลักการที่สำคัญที่ควรได้รับการชดเชยด้วยความเหมาะสม โดยการรับผิดชอบ การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า โดยเป็นเจ้าของและครอบครองอุปกรณ์การจ่ายไฟฟ้า และมีหน้าที่ต้องดูแลบำรุงรักษาให้เกิดความปลอดภัย จึงต้องรับผิดชอบ

⁴ บันทึกข้อความของการไฟฟ้านครหลวง ลว. 5 ก.พ. 2550 เรื่อง สรุปค่าใช้จ่ายแรงดันไฟฟ้าเกินที่หมู่บ้านเสรีวิลล่า.

2) กรณีศึกษาความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย⁵

เมื่อประมาณวันที่ 28 มิถุนายน 2550 เวลาประมาณ 16.00 น. ได้เกิดต้นไม้เสียดสีสายไฟฟ้าแรงสูงขาดลงไปถูกเด็ก 3 คน ที่บริเวณหน้าโรงเรียนวิราชทิศ และนำเด็กเข้าไปรักษาที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (โรงพยาบาลเด็ก) เด็กชาย ก อายุ 12 ปี เด็กหญิง ข อายุ 10 ปี และเด็กหญิง ค อายุ 7 ปี แพทย์ได้ทำการรักษาอย่างเต็มความสามารถ โดยเด็กชาย ก. ต้องตัดขาทั้ง 2 ข้าง เด็กหญิง ข. ได้เสียชีวิตเมื่อเดือนมีนาคม 2551 โดยการไฟฟ้านครหลวงได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ บิดา, มารดาของเด็กเป็นจำนวนเงินประมาณ 2 ล้านบาท ส่วนเด็กหญิง ค. ได้ถูกตัดขาข้างซ้าย ซึ่งทางการไฟฟ้านครหลวงได้ดำเนินการอยู่ในช่วงเจรจาเพื่อชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่เด็กทั้ง 2 ราย ต่อไป

ซึ่งกรณีดังกล่าวการไฟฟ้านครหลวงเล็งเห็นถึงความเดือดร้อนของประชาชนผู้ได้รับอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายจากอุปกรณ์การจ่ายกระแสไฟฟ้า จึงเป็นหลักการอันสำคัญที่ควรได้รับการชดเชยด้วยความเหมาะสม โดยอยู่ในสำนึกของความรับผิดชอบของการไฟฟ้านครหลวงในฐานะเป็นเจ้าของและครอบครองอุปกรณ์การจ่ายไฟฟ้า และมีหน้าที่ต้องดูแลบำรุงรักษาให้เกิดความปลอดภัย จึงต้องรับผิดชอบในกรณีดังกล่าว

กรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี ดังกล่าวข้างต้น การไฟฟ้านครหลวงได้นำหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2 “ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงบุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตนซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย”

การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้ครอบครองทรัพย์สินที่อันตรายโดยสภาพคือกระแสไฟฟ้า โดยอาศัยอุปกรณ์จ่ายกระแสไฟฟ้าเป็นตัวนำกระแสไฟฟ้าผ่านไปยังบ้านเรือนของประชาชน จึงต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น แม้จะไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเอาไว้โดยเฉพาะให้ต้องรับผิดชอบก็ตาม

เมื่อเกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นมาเนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การไฟฟ้านครหลวง ในฐานะจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จึงไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบได้เลย ซึ่งกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า ต้องดำเนินการเพื่อเยียวยาความเสียหายที่ผู้บริโภคในฐานะผู้เสียหายได้รับ สามารถแบ่งขอบเขตความรับผิดชอบในความเสียหายได้ ดังนี้

⁵ บันทึกข้อความของการไฟฟ้านครหลวง ลว. 18 ก.ค. 2550 เรื่อง การขออนุมัติติดตามอาการคนไข้เด็กทั้ง 3 ราย.

(1) ขอบเขตความรับผิดในเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิต หรือร่างกาย

โดยการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้ผลิตกระแสไฟฟ้า จะนำเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเพื่อพิจารณาชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น อันเป็นการเยียวยา โดยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ทั้งนี้ได้คำนึงถึงภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบฐานะ อายุ และอาชีพของผู้ได้รับความเสียหายในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตและร่างกาย

(2) ขอบเขตความรับผิดในเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทางทรัพย์สิน

โดยการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าจะนำเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น อันเป็นการเยียวยา โดยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนส่วนความเสียหายในทางทรัพย์สิน ก็ดำเนินการซ่อมแซมให้ทรัพย์สินที่เสียหายกลับมาใช้ได้ใกล้เคียงกับของเดิมให้ได้มากที่สุด โดยกรณีที่เกิดความเสียหายมาโดยมิได้มีผู้มาทำละเมิดแต่เกิดจากเหตุที่เป็นภัยธรรมชาติ เมื่อพิจารณาและหาหลักฐานได้แล้ว ก็ดำเนินการชดใช้โดยผู้เสียหาย ซึ่งผู้เสียหายไม่ต้องมาเป็นผู้มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ความเสียหายแต่อย่างใด ถ้าเป็นความเสียหายเนื่องจากได้รับผลร้ายจากกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้านครหลวง

3.1.2 ผู้ที่ต้องรับผิดในความเสียหาย

เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วมีความเห็นกันว่าผู้ที่อยู่ในสถานะที่สามารถป้องกันไม่ให้สินค้าที่ไม่ความปลอดภัยออกสู่ท้องตลาดได้ดีที่สุด⁶ ก็คือ ผู้ผลิต ดังนั้น Product Liability Law ของประเทศส่วนใหญ่จึงมุ่งที่จะให้ผู้ผลิตหรือผู้อยู่ในสถานะเสมือนผู้ผลิตรับผิดเป็นสำคัญ ส่วนความรับผิดของผู้ขายนั้นประเทศส่วนใหญ่ไม่นำมาไว้ภายใต้ Product Liability Law นี้ ยกเว้นประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่ให้ผู้ขายและผู้ผลิตรับผิดตาม Product Liability Law

ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า จะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁷ มาตรา 437 วรรค 2 ในฐานะผู้ครอบครองทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ คือกระแสไฟฟ้าได้อาศัยอุปกรณ์จ่ายกระแสไฟฟ้าเป็นตัวนำกระแสไฟฟ้าผ่านไปยังบ้านเรือนประชาชน จึงต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

⁶ อนันต์ จันทโรภากร. (2545). กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. หน้า 133.

⁷ สุขุม สุภนิษฐ์. เล่มเดิม. หน้า 49.

แต่หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า ต้องมีความรับผิดชอบต่อไปนี้

“มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติฉบับนี้

“สินค้า” หมายความว่า สังกหริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า

- 1) ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต
- 2) ผู้นำเข้า
- 3) ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้
- 4) ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า

มาตรา 5 ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม

การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายสินค้าตามมาตรา 4 ของ พ.ร.บ. ฉบับนี้คือกระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้า และการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายสินค้าก็ต้องรับผิดชอบหากสินค้าคือ กระแสไฟฟ้าก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน หรือผู้บริโภค

3.1.3 ความรับผิดชอบที่เกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า

ความรับผิดชอบที่เกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่ส่งผลกระทบต่อเครื่องใช้ไฟฟ้า นั้นมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่า เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้านั้น โดยอาจจะเกิดความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าโดยตรง หรืออาจจะเกิดความเสียหายจากเครื่องใช้ไฟฟ้าเอง โดยต้องมีการพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากอะไร ถ้าความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าโดยตรง ซึ่งต้องตรวจสอบว่ากระแสไฟฟ้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายเนื่องจากอุปกรณ์ที่จ่ายกระแสไฟฟ้า หรือเกิดจากระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้าขัดข้อง

เมื่อทราบว่าความเสียหายที่ได้รับจากกระแสไฟฟ้าเกิดจากสิ่งใด ผลในความรับผิดชอบจะแตกต่างกันไป กรณีเกิดความเสียหายจากเครื่องใช้ไฟฟ้าเอง ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายในการเสียหาย คือบริษัทผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าเองเนื่องจากการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ได้มาตรฐาน

โดยขาดความระมัดระวังในขั้นตอนการผลิต จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งความเสียหายที่เกิดจากกระแสไฟฟ้านั้น สามารถแบ่งแยกได้ส่วนใหญ่มี 2 ประเภท ดังนี้

1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ

การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า หรือเสมือนผู้ประกอบการโดยตรงต้องมีความรับผิดชอบในความเสียหายที่ผู้บริโภคที่ใช้กระแสไฟฟ้าโดยผ่านทางเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ “ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” จึงต้องพิจารณาถึงความรับผิดชอบที่การไฟฟ้านครหลวงนำมาชดเชยความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับจากกระแสไฟฟ้า โดยนำหลัก⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2 ซึ่งหลักที่การไฟฟ้านครหลวงนำมาใช้พิจารณาความเสียหายที่เกิดจากบุคคลผู้ได้รับผลร้ายจากกระแสไฟฟ้า ในฐานะผู้บริโภคหรือไม่ก็ตาม โดยการไฟฟ้านครหลวงถือว่า “กระแสไฟฟ้า” ถือเป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ ซึ่งการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายหรือผู้ประกอบการก็ถือได้ว่าเป็นผู้ครอบครองกระแสไฟฟ้าที่เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยตรง

2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

กระแสไฟฟ้าที่ก่อผลต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าของผู้บริโภคที่เกิดขึ้น การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่การไฟฟ้านครหลวงจำหน่ายเป็นสินค้า เมื่อสินค้าก่อให้เกิดความเสียหายเจ้าของสินค้าต้องรับผิดชอบโดยการไฟฟ้านครหลวงถือว่า “กระแสไฟฟ้า” เป็นทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ ความรับผิดชอบต่อการไฟฟ้านครหลวงนำมาชดเชยความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับจากกระแสไฟฟ้า โดยนำหลัก⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2 นำมาใช้พิจารณาความเสียหายที่เกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าได้รับความเสียหาย

3.1.4 ข้อยกเว้นความรับผิดจากผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย

ข้อยกเว้นความรับผิด เป็นกรณีที่มีการเกิดความเสียหายขึ้นแก่ ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สิน แต่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินคือผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเครื่องใช้ไฟฟ้านั้นได้ ไปก่อให้เกิดการละเมิดขึ้น ผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ามีสิทธิที่จะปฏิเสธโดยไม่ยอมชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้เมื่อเข้าเงื่อนไข ดังนี้

⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2.

⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2.

พระราชบัญญัติฯ กำหนดเหตุแห่งการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการไว้ในบทบัญญัติของมาตรา 7 ไว้สามประการ ได้แก่

- 1) สิ้นค่านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- 2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ
- 3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว¹⁰

เมื่อผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าสามารถได้พิสูจน์ว่า สินค้าของตนเข้าข้อยกเว้นข้อใดข้อหนึ่งในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็สามารถหลุดพ้นความรับผิดไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผู้บริโภคที่ได้ใช้สินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและก่อความเสียหายขึ้น

3.1.5 อายุความรับผิดของผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย

อายุความ เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ผู้เสียหายต้องดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายต่อผู้ทำละเมิด แต่ถ้าผู้เสียหายไม่ได้ดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จะไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิดได้อีกต่อไป

กรณีกระแสไฟฟ้าทำความเสียหายต่อเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกายและชีวิตของผู้บริโภค การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้ผลิตกระแสไฟฟ้า ถือได้ว่าเป็นผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบโดยถ้าพิจารณาจาก¹¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437 วรรค 2

เรื่องระยะเวลา หรืออายุความที่รับผิดที่ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคหรือผู้ที่ต้องได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าต่อเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือร่างกายและชีวิต มีบัญญัติไว้ใน¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 ดังนี้ “สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมิโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้น ไซ้ร้ ทำให้เอาอายุความกว่านั้นมาบังคับ”

¹⁰ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 7.

¹¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2.

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 “สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด.”

พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติเรื่องอายุความที่ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไว้ใน¹³ มาตรา 12 วรรคแรกโดยจะกำหนดสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่จะใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงความเสียหายที่ตนได้รับและยังต้องรู้ถึงตัวผู้ประกอบการที่จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ตนเองได้ผลิตขึ้นมา แต่อายุความอาจขยายไปไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้นถ้าผู้เสียหายได้รู้ถึงความเสียหาย แต่ยังไม่รู้ถึงผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบอายุความจะไม่กำหนดแค่ 3 ปี แต่จะกำหนดอายุความถึง 10 ปี ถ้าองค์ประกอบไม่เข้าเงื่อนไขอายุความ 3 ปี

3.1.6 มาตรการป้องกันของประเทศไทย

ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถดำเนินการฟ้องร้องเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนเองได้

กระแสไฟฟ้าอันเป็นทรัพย์อันตรายโดยสภาพ ผู้บริโภคที่ได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้าที่ทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าของตนเองได้รับความเสียหาย หรือกระแสไฟฟ้าที่ให้อันตรายต่อร่างกายและต่อชีวิตของผู้เสียหาย ก็มีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการฟ้องร้องคดีที่จะเรียกค่าเสียหายได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2

หลังจาก “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” มีผลบังคับใช้ตามราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 ผู้เสียหายหรือผู้บริโภคก็เลือกที่จะใช้สิทธิฟ้องร้องผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งได้ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่ออกมาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่จะให้ความคุ้มครองได้มากกว่ากฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน

¹³ พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 12 “สิทธิเรียกร้องอันเกิดจากค่าเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นอันขาดอายุความเมื่อพ้นสามปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ หรือเมื่อพ้นสิบปี นับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้น.

ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้เสียหายหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตามมาตรา 10 ต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย.”

3.2 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าของต่างประเทศ ดังนี้

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศไทยที่กล่าวมาแล้วรวมถึงกฎหมายของต่างประเทศโดยส่วนใหญ่ให้ความหมายของ Product Liability จะเน้นให้เห็นถึงความรับผิดชอบในความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องของสินค้าเป็นสำคัญ เช่นกัน และที่เหมือนกันถือเป็นหลักสำคัญคือความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าไม่อยู่ในความหมายนี้

3.2.1 ประเภทของความเสียหาย และขอบเขตความรับผิด

เมื่อศึกษาแล้วจะพบว่ากฎหมายของประเทศต่าง ๆ มีความเห็นเหมือนกันในเรื่องของ Product Liability และก็จะเน้นไปในเรื่องความรับผิดในความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องของสินค้า โดยไม่รวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องแต่อย่างใด ดังที่กล่าวมาในประเภทความเสียหายและขอบเขตของความรับผิดของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าของประเทศไทยแล้ว ต่อไปจะเป็นในส่วนของประเทศต่าง ๆ ซึ่งจะพิจารณาได้ดังประเทศต่าง ๆ ดังนี้

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการปกครองเป็นแต่ละมลรัฐ และมีการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับภายในมลรัฐของตน แต่อยู่ภายใต้กลางปกครองของรัฐบาลกลาง¹⁴ ซึ่งในปัจจุบันมลรัฐส่วนใหญ่ได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน และได้มีการรวบรวมบัญญัติเป็นกฎหมายขึ้น ได้แก่ Restatement (Second) of Torts และ Restatement (Third) of Torts : Product liability ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวคำพิพากษาของศาลและบทบัญญัติมาตรา 402 A แห่ง Restatement (Second) of Torts ซึ่งประกาศใช้ในปี 1965 กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดมาตรฐานความรับผิดของผู้ขายไว้ และใช้บังคับกับบุคคลใดก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้า ให้รับผิดชอบความเสียหายแก่กายหรือทรัพย์สินของผู้ใช้บริการและผู้บริโภค บทบัญญัติมาตรา 402 A นี้ไม่ให้นำหลักข้อตกลงของกลุ่มมาใช้ถึงแม้ว่าผู้ขายจะได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม

Restatement (Third) of Torts : Product liability ได้ขยายหลักการในมาตรา 402 A ออกไปอีก โดยได้รวบรวมเอาหลักการต่างๆ ที่ได้จากแนวคำพิพากษาของศาลตั้งแต่ปี 1960 เป็นต้น

¹⁴ Susan H. Easton. (2008). **THE PATH FOR JAPAN ? : An examination of product liability laws in the united states.**

มา มาบัญญัติไว้ Restatement (Third) of Torts ได้กำหนดประเภทความรับผิดในความบกพร่องของสินค้าไว้ 3 ประเภท ได้แก่ ความบกพร่องอันเกิดจากการผลิต ความบกพร่องอันเกิดจากการออกแบบ และความบกพร่องในการกำหนดวิธีใช้ คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า ความบกพร่องอันเกิดจากการผลิตหมายถึงการผลิตสินค้าไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายของผู้ผลิต เช่น ความบกพร่องทางกายภาพ และการประกอบสินค้าไม่ถูกต้อง สินค้าที่มีความบกพร่องจากการออกแบบ เป็นสินค้าที่ผลิตในรูปแบบที่ถูกต้องตามความมุ่งหมายของผู้ผลิตแล้วแต่มีบางอย่างเกี่ยวกับการออกแบบที่ทำให้เกิดอันตราย หรือความเสียหายที่คาดเห็นได้นั้นอาจหลีกเลี่ยงได้ด้วยการออกแบบในรูปแบบอื่น ๆ สุดท้าย ความบกพร่องในการกำหนดวิธีใช้ คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า มักใช้กับสินค้าอันตรายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่เป็นสินค้าที่เป็นประโยชน์ ดังนั้น ความบกพร่องจึงอาจเกิดขึ้นได้เมื่อไม่มีการปิดคำเตือนไว้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ผู้ผลิตต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ รวมถึงผู้ขายย่อมต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายจากความชำรุดบกพร่องหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้า ซึ่งประเภทของความเสียหายได้ที่จะได้รับการเยียวยา และขอบเขตของการรับผิด ได้แก่

(1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ

กรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ชีวิตและร่างกายนั้นกฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและยังไม่เกิดขึ้นในอนาคต

สำหรับความเสียหายในทางจิตใจ อันได้แก่ ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน การตกใจ ความอับอายขายหน้า ความวิตกกังวลและความกลัว

(2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องไม่อยู่ภายใต้บังคับของ EC Directive ผู้เสียหายต้องไปฟ้องร้องกันตามหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขาย หรือตามหลักกฎหมายละเมิดทั่วไป นอกจากนี้ยังมีได้มุ่งประสงค์จะคุ้มครองสิทธิของพ่อค้าที่มีต่อพ่อค้าด้วยกัน แต่มุ่งประสงค์คุ้มครองเพียงสิทธิของผู้บริโภคที่มีต่อพ่อค้าเท่านั้น

2) ประเทศอังกฤษ

ในปี 1985 เมื่อ¹⁵ Council of European Communities ได้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับความรับผิดในสินค้าแห่งยุโรป (EC Directive) EC Directive กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องรับเอามาตรฐานเดียวกันไปใช้สำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศของตนส่วนหนึ่งของ EC Directive นี้ก็มา

¹⁵ Council of European Communities ได้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับความผิดในสินค้าแห่งยุโรป กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องรับเอามาตรฐานเดียวกันไปใช้สำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศของตน.

จากความต้องการที่จะสนับสนุนการแข่งขันทางการค้าโดยประเทศอังกฤษได้นำเอา EC Directive ไปบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค ปี 1987 (Consumer Protection Act of 1987) ด้วย อย่างไรก็ตาม EC Directive ก็ยังเปิดช่องว่างให้สามารถนำข้อบังคับบางข้อไปใช้เป็นทางเลือกได้ เช่น การนำหลัก “state-of-art” defense¹⁶ มาใช้ในประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ เป็นต้น ประเทศอังกฤษได้เลือกที่จะนำหลักการนี้มาใช้โดยให้ผู้ผลิตสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ขึ้นเพื่อยกเว้นความรับผิดของตนได้หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้ถึงความบกพร่องของสินค้าในขณะที่ทำการผลิต

เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นจากกระแสไฟฟ้าของผู้ผลิต

ประเภทของความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาและขอบเขตของความรับผิด ได้แก่

(1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ

ตามกฎหมาย Consumer Protection Act of 1987 ของอังกฤษใน section 5 (1) ให้คำนิยาม ความเสียหาย ไว้ว่า หมายถึงอันตรายแก่ชีวิตและร่างกาย ซึ่งศาลของประเทศอังกฤษ ได้ถือเป็นแนวปฏิบัติว่าผู้เสียหายสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน และความเสียหายในอนาคต เช่น การขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ในอนาคต การสูญเสียความสามารถในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ Fatal Accidents Act 1976 ยังให้ผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปการะเลี้ยงดูของผู้ตายสามารถเรียกค่าขาดไร้อุปการะได้ด้วย

กรณีความเสียหายทางจิตเจ้านั้น Consumer Protection Act 1987, section 6(7) บัญญัติว่าให้ถือว่าการฟ้องร้องคดี Product liability ตามบทบัญญัติใน Part 1 เป็นการฟ้องร้องคดีละเมิด โดยหลักทั่วไปแล้วศาลอังกฤษจะไม่ให้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายในทางจิตใจ เช่น ความเศร้าโศก ความเสียใจ แต่ถ้าเป็นความเสียหายแก่จิตประสาท ศาลจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความเสียหายทางร่างกาย

(2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

ใน consumer Protection Act 1987 ของประเทศอังกฤษ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนใน section 5 (2) ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั่นเองหรือเกิดขึ้นแก่ชิ้นส่วนที่ประกอบเป็นสินค้านั้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของ product liability law ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินอื่นนั้นจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของ section 5 (3) กล่าวคือ :

ก. ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งโดยปกติแล้วเป็นทรัพย์สินอันพึงมีไว้เพื่อการใช้งานครอบครองหรือการบริโภคส่วนตัว

¹⁶ การยกเรื่องภาวะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในขณะที่ทำการผลิตขึ้นต่อสู้เพื่อยกเว้นความรับผิด.

ข. เป็นทรัพย์สินที่เสียหายเจตนามีไว้เพื่อการใช้ การครอบครอง หรือการบริโภค ส่วนตัว

3) ประเทศญี่ปุ่น

ระบบกฎหมายของญี่ปุ่นนั้นเป็นการผสมผสานของขนบธรรมเนียมแบบ Tokugawa (Tokugawa tradition) ซึ่งหมายถึงการได้รับอิทธิพลทั้งจากระบบ civil law ในภาคพื้นยุโรปและระบบกฎหมายในสหรัฐอเมริกา Tokugawa tradition นี้ให้เห็นถึงก้าวทางการพัฒนาซึ่งเน้นถึงแนวคิดของลัทธิขงจื้อ (Confucian ideology) ที่สนับสนุนแนวคิดการแบ่งลำดับศักดิ์ (hierarchy) เหนือปัจเจกชน ภายใต้ขนบธรรมเนียมเช่นนี้ วิธีการแก้ไขข้อขัดแย้งส่วนมากจึงมักไม่ค่อยคำนึงถึงสิทธิของปัจเจกชนมากนัก ชาวญี่ปุ่นจึงไม่นิยมการฟ้องร้องดำเนินคดี

ประเภทของความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาและขอบเขตของความรับผิดชอบ

(1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ

Product Liability Law, Article 3 ของประเทศญี่ปุ่นนั้นบัญญัติว่า ความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาตามความในกฎหมายฉบับนี้ คือความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคล ยกเว้นความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สินค้าที่ชำรุดบกพร่อง ดังนั้นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจึงเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งของญี่ปุ่นในเรื่องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการทำละเมิด¹⁷ และแม้ประเทศญี่ปุ่นจะนำ EC Directive มาใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายของตน แต่ก็ไม่ได้นำแนวคิดในการกำหนดค่าเสียหายขั้นต่ำและขั้นสูงมาบัญญัติไว้ เพราะเห็นว่าไม่เหมาะสมกับระบบกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

(2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

Product Liability Law, Article 3 ของประเทศญี่ปุ่น บัญญัติไว้แต่เพียงว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องเองนั้น ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ แต่กฎหมายญี่ปุ่นก็ไม่ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขว่าทรัพย์สินใดที่จะได้รับความคุ้มครองภายใต้ Product Liability Law ดังนั้นแม้เป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อการค้าก็ได้รับความคุ้มครอง ซึ่งกรณีนี้จะแตกต่างจาก EC Directive

¹⁷ Yukihiro Asami. (2001, March). "The Product Liability Law in Japan." **Proceeding of the workshop on Law on Consumer Protection : Japan and Thailand, 63.**

3.2.2 ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย

ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเนื่องมาจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในต่างประเทศมีดังต่อไปนี้

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้ที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ผลิต ซึ่งหมายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในการผลิต สร้าง ทำ หรือ ก่อสร้างผลิตภัณฑ์ใด ๆ หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ผู้ออกแบบหรือสร้างผลิตภัณฑ์ หรือว่าจ้างให้ผู้อื่นซึ่งออกแบบหรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือส่วนของผลิตภัณฑ์และอาจรวมถึงผู้ขายผลิตภัณฑ์¹⁸ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้ขายหรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้จัดบริการทางวิชาชีพในกรณีที่มีการขายหรือการบริโภครผลิตภัณฑ์เป็นผลจากการใช้ดุลพินิจหรือความชำนาญในวิชาชีพหรือบริการ ใดๆ และไม่รวมถึงผู้สนับสนุนทางการเงินเพื่อให้มีการขายผลิตภัณฑ์ที่ให้เช่าและมิได้ควบคุมบำรุงรักษาผลิตภัณฑ์ที่ให้เช่า

บุคคลที่อาจได้รับผลกระทบจากกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า¹⁹ ตามมาตรา 402 A ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคถึงแม้ว่าผู้ขายจะไม่ได้เป็นผู้ผลิตสินค้านั้นก็ตาม นอกจากนี้ ผู้ขายยังมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย Restatement (Third) of Torts

2) ประเทศอังกฤษ

ใน Consumer Protection Act 1987 บัญญัติเป็นทางเลือกให้แก่ผู้เสียหายที่จะเรียกร้องให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่ตน โดยไม่เป็นการตัดสิทธิที่จะเรียกร้องตามกฎหมายอื่น²⁰ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากความชำรุดบกพร่องของสินค้าคือ

- (1) ผู้ผลิต
- (2) ผู้ที่แสดงชื่อของตนลงบนสินค้าหรือใช้เครื่องหมายการค้าเกี่ยวกับสินค้านั้น โดยแสดงตนว่าเป็นผู้ผลิตสินค้า
- (3) ผู้ที่นำสินค้าเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าของตนในการจะจำหน่ายสินค้านั้นแก่บุคคลอื่น

¹⁸ สุขุม สุกนิตย์. (2549). ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์. หน้า 64.

¹⁹ Article 153-159 “A. Differences Among the Provisions of the Laws ” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN ? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

²⁰ Article 2 (6): “This section shall not without prejudice to any liability arising otherwise than by virtue of this Part.”

(4) ผู้ขาย ในกรณีที่ผู้เสียหายร้องขอให้เปิดเผยถึงบุคคลในข้อ 1 ถึง 3 แต่ผู้ขาย ละเลยไม่ทำตามคำร้องขอหรือไม่บ่งชี้ให้ทราบภายในเวลาอันสมควร

เมื่อเกิดความเสียหายจากของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีผลมาจากกระแสไฟฟ้า โดยมีผลต่อ ผู้บริโภคและประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าผู้ที่ต้องรับผิดชอบกับความเสียหาย คือ ผู้ผลิตที่มีบัญญัติไว้ใน Consumer Protection Act 1987 บัญญัติเป็นทางเลือกให้แก่ผู้เสียหายที่จะเรียกร้องให้ผู้ที่ต้องรับผิดชอบตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายใน (1) – (4) ดังกล่าวข้างต้น

3) ประเทศญี่ปุ่น

ตามกฎหมายญี่ปุ่นในเรื่อง Product Liability Law ได้นำหลักการของ EC Directive ไปใช้เช่นเดียวกันโดย Article 3 บัญญัติให้ผู้ผลิตและผู้ที่อยู่ในสถานะเช่นเดียวกับผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้า และ Article 2 ได้นิยามผู้ผลิตและผู้ที่อยู่ในสถานะเช่นเดียวกับผู้ผลิตว่าหมายถึง :

(1) ผู้ที่ผลิต (manufacture) ผู้ที่แปรรูป (process) หรือนำเข้า (import) สินค้าในลักษณะที่เป็นธุรกิจ ซึ่งกรณีนี้หมายถึงผู้ผลิตสินค้าตามความเป็นจริงในลักษณะที่เป็นปกติธุระในทางการค้าของตน หรือเป็นผู้นำเข้าสินค้าชนิดนั้นเป็นปกติธุระในทางการค้าเช่นเดียวกัน

(2) ผู้ที่ใช้ชื่อของตน ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายอื่นใดลงบนสินค้าว่าเป็นผู้ผลิต หรือผู้ที่ใช้ชื่อของตนหรือการแสดงความอื่นใด (representation) ลงบนสินค้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นสำคัญผิดในตัวบุคคลที่เป็นผู้ผลิตสินค้านั้น

(3) ผู้ที่ใช้ชื่อของตนหรือแสดงข้อความอื่นใดลงบนสินค้านั้น ซึ่งอาจทำให้เป็นที่เชื่อถือได้ว่าตนเป็นผู้ผลิตสินค้านั้นตามความเป็นจริง

3.2.3 ความรับผิดชอบที่เกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า

ความรับผิดชอบที่เกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่ส่งผลต่อเครื่องใช้ไฟฟ้านั้น สามารถแยกพิจารณาได้ เป็นไปในแต่ละประเทศ ดังนี้

ขอบเขตความรับผิดชอบและประเภทของความเสียหายอันเนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้าในต่างประเทศ ดังนี้

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

แต่กระแสไฟฟ้าในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีบัญญัติเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จึงต้องนำเอากฎหมายกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผลิตภัณฑ์มาใช้บังคับ ที่ต้องให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบ

ในความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ รวมถึงผู้ขายย่อมต้องรับผิดชอบความเสียหายจากความชำรุดบกพร่อง ซึ่งประเภทของความเสียหายได้แก่

(1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต และร่างกาย²¹ กฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นแล้ว และจะเกิดขึ้นในอนาคต ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้ ส่วนความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวดและการทรมานทุกข์ทรมาน

(2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องไม่อยู่ภายใต้บังคับของ EC Directive ผู้เสียหายต้องไปฟ้องร้องกันตามหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขาย หรือตามหลักกฎหมายละเมิดทั่วไป

ค่าเสียหายที่กำหนดในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นกำหนดไว้ว่า

ก. ค่าเสียหายที่เกิดจากความเสียหายแก่ตัวผลิตภัณฑ์เอง ต้องฟ้องตามกฎหมายแพ่งว่าด้วยสัญญาและไม่อยู่ภายใต้กฎหมายนี้

ข. ค่าเสียหายอันเป็นการลงโทษเท่าที่กฎหมายอนุญาต โจทก์สามารถเรียกได้ หากพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนจากพยานหลักฐานว่า กระทำโดยรู้ว่าจะเกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ค่าเสียหายอันเป็นการลงโทษ ต้องไม่เกินกว่า 3 เท่าของจำนวนค่าเสียหายที่ศาลตัดสินให้โจทก์ได้รับ ชดใช้เพื่อความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้ตามฟ้อง หรือไม่เกิน 250,000 เหรียญ สุดแต่ว่าจำนวนใดจะมากกว่า

ค. ค่าเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ คำนวณตามสัดส่วนที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น และศาลอาจกำหนดคำพิพากษาแยกเป็นรายบุคคลได้

2) ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษไม่มีกฎหมายบัญญัติให้กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย อย่างเช่นประเทศไทย แต่จะเห็นว่ากระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ขาดความปลอดภัย (product liability) ซึ่งกระแสไฟฟ้าอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค²² ภายใต้ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค “สินค้า” (product) หมายความว่ารวมถึงสินค้าใด ๆ กระแสไฟฟ้า ส่วนประกอบ ตลอดจนวัตถุดิบ ถ้าสินค้า

²¹ อนันต์ จันทโรภากร. เล่มเดิม. หน้า 156-158.

²² Article 85 “Under the Consumer Protection Act, “product” encompasses any goods or electricity, including component parts and raw materials.85 ” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินอันเนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องของผู้ผลิต ก็ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่ครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั่นเอง ซึ่งประเภทของความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาและขอบเขตของความรับผิด ได้แก่

(1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ

เมื่อประชาชนได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า²³ ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษนั้น คือ Consumer Protection Act. Section 5 (1) ได้นิยามความเสียหายไว้ว่า หมายถึง อันตรายแก่ชีวิตและร่างกาย ซึ่งศาลของประเทศอังกฤษได้ถือเป็นแนวปฏิบัติว่าผู้เสียหายสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน และความเสียหายในอนาคต เช่น การขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ในอนาคต การสูญเสียความสามารถในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ Fatal Accidents Act 1976 ยังให้ผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปการะเลี้ยงดูของผู้ตายเรียกค่าขาดไร้อุปการะได้ด้วย

สำหรับความเสียหายในทางจิตใจ (emotional distress) นั้น Consumer Protection Act. Section 6 (7) บัญญัติว่าให้ถือว่าการฟ้องร้องคดี product liability ตามบทบัญญัติใน Part I นั้น เป็นการฟ้องร้องคดีละเมิด โดยหลักทั่วไปแล้วศาลอังกฤษจะไม่ให้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายในทางจิตใจ เช่น ความเศร้าโศก ความเสียใจ แต่ถ้าเป็นความเสียหายแก่จิตประสาท ศาลจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความเสียหายทางร่างกาย

(2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

ความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดยเฉพาะสินค้าประเทศกระแสไฟฟ้า ประเทศอังกฤษไม่มีบัญญัติไว้ ถ้าจะเรียกค่าเสียหายจากกระแสไฟฟ้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเครื่องใช้ไฟฟ้านั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่องไม่อยู่ภายใต้บังคับของ EC Directive ผู้เสียหายต้องไปฟ้องร้องกันตามหลักกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขาย หรือตามหลักกฎหมายละเมิดทั่วไปเอง

3) ประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย อย่างเช่น ประเทศไทย แต่จะเห็นว่ากระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ขาดความปลอดภัย (product liability) ถ้าสินค้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินอันเนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องของผู้ผลิตก็ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่ครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง

²³ อนันต์ จันทโรภากร. เล่มเดิม. หน้า 155-156.

นั่นเอง ซึ่งประเภทของความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาและขอบเขตของความรับผิดชอบ ได้แก่ ประเภทของความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาและขอบเขตของความรับผิดชอบ

(1) ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และจิตใจ

ประเทศญี่ปุ่นได้วางหลักกฎหมายเพื่อเยียวยากรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย²⁴ ด้วยกฎหมาย Product Liability Law, Article 3 ได้บัญญัติว่า ความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาตามความหมายกฎหมายฉบับนี้ คือความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย ยกเว้นความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั่นเอง

แต่กฎหมาย Product Liability Law ก็ไม่ได้กำหนดขอบเขตของค่าสินไหมทดแทนเอาไว้ว่า ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการที่จะต้องรับผิดชอบเป็นค่าสินไหมทดแทนจำนวนเงินมากน้อยเพียงใด ดังนั้น การกำหนดค่าสินไหมทดแทนจึงเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศญี่ปุ่นในเรื่องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการทำละเมิด

ในเรื่องความเสียหายทางจิตใจนั้น กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นจะยอมให้ผู้เสียหายที่ได้รับความเดือดร้อนได้ ต่อเมื่อมีความเสียหายทางร่างกายเกิดขึ้นกับผู้เสียหายด้วยจึงจะมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจได้

(2) ความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

ความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดยเฉพาะสินค้าประเภทกระแสไฟฟ้า ประเทศญี่ปุ่นไม่มีบัญญัติไว้ ถ้าจะเรียกร้องค่าเสียหายจากกระแสไฟฟ้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเครื่องใช้ไฟฟ้านั้น แต่ประเทศญี่ปุ่นได้วางหลักกฎหมายเพื่อเยียวยากรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายทั่วไป โดยนำหลักกฎหมาย Liability Law, Article 3 ได้บัญญัติว่า ความเสียหายที่จะได้รับการเยียวยาตามความหมายกฎหมายฉบับนี้ คือความเสียหายที่เกิดทรัพย์สิน ยกเว้นความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั่นเอง

แต่กฎหมาย Product Liability Law ก็ไม่ได้กำหนดขอบเขตของค่าสินไหมทดแทนเอาไว้ว่าในเรื่องการชดเชยค่าสินไหมในเรื่องทรัพย์สินของผู้อื่นได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการที่จะต้องรับผิดชอบเป็นค่าสินไหมทดแทนจำนวนเงินมากน้อยเพียงใด

²⁴ แหล่งเดิม. หน้า 156-157.

3.2.4 ข้อยกเว้นความรับผิดจากผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการมีหน้าที่พิสูจน์ว่าความเสียหายนั้นไม่ใช่ความผิดของตนเอง ซึ่งในกรณีของกระแสไฟฟ้าในต่างประเทศของแต่ละประเทศที่จะกล่าวถึงไม่ได้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความปลอดภัยอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย ประเภทกระแสไฟฟ้าโดยตรง จึงต้องนำหลักข้อยกเว้นทั่วไปของผู้ผลิตที่มีอยู่ในแต่ละประเทศนำมาใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตไว้โดยชัดเจน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐ กรณีการยกเว้นความรับผิดในการคุ้มครองผู้บริโภคเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า ซึ่งพอจะสรุปข้อยกเว้นความรับผิดในกรณีต่างๆ ได้ดังนี้

(1) ผู้เสียหายสมัครใจเข้าเสี่ยงภัยเองและใช้สินค้านั้นทั้ง ๆ ที่ทราบว่ามี ความชำรุดบกพร่องโดยไม่มีเหตุอันสมควร กรณีนี้ผู้เสียหายไม่สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ผลิตได้

(2) การใช้สินค้าผิดวิธี (product misuse) เนื่องจากผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องผลิตสินค้าที่ปลอดภัยออกสู่ตลาด ผู้ผลิตจึงต้องคาดหมายด้วยว่าสินค้าที่ตนผลิตนั้นจะมีการนำไปใช้โดยผิดวิธีหรือไม่

(3) ผู้เสียหายมีส่วนผิด (comparative negligence) หลักนี้ไม่ใช่ข้อยกเว้นความรับผิดทั้งหมดของจำเลย แต่เป็นการชดเชยค่าเสียหายไปตามสัดส่วนความผิดของโจทก์ โดยตรวจสอบว่าฝ่ายใดก่อความเสียหายมากกว่ากันก็รับผิดไปตามสัดส่วน

(4) State-of-the-art-Defence ข้อยกเว้นความรับผิดกรณีนี้คือ จำเลยต่อสู้ว่าไม่สามารถรู้ได้ว่าจะเกิดอันตรายแก่โจทก์เนื่องจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะที่สินค้านั้นถูกผลิตขึ้นและขายไปนั้นไม่สามารถที่จะรู้ว่าสินค้านั้นจะเกิดอันตรายแก่โจทก์หรือไม่สามารถที่จะออกแบบและผลิตสินค้าให้ดีกว่านั้นได้

2) ประเทศอังกฤษ

กฎหมายของประเทศอังกฤษ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นเนื่องจากผู้ใช้ไฟฟ้าที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า จึงต้องนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดมาใช้บังคับ โดยได้นำหลักกฎหมายที่ได้บัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตไว้ใน Section 4, Consumer Protection Act 1987 ดังนี้

(1) ความชำรุดบกพร่องดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะการปฏิบัติตามบทบังคับของกฎหมาย
 (2) จำเลยไม่ได้นำสินค้านั้นออกสู่ตลาด
 (3) จำเลยไม่ได้จำหน่ายสินค้านั้นไปในทางธุรกิจของจำเลยหรือเพื่อผลกำไร
 (4) ความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ได้มีอยู่ในขณะที่มีการขายหรือส่งมอบสินค้า
 ซึ่งกรณีนี้จะต้องรวมถึงความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นจาก “Normal Wear And Tear” และการติดตั้ง
 ที่ไม่ถูกต้องด้วย

(5) ระดับของความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะนั้นยังไม่อยู่ใน
 ระดับที่จะทำให้สามารถคาดหมายได้ว่าผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันนั้นจะตรวจพบความชำรุด
 บกพร่องดังกล่าวหากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่ในขณะที่สินค้านั้นอยู่ในความควบคุมของตน

(6) กรณีที่ชิ้นส่วนของสินค้าใดชำรุดบกพร่องและเป็นเหตุให้สินค้าชิ้นสุดท้าย
 ชำรุดบกพร่อง ผู้ผลิตชิ้นส่วนดังกล่าวไม่ต้องรับผิดชอบถ้าพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้น
 เนื่องจากการออกแบบของผู้ผลิตสินค้าชิ้นสุดท้ายหรือเป็นเพราะคำสั่งของผู้ผลิตสินค้าชิ้นสุดท้าย

3) ประเทศญี่ปุ่น

ตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นในเรื่อง Product Liability Law ได้ระบุข้อยกเว้น
 ความรับผิดของผู้ผลิต เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นไม่มีบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ใช้ไฟฟ้ารับ
 ความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า จึงต้องนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับข้อยกเว้นความรับผิดทั่วไปมาใช้
 บังคับเป็นข้อยกเว้นความรับผิดเป็นกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้

(1) เมื่อผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่าระดับของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขณะที่มีการส่งมอบสินค้านั้นไม่สามารถที่จะตรวจพบความชำรุดบกพร่องนั้นได้

(2) ในกรณีของการผลิตชิ้นส่วนที่นำไปใช้ในการผลิตสินค้าชิ้นสุดท้าย หากผู้ผลิต
 ชิ้นส่วนสามารถพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากคำสั่งที่เกี่ยวกับการ
 ออกแบบของผู้ผลิตสินค้าชิ้นสุดท้ายและตนไม่ได้ประมาทเลินเล่อในการผลิตชิ้นส่วนนั้น ทั้งนี้
 เพื่อคุ้มครองผู้ประกอบการรายย่อย

แม้ว่า Product Liability Law ของญี่ปุ่นจะระบุข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตไว้
 เพียงสองประการก็ตาม แต่ Article 6 นั้นก็ได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายแพ่งของญี่ปุ่นมาใช้
 บังคับโดยอนุโลมด้วย ดังนั้นจึงนำหลักเรื่อง comparative fault ในประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น
 มาใช้ด้วย

3.2.5 อายุความรับผิดชอบของผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย

อายุความ เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ผู้เสียหายต้องดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายต่อผู้ทำละเมิด แต่ถ้าผู้เสียหายไม่ได้ดำเนินการเรียกร้องค่าเสียหายภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จะไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิดได้อีกต่อไป

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีกฎหมายกำหนดในเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัยไว้ โดยเฉพาะ กรณีมีความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าในเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้เสียหาย ถ้ามีการฟ้องร้องคดีกับผู้ประกอบการขึ้น การพิจารณาในการฟ้องคดีจึงต้องนำเรื่องการฟ้องร้องคดี Product Liability²⁵ ซึ่งในเรื่องอายุความการฟ้องร้องคดี Product Liability ของประเทศสหรัฐอเมริกามีความแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ²⁶ อีกประเด็นหนึ่งของ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภคและกฎหมายปี 1994 ที่แตกต่างจากกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าของสหรัฐอเมริกา คือ บทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความ (statute of repose) บทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาก็กำหนดระยะเวลาที่สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้ หรือไม่สามารถฟ้องร้องได้อีกต่อไป มลรัฐส่วนใหญ่ไม่ได้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้ หรือไม่ได้นำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายของตน ในขณะที่เดียวกันมีเพียงบางมลรัฐเท่านั้นที่นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้ ในมลรัฐที่นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บางแห่งก็จำกัดไว้เพียงกรณีสินค้าที่เป็นอันตรายถึงชีวิต และสินค้าที่หมดอายุการใช้งานแล้ว

2) ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษไม่ได้มีกฎหมายกำหนดในเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัยไว้ โดยเฉพาะ กรณีมีความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าในเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้เสียหาย เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประเทศอังกฤษเป็นประเทศของกลุ่มสหภาพยุโรป ประเทศอังกฤษก็เป็นประเทศสมาชิกภายใต้ EC Directive การบัญญัติอายุความในการฟ้องร้องคดีต้องกำหนดในกฎหมายของประเทศตนเองในฐานะประเทศสมาชิก EC Directive ประเทศอังกฤษ กำหนดอายุความการฟ้องคดีไว้ 10 ปี กล่าวคือ ห้ามฟ้องคดีเมื่อพ้น 10 ปี นับแต่มีการวางจำหน่ายสินค้า ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งสำหรับการเยียวยาความเสียหาย

²⁵ แหล่งเดิม. หน้า 178.

²⁶ Article 175-177 “A. Differences Among the Provisions of the Laws” Susan H.Easton. (2008) (PG.311) THE PATH FOR JAPAN? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น รู้ถึงความชำรุดบกพร่อง และรู้ตัวผู้ผลิตสินค้า²⁷

3) ประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่น ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดในเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัยไว้โดยเฉพาะ กรณีมีความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าในเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้เสียหาย เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ส่วน Product Liability Law ของประเทศญี่ปุ่น ได้บัญญัติเรื่องอายุความไว้ว่าอายุความการฟ้องร้องคดี Product Liability ได้กำหนดไว้ให้สิทธิเรียกร้องของผู้เสียหายตามกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์²⁸ บทบัญญัติเรื่องอายุความแสดงให้เห็นว่าญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจมากกว่าในสหรัฐอเมริกาเนื่องจากในสหรัฐอเมริกาแม้ผ่านระยะเวลา 10 ปีนับจากมีการวางจำหน่ายสินค้าแล้ว ผู้เสียหายก็ยังสามารถฟ้องคดีได้ แต่ในอังกฤษและญี่ปุ่นห้ามไม่ให้ผู้เสียหายฟ้องคดีเมื่อผ่าน 10 ปี

ประเทศญี่ปุ่นกำหนดอายุความการฟ้องคดีไว้ 10 ปี กล่าวคือ ห้ามฟ้องคดีเมื่อผ่าน 10 ปี นับแต่มีการวางจำหน่ายสินค้า²⁹ ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งสำหรับการเยียวยาความเสียหาย

3.2.6 มาตรการฟ้องคดีในประเทศไทย และต่างประเทศ

ในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถดำเนินการฟ้องร้องเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนเองได้ ซึ่งการฟ้องร้องคดีมีมาตรการในแต่ละประเทศแตกต่างกัน ดังนี้

1) ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนากฎหมายให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) โดยมีหลักว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาดังกล่าวผู้มีส่วนได้เสียด้วยในเหตุอย่างเดียวกันเป็น

²⁷ Article 175-179 “A. Differences Among the Provisions of the Laws” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

²⁸ Article 257 “A. Differences Among the Provisions of the Laws” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

²⁹ Article 178-181 “A. Differences Among the Provisions of the Laws” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

จำนวนมากสามารถเข้าเป็นคู่ความร่วมมือกันและพร้อมกันทุกคนได้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติ เพราะไม่ต้องเสียเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายจำนวนมากได้ และเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการนำคดีที่มีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล โดยมีมาตรการทางกฎหมายที่กำกับดูแลการดำเนินคดีแทนของผู้แทนกลุ่ม เพื่อคุ้มครองสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีได้เข้ามารักษาสิทธิของตนในคดี

ถ้าผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าเกิดขึ้น มีจำนวนมากก็สามารถใช้สิทธิการดำเนินคดีแบบกลุ่มดังกล่าวได้เพราะถือเป็นผู้เสียหายเป็นผู้มีส่วนได้เสียด้วยในเหตุอย่างเดียวกันเป็นจำนวนมากสามารถเข้าเป็นคู่ความร่วมมือกันและพร้อมกันทุกคนได้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติ เพราะไม่ต้องเสียเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายจำนวนมากได้ และเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการนำคดีที่มีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล

2) ประเทศอังกฤษ

ศาลสูงของประเทศอังกฤษได้สร้างหลักเกณฑ์ในทางละเมียดโดยกำหนดให้ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังต่อผู้บริโภคคนสุดท้าย (Ultimate Consumer) โดยไม่คำนึงว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่มีอันตรายโดยสภาพหรือไม่ และในกรณีสินค้าชำรุดบกพร่อง โจทก์เพียงแต่พิสูจน์ความมีอยู่ของความชำรุดบกพร่องของสินค้า โดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าจำเลยประมาทเดินเล่อในการผลิตขึ้นตอนใด อันเป็นการวินิจฉัยโดยผลัการพิจารณาพิสูจน์ไปให้จำเลยพิสูจน์ เช่น สินค้าที่บรรจุอยู่ในภาชนะมิดชิดและคาดหมายว่าสินค้านั้นจะถึงมือผู้บริโภคในสภาพเช่นเดียวกับที่ออกจากโรงงาน³⁰ ถึงแม้กระแสไฟฟ้าจะไม่ถือว่าเป็นสินค้าอันตราย ก็สามารถที่จะบังคับให้ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าเป็นผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่มีต่อผู้บริโภค หรือผู้เสียหาย

3) ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษที่ไม่มีมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับ กระแสไฟฟ้าว่าเป็นทรัพย์สินอันตรายไว้โดยเฉพาะ โดยประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า ต้องดำเนินการฟ้องคดีว่าด้วยกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ.1994 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ทางรัฐบาลได้ให้สิทธิแก่ผู้บริโภคที่จะฟ้องคดีได้นอกจากที่มีกฎหมายหลักทั่วไปบัญญัติให้ฟ้องคดี

³⁰ มัทธนา พรหมพวงพันธุ์. (2550). ปัญหาการฟ้องคดีให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค. หน้า 68.

3.3 การเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค

ตารางที่ 3.1 การเปรียบเทียบกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรการทางกฎหมาย	กฎหมายไทย	กฎหมายสหรัฐอเมริกา	กฎหมายอังกฤษ	กฎหมายญี่ปุ่น
ประเภทของความเสียหายและขอบเขตความรับผิดชอบ	ความเสียหายแก่ ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายเป็นตัวเงินเท่านั้น	ความเสียหายแก่ ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายเป็นตัวเงินและไม่ใช่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นและในอนาคต	ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นและในอนาคต	ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้เสียหายเรียกค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน
ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย	ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการ	ผู้ผลิต รวมถึงผู้ขายด้วย	1. ผู้ผลิต 2. ผู้ที่แสดงชื่อคนลงบนสินค้าหรือใช้เครื่องหมายการค้า 3. ผู้นำสินค้าเข้ามาเพื่อการค้า	1. ผู้ผลิต ผู้ที่แปรรูปหรือนำเข้า 2. ผู้ใช้ชื่อของคนซื้อการค้า เครื่องหมายการค้า
ความรับผิดที่เกิดจากเรื่องใช้ไฟฟ้าที่รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า	ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ในรูปของตัวเงินเท่านั้น ³¹ ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมที่แท้จริง	ผู้ผลิตและผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ ในรูปของตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงินไม่เกิน 3 เท่าของค่าเสียหายที่ศาลตัดสินหรือไม่เกิน 250,000 บาท แต่ค่าเสียหายทางทรัพย์สิน ไปฟ้องคดีเอง	ผู้ผลิตและผู้แสดงชื่อบนสินค้า ผู้นำเข้าสินค้า ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย แก่ชีวิต ร่างกาย ในรูปของตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงิน แต่ทางจิตใจ ศาลจะไม่พิจารณาให้ค่าสินไหมทดแทน แต่ค่าเสียหายทางทรัพย์สิน ไปฟ้องคดีเอง	ผู้ผลิต ผู้ที่แปรรูปหรือนำเข้า ผู้ใช้ชื่อของคนซื้อการค้า เครื่องหมายการค้า ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย แก่ชีวิต ร่างกาย ในรูปของตัวเงิน กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้กำหนดขอบเขตค่าสินไหมทดแทนไว้ว่าเป็นจำนวนเงินมากน้อยเท่าใด

³¹ มาตรา 11 (2) ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมที่แท้จริง.

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

มาตรการทางกฎหมาย	กฎหมายไทย	กฎหมายสหรัฐอเมริกา	กฎหมายอังกฤษ	กฎหมายญี่ปุ่น
ข้อยกเว้นความรับผิดจากผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าที่ส่งผลต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าและผู้เสียหาย	พระราชบัญญัติ ฯ กำหนดเหตุแห่งการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการไว้ในบทบัญญัติของมาตรา 7 วรรคสามประการ ได้แก่ 1) สินค้านั้นมีได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย 2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ 3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษาคำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว ³²	1) ผู้เสียหายสมัครใจเข้าเสี่ยงภัยเองและใช้สินค้านั้นทั้ง ๆ ที่ทราบว่ามีความชำรุดบกพร่อง โดยไม่มีเหตุอันสมควร 2) การใช้สินค้าผิดวิธี (product misuse) 3) ผู้เสียหายมีส่วนผิด (comparative negligence) 4) State-of-the-art-Defence ข้อยกเว้นความรับผิดกรณีนี้คือ จำเลยต่อสู้ว่าไม่สามารถรู้ได้ว่าจะเกิดอันตรายแก่ใจทกเนื่องจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะที่สินค้านั้นถูกผลิตขึ้นและขายไปนั้นไม่สามารถที่จะรู้ว่าสินค้านั้นจะเกิดอันตรายแก่ใจทก หรือไม่สามารถที่จะออกแบบและผลิตสินค้านั้นให้ดีกว่านั้นได้	1) ความชำรุดบกพร่องดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะการปฏิบัติตามบทบังคับของกฎหมาย 2) จำเลยไม่ได้นำสินค้านั้นออกสู่ตลาด 3) จำเลยไม่ได้จำหน่ายสินค้านั้นไปในทางธุรกิจของจำเลยหรือเพื่อผลกำไร 4) ความชำรุดบกพร่องนั้นไม่ได้มีอยู่ในขณะที่มีการขายหรือส่งมอบสินค้า 5) ระดับของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะนั้นยังไม่อยู่ในระดับที่จะทำให้สามารถคาดหมายได้ว่าผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันนั้นจะตรวจพบความชำรุดบกพร่องดังกล่าวหากว่าความชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่ใน	1) เมื่อผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่าระดับของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขณะที่มีการส่งมอบสินค้านั้นไม่สามารถที่จะตรวจพบความชำรุดบกพร่องนั้นได้ 2) ในกรณีของการผลิตชิ้นส่วนที่นำไปใช้ในการผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย หากผู้ผลิตชิ้นส่วนสามารถพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากคำสั่งที่เกี่ยวกับการออกแบบของผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย และตนไม่ได้ประมาทเลินเล่อในการผลิตชิ้นส่วนนั้น ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองผู้ประกอบการรายย่อย

³² พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 7.

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

มาตรการทางกฎหมาย	กฎหมายไทย	กฎหมายสหรัฐอเมริกา	กฎหมายอังกฤษ	กฎหมายญี่ปุ่น
			ขณะที่สินค้านั้นอยู่ในความควบคุมของตน 6) กรณีที่ชิ้นส่วนของสินค้าใดชำรุดบกพร่อง และเป็นเหตุให้สินค้าชิ้นสุดท้ายชำรุดบกพร่อง ผู้ผลิตชิ้นส่วนเนื่องจากการออกแบบของผู้ผลิตสินค้าชิ้นสุดท้าย	
อายุความรับผิดของผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าต่อผู้เสียหาย	มาตรา 12 วรรคแรกโดยจะกำหนดสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่จะใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่กำหนดระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงความเสียหายที่ตนได้รับและยังต้องรู้ถึงตัวผู้ประกอบการที่จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ตนเองได้ผลิตขึ้นมา แต่อายุความอาจขยายไปไม่เกิน 10 ปี นับแต่	ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดในเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัยไว้ โดยเฉพาะ กรณีมีความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าในเครื่องใช้ ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้เสียหาย ถ้ามีการฟ้องร้องคดีกับผู้ประกอบการขึ้น การพิจารณาในการฟ้องคดีจึงไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาก็กำหนดระยะเวลาที่สามารถฟ้องร้องดำเนิน คดีได้ หรือไม่สามารถฟ้องร้องได้อีกต่อไป มลรัฐส่วนใหญ่ไม่ได้นำบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้	ในประเทศอังกฤษไม่ได้มีกฎหมายกำหนดในเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัยไว้ โดยเฉพาะ กรณีมีความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าในเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้เสียหายเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นซึ่งประเทศอังกฤษเป็นประเทศของกลุ่มสหภาพยุโรป ประเทศอังกฤษก็เป็นประเทศสมาชิกภายใต้ EC Directive การบัญญัติอายุความในการฟ้องร้องคดีต้องกำหนดในกฎหมายของประเทศตนเองในฐานะประเทศสมาชิก	ในประเทศญี่ปุ่นไม่ได้มีกฎหมายกำหนดในเรื่องสินค้าไม่ปลอดภัยไว้ โดยเฉพาะ กรณีมีความเสียหายเกิดจากกระแส ไฟฟ้าในเครื่องใช้ ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้เสียหาย เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษส่วน Product Liability Law ของญี่ปุ่นบัญญัติเรื่องอายุความไว้ว่า อายุความการฟ้องร้องคดี Product Liability ได้กำหนดไว้ให้สิทธิเรียกร้องของผู้เสียหาย

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

มาตรการทางกฎหมาย	กฎหมายไทย	กฎหมายสหรัฐอเมริกา	กฎหมายอังกฤษ	กฎหมายญี่ปุ่น
	วันที่มีการขายสินค้านั้น ถ้าผู้เสียหายได้รู้ถึงความเสียหาย แต่ยังไม่รู้ถึงผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบตามอายุความจะไม่กำหนดแค่ 3 ปี แต่จะกำหนดอายุความถึง 10 ปี ถ้าองค์กรประกอบไม่เข้าเงื่อนไขอายุความ 3 ปี	หรือไม่ได้นำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายของตน ในขณะที่เดียวกันมีเพียงบางมลรัฐเท่านั้นที่นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้	EC Directive ประเทศอังกฤษ กำหนดอายุความการฟ้องคดีไว้ 10 ปี กล่าวคือ ห้ามฟ้องคดีเมื่อพ้น 10 ปี นับแต่มีการวางจำหน่ายสินค้า ซึ่งเป็นข้อ จำกัดประการหนึ่งสำหรับการเยียวยาความเสียหาย ³³ นับแต่ วันที่ผู้เสียหายรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น รู้ถึงความชำรุดบกพร่อง และรู้ตัวผู้ผลิตสินค้า	ตามกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ ³⁴ บทบัญญัติเรื่องอายุความแสดงให้เห็นว่า ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจมากกว่าในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากในสหรัฐอเมริกาแม่พันธ์ระยะเวลา 10 ปีนับจากมีการวางจำหน่ายสินค้าแล้ว ผู้เสียหายก็ยังสามารถฟ้องคดีได้ แต่ในอังกฤษและญี่ปุ่นห้ามไม่ให้ผู้เสียหายฟ้องคดีเมื่อพ้น 10 ปี ³⁵

³³ Article 175-179 “A. Differences Among the Provisions of the Laws ” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN ? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

³⁴ Article 257 “A. Differences Among the Provisions of the Laws ” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN ? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

³⁵ Article 178-181 “A. Differences Among the Provisions of the Laws ” Susan H.Easton. (2008) (PG311) THE PATH FOR JAPAN ? An examination of product liability laws in the united states, The United Kingdom, And Japan.

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

มาตรการทางกฎหมาย	กฎหมายไทย	กฎหมายสหรัฐอเมริกา	กฎหมายอังกฤษ	กฎหมายญี่ปุ่น
				ประเทศญี่ปุ่น กำหนดอายุความการฟ้องคดีไว้ 10 ปี กล่าวคือห้ามฟ้องคดีเมื่อพ้น 10 ปี นับแต่มีการวางจำหน่ายสินค้า ซึ่งเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งสำหรับการเยียวยาความเสียหาย

3.4 การดำเนินการฟ้องคดีเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีผลกระทบมาจากกระแสไฟฟ้าเป็นคดีละเมิด

การดำเนินการฟ้องคดีเกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีผลกระทบจากกระแสไฟฟ้าเป็นคดีละเมิดนั้น มีบัญญัติความรับผิดเพื่อทำละเมิดในกรณีทั่วไปใน³⁶ มาตรา 420 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้บริโภคที่เป็นเจ้าของเครื่องใช้ไฟฟ้าที่รับความเสียหายอันเนื่องมาจากกระแสไฟฟ้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ผู้บริโภคหรือผู้เสียหายสามารถที่จะฟ้องร้องผู้ผลิตหรือผู้ขายตามหลักเกณฑ์สำหรับการทำละเมิดในกรณีทั่วไปตามมาตรา 420 โจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้โจทก์เสียหาย ซึ่งภาระการพิสูจน์ดังกล่าวนี้ยุ่งยากมากและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข้อเท็จจริงและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายสินค้านั้นอยู่ในความรู้ความครอบครองของผู้ผลิตเป็นส่วนใหญ่ และยังไม่มีความพิพากษาศาลฎีกาที่กำหนดวิธีการในอันที่จะลดภาระการพิสูจน์ของฝ่ายผู้เสียหายไปยังจำเลยซึ่งผู้เสียหายจะได้รับประโยชน์ก็เพียงแต่ในบางกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติถึงเรื่องข้อสันนิษฐานทางกฎหมายไว้อย่างชัดเจน

³⁶ มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น.”

ในเรื่องของข้อสันนิษฐานทางกฎหมายนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 422 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าความเสียหายเกิดแต่การฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายใดอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น ๆ ผู้ใดทำการฝ่าฝืนเช่นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นผู้ผิด” ตัวอย่างของกฎหมายอันมีที่ประสงค์จะปกป้องบุคคลอื่น ๆ เช่น

พ.ร.บ. อาหาร พ.ศ. 2522 ที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการตั้งโรงงานผลิตอาหาร การนำเข้าอาหาร และให้อำนาจรัฐมนตรีในการควบคุมคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหาร

พ.ร.บ. ยา พ.ศ. 2522 ที่ควบคุมเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย และการนำเข้าของยาที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ตลอดจนดูแลในความปลอดภัยของยา

พ.ร.บ. เครื่องสำอางค์ พ.ศ. 2535 ที่ควบคุมการผลิต การจำหน่าย และการนำเข้าของเครื่องสำอางที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ตลอดจนดูแลในเรื่องความปลอดภัยของเครื่องสำอาง

พ.ร.บ. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ที่ให้อำนาจแก่กระทรวงอุตสาหกรรมที่จะออกพระราชกฤษฎีกาที่จะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต้องเป็นไปตามมาตรฐาน

ตัวอย่างของกฎหมายดังกล่าวที่ประสงค์จะปกป้องบุคคลอื่นนั้น เพื่อป้องกันความเสียหายอันจะเกิดขึ้นแก่ประชาชน เพราะถ้าผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย หรือผู้นำเข้ามาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายพิเศษดังกล่าวข้างต้นแล้ว เมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนแล้วอาจจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาด้วย ส่วนผู้ที่ได้รับความเสียหายขึ้นก็อาจฟ้องร้องเป็นคดีต่อผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย หรือผู้นำเข้า แล้วแต่กรณีให้รับผิดชอบทางแพ่งซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านี้ หรือถ้าฟ้องร้องให้บุคคลดังกล่าวข้างต้นรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดในมาตรา 420 ผู้เสียหายก็จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 422 ด้วย

3.4.1 การดำเนินการฟ้องคดีในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์และที่เกิดจากกระแสไฟฟ้า

สำหรับประเทศไทย กรณีมีความเสียหายที่เกิดเนื่องจากผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการที่ออกมาจำหน่าย และต่อมาภายหลังส่งผลเสียหายต่อผู้เสียหายในฐานะผู้บริโภค ผู้บริโภคก็ใช้สิทธิในการฟ้องร้องเรียกร้องค่าเสียหายให้ผู้ประกอบการในฐานะผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายชดเชยค่าเสียหายให้แก่ตนได้

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศอื่นรวมทั้งประเทศไทย ก็จะมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมสินค้าบางชนิดและการคุ้มครองผู้บริโภคจะมีกฎหมายพิเศษที่บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมสินค้าบางประเภทเป็นการเฉพาะเจาะจง แม้กฎหมายเหล่านี้จะไม่ได้มีวัตถุประสงค์พื้นฐานเพื่อให้

เป็น product liability law แต่ก็อาจถูกหยิบยกมาใช้หรือเกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องคดี product liability ได้เช่นเดียวกัน สำหรับประเทศไทยก็มีกฎหมายทำนองนี้เช่นเดียวกัน

กรณีความเสียหายที่เกิดจากกระแสไฟฟ้าที่มีผลต่อเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิต ซึ่งผู้ได้รับความเสียหายเองจะเป็นผู้บริโภคที่เป็นผู้ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ได้รับจากกระแสไฟฟ้า ก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหาย โดยจะใช้กฎหมายได้ ดังนี้ คือ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ผู้เสียหาย หรือผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากกระแสไฟฟ้า ก็สามารถที่จะใช้สิทธิ ตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อเป็นการดำเนินการฟ้องคดี กระแสไฟฟ้า ที่เป็นผลิตภัณฑ์อย่างหนึ่ง และหลังจาก “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” มีผลบังคับใช้ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 ผู้เสียหาย หรือผู้บริโภคก็สามารถใช้สิทธิฟ้องร้องผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย กระแสไฟฟ้าให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งได้ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่ออกมาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยเป็นการเฉพาะ

3.4.2 การดำเนินการฟ้องคดีธรรมดา

เมื่อมีบุคคลใดมาก่อนให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ผู้เสียหายเป็นผู้ถูกระทำละเมิด ซึ่งมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกับบุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดเป็นไปตาม³⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 แต่การจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ผู้เสียหายต้องใช้สิทธิทางศาล เนื่องจากตนเองเกิดความเสียหายอันถือว่ามีข้อโต้แย้งของตนเองเกิดขึ้นเป็นไปตามหลัก³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55 ขึ้นตอนต่อมาผู้เสียหายจะต้องไปยื่นคำฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยผู้เสียหายจะต้องชำระค่าฤชาธรรมเนียมศาลตามอัตราที่กฎหมายกำหนด โดยศาลจะนัดผู้เสียหายซึ่งอยู่ในฐานะโจทก์ และผู้ก่อให้เกิดความเสียหายอยู่ในฐานะจำเลย โดยศาลจะกำหนดวันนัดพิจารณาคดีให้คู่ความทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งโจทก์ และจำเลยมาศาลเพื่อนำพยานหลักฐานมาสืบต่อศาล โดยผู้เสียหายในฐานะโจทก์มีหน้าที่ต้องมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ใน³⁹

³⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420.

³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 บัญญัติว่า “เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิ หรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้.

³⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84/1 บัญญัติว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริง เพื่อสนับสนุนคู่ความของตน ให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ใน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 ที่จะต้องนำพยานหลักฐานนำเสนอต่อศาลว่าตนเองในฐานะผู้เสียหายได้รับความเสียหายเนื่องจากอะไร และใครเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย และตนเองได้รับความเสียหายเท่าใด อันถือเป็นภาระที่ผู้เสียหายแม้จะตกอยู่ในฐานะที่เป็นฝ่ายเสียหายหรือเป็นผู้บริโภคสินค้า และผู้ผลิตสินค้าเป็นฝ่ายที่ทำให้เกิดความเสียหายหรือก่อให้เกิดการละเมิดก็ตาม ผู้เสียหายก็ไม่ได้รับยกเว้นสิทธิใด ๆ ทั้งสิ้นต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีตามกฎหมายกำหนดจึงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งต่างกับสิทธิที่ผู้บริโภคจะได้รับเมื่อมีการตรากฎหมาย พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่ได้ประกาศและมีผลใช้บังคับแล้ว ทำให้ผู้บริโภค หรือในฐานะผู้เสียหาย บัญญัติไว้ใน⁴⁰ มาตรา 10 ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการฟ้องคดีเอง และได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวงในการดำเนินคดีเป็นการช่วยเหลือและให้การคุ้มครองผู้บริโภคได้มากกว่าการดำเนินคดีธรรมดา และเรื่องภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเมื่อพระราชบัญญัติฯ ประกาศใช้ให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ผลิต ตามมาตรา⁴¹ เพราะถือเป็นคดีผู้บริโภค ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายไม่ต้องมีหน้าที่พิสูจน์อย่างเช่นการฟ้องคดีธรรมดา

แต่ถ้าเป็นกรณีเกิดความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าได้ส่งผลเสียหายต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือต่อร่างกายและชีวิตของผู้บริโภค หรือผู้เสียหาย โดยผู้บริโภค หรือผู้เสียหายก็สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินคดีโดยการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อการไฟฟ้าในฐานะผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการ

กฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็นซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว.”

⁴⁰ มาตรา 10 บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคม และมูลนิธิซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายแทนผู้เสียหายได้ โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การฟ้องและการดำเนินคดีแทนผู้เสียหายตามวรรคหนึ่ง ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ไม่รวมถึงความรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด.

⁴¹ มาตรา 6 บัญญัติว่า “เพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตามมาตรา 10 ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการและการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใด.

ที่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ก็ต้องด้วย⁴² มาตรา 437 วรรค 2 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดให้ผู้ครอบครองหรือควบคุมดูแล ทรัพย์สินของตนซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย การไฟฟ้าในฐานะผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการไม่มีสิทธิปฏิเสธในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหาย ถ้าความเสียหายเกิดจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของการไฟฟ้าในฐานะผู้จำหน่าย

3.5 มาตรการการเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

การเยียวยาหรือชดใช้ความเสียหายนั้นกฎหมายมุ่งที่จะให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม การที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้ก่อให้เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น สามารถที่จะแยกประเภทได้ดังนี้

3.5.1 การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในทางสัญญา

การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในทางสัญญานั้น ความรับผิดชอบในทางสัญญาเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายสองประการประกอบกัน คือ หลักว่าด้วยความรับผิดชอบในคำรับประกันสินค้า (Warranty) และหลักว่าด้วยความสัมพันธ์ในทางสัญญา (Privity of contract) ซึ่งหลักเกณฑ์ที่สำคัญของหลักความรับผิดชอบในทางสัญญาก็คือ หลักความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of contract) เพราะคู่กรณีที่จะเรียกร้องให้รับผิดชอบต่อกันได้นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ในทางสัญญาต่อกันและมีผลทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการผิดสัญญาหรือผิดคำรับประกันเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการ ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายสินค้าหรือบริการ ซึ่งการที่จะดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย และเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ตามสัญญากับผู้ขายด้วย

⁴² มาตรา 437 บัญญัติว่า “บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินทางด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั่นเอง

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงบุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตนซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย.

3.5.2 การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าไม่ปลอดภัยในทางละเมิด

ในทางละเมิดกฎหมายมุ่งที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายแก่ ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างอื่น หากทำให้คืนสภาพเดิมไม่ได้ก็พยายามที่จะชดเชยให้ใกล้เคียงที่สุด เพื่อให้ผู้เสียหายกลับสู่ฐานะเดิม โดยกำหนดค่าเสียหายให้แก่โจทก์เพื่อซ่อมแซมสิ่งที่เขาต้องเสียไปเนื่องจากการละเมิด⁴³ การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในทางละเมิดนั้น อาจแบ่งความมุ่งหมายในการกำหนดค่าความเสียหายได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) การกำหนดค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damages) เป็นค่าเสียหายในลักษณะค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ละเมิดจะต้องชดเชยให้แก่ผู้เสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายได้กลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนถูกทำละเมิดให้ได้ใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2) ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (Punitive Damages) ซึ่งพัฒนามาจากหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางอาญาเป็นสำคัญ โดยเริ่มขึ้นจากการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อความรู้สึกนึกคิดและศีลธรรมอันดี (immoral act) การใช้มาตรฐานและกฎเกณฑ์ศีลธรรมอันดีของประชาชนมาเป็นเครื่องชี้วัดว่าสิ่งใดเป็นละเมิดหรือไม่

3.5.3 การเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

การเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่มีผลโดยตรงต่อผู้บริโภคสินค้า รวมถึงผู้ที่ได้รับผลร้ายจากสินค้าไม่ปลอดภัย ซึ่งในเบื้องต้น ได้มีวิธีการเยียวยาอยู่หลายวิธี แต่ที่ถือว่าทันสมัยกับยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน เพราะประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นั้น ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 นั้น เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่ที่ประกาศใช้ ออกมายังไม่พบว่ามีข้อเท็จจริงที่สามารถนำมาปรับใช้กับกฎหมายได้มากนักน้อยเพียงใด แต่สามารถวิเคราะห์จากกฎหมายได้ว่าสามารถเยียวยาต่อความเสียหายได้เช่นใด ดังนี้

มาตรา 11⁴⁴ บัญญัติให้เรียกค่าเสียหายทางจิตใจได้เป็นรูปธรรมชัดเจนกว่ากฎหมายอื่น ๆ

⁴³ วารี นาสกุล. (2518). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้. หน้า 8.

⁴⁴ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 11 บัญญัติว่า “นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ที่ได้เคยประกาศใช้มาก่อนหน้านี้ และยังสามารถกำหนดค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนไว้โดยกำหนดให้อำนาจแก่ศาลที่จะใช้ดุลยพินิจและสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทน เพื่อเป็นการลงโทษผู้ประกอบการที่ก่อความเสียหายขึ้นแก่ผู้บริโภค หรือผู้ได้รับความเสียหาย โดยศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น ซึ่งในกฎหมายอื่นศาลมีอำนาจในการพิจารณาได้ไม่เกินค่าเสียหายที่แท้จริง หรือไม่เกินกว่าที่โจทก์ขอมาในคำฟ้อง การกำหนดมาตรา 11 มาทำให้ศาลใช้กฎหมายมาช่วยเยียวยาความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่เป็นต้นเหตุของความเสียหายที่เกิดขึ้น

ค่าเสียหายต่อจิตใจ⁴⁵ ได้มีการกำหนดที่ชัดเจนขึ้นในมาตรา 4 ของ พ.ร.บ. นี้ ทำให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับมาชดเชยความเสียหายที่ตนเองได้รับมาจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แม้จะไม่สามารถชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ แต่สามารถเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้จากสิ่งที่เป็นวัตถุในทางทรัพย์สิน เพราะถือว่าเป็นความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับทางจิตใจ ยังส่งผลกระทบต่อผู้ใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็น บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติพี่น้องของผู้ได้รับความเสียหายนั้นก็เกิดความเสียใจที่มีผลกระทบต่อจิตใจ เนื่องจากผู้ตนเองรัก และห่วงใยประสบเคราะห์กรรมดังกล่าว แม้เงินทองหรือทรัพย์สินใด ๆ ก็ไม่สามารถชดเชยความเสียใจดังกล่าวได้เลย ซึ่งต่อไปจะได้กล่าวถึงมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

(1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามิ ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

(2) หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ประกอบการได้ผลิต นำเข้า หรือขายสินค้าโดยรู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือมิได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเมื่อรู้ว่าสินค้าไม่ปลอดภัย ภายหลังจากการผลิต นำเข้า หรือขายสินค้านั้นแล้วไม่ดำเนินการใด ๆ ตามสมควร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ.....”.

⁴⁵ พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 “ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้า โศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน.

สิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหาย⁴⁶ ที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน⁴⁷ เพื่อละเมิดที่ได้บังคับใช้อยู่ มาตรา 448 เมื่อพิจารณาแล้ว พ.ร.บ.นี้จะให้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเพิ่มมากขึ้นจากกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะขยายระยะเวลาเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 ปี เป็น 3 ปี ในกฎหมายที่ออกมาเพื่อจะเยียวยาให้ผู้เสียหายมีระยะเวลาที่มากขึ้นที่จะสิทธิของตนมาเรียกร้องค่าเสียหายจากความเสียหายที่ตนเองได้รับจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ได้ก่อให้เกิดผลร้ายขึ้น

ต่อไปจะได้อธิบายถึงเรื่องอายุความที่มีบัญญัติใน พ.ร.บ.นี้ ที่กำหนดใน⁴⁸ มาตรา 13 ในระหว่างที่ความเสียหายยังไม่มีเจราจขาดเซชอันเป็นการเยียวยาที่ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการที่ต้องชดเชยให้ผู้บริโภค หรือผู้เสียหายได้รับความเสียหายนั้น ผู้ประกอบการอาจใช้เงื่อนไขหรืออายุความตามกฎหมายมาเป็นประโยชน์แก่ตน โดยผู้เสียหายไม่รู้ถึงเจตนาที่ต้องการใช้เงื่อนไขเวลามาเป็นข้อได้เปรียบของตน พ.ร.บ. ฉบับนี้จึงหาทางป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจากเงื่อนไขที่อาจทำให้ผู้บริโภคที่ตกอยู่ในฐานะของผู้เสียหายได้รับความเสียหายเพิ่มมากขึ้น และตนเองยังได้รับผลร้ายอีกด้วย คือการไม่ได้รับการชดเชยความเสียหาย ซึ่งถือว่าการที่ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายมีจิตใจที่คิดจะไม่ชดเชยความเสียหายที่ถือได้ว่าเป็นการเยียวยาต่อผู้บริโภคหรือผู้เสียหายนั้น กฎหมายบัญญัติเอาไว้ชัดเจนเช่นนี้ทำให้ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อผู้บริโภคที่กำลังรอรับการเยียวยาจากผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายสินค้าไม่ปลอดภัย และยังเป็นการป้องกันผลกระทบที่จะมีขึ้นในอนาคตที่ผู้บริโภคในฐานะของผู้เสียหายจะได้รับได้อีกทางหนึ่งด้วย

⁴⁶ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 12 “สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัตินี้เป็นอันขาดอายุความเมื่อพ้นสามปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่จะต้องรับผิดชอบหรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้น.

⁴⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้พึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด.

⁴⁸ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 13 ถ้ามีการเจราจเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่ายระหว่างผู้ประกอบการและผู้เสียหาย หรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตาม มาตรา 10 ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับในระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บอกเลิกการเจราจ.

บทที่ 4

ปัญหาในทางกฎหมายในการกำหนดผู้ที่ต้องรับผิด ผู้เสียหาย การชดเชยค่าเสียหาย และในการพิสูจน์ความรับผิดที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

เนื่องจากมีความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ทำให้มีการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย เพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน เมื่อสินค้าที่ผลิตขึ้นมีไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ จำเป็นต้องมีการนำเข้าสินค้าและบริการจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งอยู่ในยุคกำลังพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นผลทำให้การผลิตสินค้ามีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเองก็ไม่สามารถตรวจพบความชำรุดบกพร่องในขณะที่ซื้อสินค้าได้ ประกอบกับผู้ซื้อไม่มีนิติสัมพันธ์กับผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการทั้งสินค้าในประเทศ และสินค้าต่างประเทศ เนื่องจากระบบการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาทำให้มีการส่งต่อสินค้าผ่านมือมาหลายทอด ผู้ขายรายสุดท้ายที่ได้กำไรน้อยแต่ต้องมารับผิดเนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดต่อความเสียหายที่สุด จึงต้องพิสูจน์ว่าผู้ขายรายใดเป็นผู้ต้องรับผิดในการที่ต้องชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ประกอบกับการนำสืบถึงภาระการพิสูจน์ความรับผิดว่าผู้ขายรายใดต้องรับผิดในความเสียหายที่ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคได้รับจากสินค้าหรือบริการก็กระทำได้ยาก เพราะพยานหลักฐานและขั้นตอนการผลิตนั้นอยู่ในมือของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการทั้งหมด จึงเป็นการยากที่ผู้บริโภคจะต้องนำพยานหลักฐานมาเพื่อที่จะพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทของผู้ผลิตได้ ดังนั้นจึงมีการนำหลักความรับผิดเด็ดขาด (Strick Liability) มาใช้ เพื่อผลักภาระการพิสูจน์ให้กับผู้ผลิต ผู้เสียหายเพียงพิสูจน์ถึงความเสียหายที่ตนเองได้รับจากสินค้า ตลอดจนการเรียกร้องให้มีการชดเชยค่าเสียหายอย่างเป็นธรรม

4.1 ปัญหาที่เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

เมื่อเกิดความเสียหายเนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่ถือว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยซึ่งได้ก่อความเสียหายให้แก่เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้บริโภค หรือผู้เสียหาย อันเป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างการไฟฟ้าในฐานะผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ การที่จะดำเนินการต่อสู้คดีจะก่อให้เกิดความบาดหมางทั้ง 2 ฝ่าย ถ้าคำพิพากษาไม่เป็นไปตามที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องการ การที่จะ

ให้เกิดความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่าย ควรให้มีการระงับข้อพิพาทขึ้น ยิ่งเช่นในประเทศอังกฤษ ที่นำการระงับข้อพิพาทมาช่วยเยียวยาทำให้ลดความขัดแย้ง ตลอดจนลดค่าใช้จ่ายที่จะใช้ดำเนินคดีทั้ง 2 ฝ่าย และลดระยะเวลาที่จะมาใช้ต่อสู้คดี เป็นผลทำให้การระงับข้อพิพาทมีผลดีทั้ง 2 ฝ่าย จึงควรนำมาใช้กับปัญหาในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย ในประเภท “กระแสไฟฟ้า” แต่การจะพิจารณาเพื่อการระงับข้อพิพาทนั้น ต้องอาศัยการระงับข้อพิพาทที่ใช้ในต่างประเทศอันเป็นที่ยอมรับ และได้รับการนำไปปฏิบัติในประเทศอื่นทั่ว ๆ ไป คือ การระงับข้อพิพาทนอกศาล (Alternative Dispute Resolution (ADR)) โดยพิจารณาจากประเทศอังกฤษ จะใช้วิธีการ ADR เพราะเป็นทางเลือกแรกในการระงับข้อพิพาท แต่การระงับข้อพิพาทโดยศาลจะถือเป็นทางเลือกสุดท้ายเท่านั้น หลังจากการใช้วิธีการระงับข้อพิพาทอื่น ไม่สำเร็จ¹

วิธีการระงับข้อพิพาทนอกศาลนั้นมีหลายวิธี แต่วิธีที่ได้รับความนิยมในอังกฤษ ได้แก่

1) อนุญาโตตุลาการ (Arbitration)

ในประเทศอังกฤษสถาบันอนุญาโตตุลาการที่เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดี ได้แก่ Charter Institute of Arbitrators (CLArb) ซึ่งลักษณะของการอนุญาโตตุลาการโดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะคือ เป็นกระบวนการที่คู่กรณีตกลงร่วมกันระงับข้อพิพาทโดยบุคคลที่สามและคำตัดสินของบุคคลที่สามนั้นถือเป็นที่สุดและบังคับได้ตามกฎหมาย² การดำเนินงานของอนุญาโตตุลาการสำหรับผู้บริโภคนั้นโดยทั่วไปจะเป็นการให้บริการโดยไม่คิดค่าตอบแทน หรือคิดค่าบริการในอัตราที่ต่ำ

2) การไกล่เกลี่ยประนีประนอม (Mediation)

Mediation เป็นการระงับข้อพิพาทที่เป็นธรรม และเป็นอิสระโดยบุคคลที่สามจะเข้ามาช่วยเหลือคู่กรณีในการระงับข้อพิพาทโดยสมัครใจร่วมกัน Mediation ส่วนใหญ่จะมีลักษณะสำคัญคือ คู่กรณีจะเป็นผู้ตัดสินเงื่อนไขและข้อตกลงเองไม่ใช่คนกลางเป็นผู้ตัดสิน และเพราะผลของการระงับข้อพิพาทโดยวิธีนี้ปกติแล้วจะไม่มีกรอ้างอิงกับหลักกฎหมายในการตัดสิน

Mediation จึงอาจเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีประโยชน์แก่ผู้บริโภคที่สิทธิเรียกร้องไม่มากนัก เช่น ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากการประมูลสินค้ามือสอง หรือสินค้าที่ซื้อจากผู้ขายสินค้าส่วนตัว แต่ในอีกมุมมองหนึ่งหากเป็นกรณีพิพาทระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบกิจการการระงับข้อพิพาทโดยวิธีนี้อาจไม่ได้ผล เพราะผู้ประกอบการจะไม่ยอมเข้าร่วมการเจรจาไกล่เกลี่ยกับผู้บริโภคก็ได้

¹ Margaret Doyle, Katrina Ritters and Steve Brooker. (2004). **Seeking resolution the availability and usage of consumer-to-business alternative dispute resolution in the United Kingdom.** p. 6.

² Ibid. p.23.

3) องค์กร Ombudsmen

Ombudsmen เป็นหน่วยงานเอกชนที่เป็นผู้ตัดสินที่มีความเป็นธรรม เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทของทั้งสาธารณะ และของบุคคลทั่วไปโดยมีลักษณะพิเศษ คือ ไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่คำตัดสินไม่ผูกพันผู้บริโภคร ผู้บริโภคจึงสามารถนำคดีมาฟ้องศาลหรือเลือกที่จะไประงับข้อพิพาทโดยวิธีอื่นได้อีก และ Ombudsmen เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่ใช่ตัวแทนผู้บริโภคจึงไม่ตัดสินเข้าข้างผู้บริโภคแต่จะตัดสินอย่างเป็นธรรม

การเยียวยาความเสียหายนั้นก็เพื่อที่จะทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยความเสียหายที่ได้รับให้มากที่สุดและให้ใกล้เคียงหรือให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมก่อนที่จะได้รับความเสียหาย ซึ่งปัญหาการเยียวยาความเสียหายมีมาตรการในการเยียวยาความเสียหายโดยไม่ดำเนินการทางศาล

เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท และเกิดความเสียหายเนื่องจากกระแสไฟฟ้าเป็นผลก่อความเสียหายให้แก่เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือต่อร่างกาย และชีวิตของผู้บริโภค หรือผู้เสียหาย อันเป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างการไฟฟ้าในฐานะผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ การระงับข้อพิพาทจะเป็นการลดการต่อสู้คดีและลดความบาดหมางทั้ง 2 ฝ่าย ที่ทำให้คู่กรณีจะได้รับความพอใจด้วยกันของทั้ง 2 ฝ่ายลง หลังจากนั้นเมื่อข้อบาดหมางซึ่งเป็นข้อพิพาทได้รับการระงับลง ก็จะพบกับปัญหาการที่ต้องเยียวยาต่อฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจากข้อพิพาท ปัญหาของการเยียวยาของผู้ได้รับความเสียหายแยกเป็นกรณีได้ดังนี้

(1) ปัญหาการเยียวยาในทางสัญญา

การที่ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจะฟ้องร้องให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ หรือผู้จำหน่ายรับผิดชอบเพื่อชดเชยค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนได้นั้น ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องเป็นคู่สัญญา เพราะความรับผิดชอบในทางสัญญานั้นจะต้องมีหลักกฎหมายสองประการประกอบกัน คือ หลักว่าด้วยความรับผิดชอบในคำรับประกัน (Warranty) และหลักว่าด้วยความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of Contract) ดังนั้นเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น คู่กรณีที่จะเรียกร้องให้อีกฝ่ายรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายจากสินค้าได้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ในทางสัญญาต่อกันเท่านั้น ซึ่งนับเป็นอุปสรรคต่อการที่จะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพราะการตลาดในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากสินค้าที่นำออกสู่ตลาดนั้นได้ผ่านการขายมาหลายทอด ทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าได้

(2) ปัญหาการเยียวยาในทางละเมิด

การเยียวยาความเสียหายในทางละเมิดนี้มีปัญหาเรื่องหน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์ที่ตกแก่ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายตามหลักที่ว่า ผู้ใดกล่าวอ้างผู้ที่มีหน้าที่นำสืบจึงทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายได้อย่างเต็มที่ เพราะการที่จะนำสืบพิสูจน์ว่ามี การจงใจหรือประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายนั้นเป็นไปได้ยาก และข้อมูลการผลิตก็จะอยู่ที่ฝ่ายผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ หรือผู้จำหน่าย จึงทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจำต้องรับบาปเคราะห์แห่งความเสียหายนั้นไปโดยปริยายในกรณีที่ความเสียหายที่ได้รับไม่มากนัก เพราะผู้เสียหายมักจะจำทนต่อสินค้านั้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีและเวลาที่จะต้องดำเนินคดี ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เหมาะสม

(3) ปัญหาการเยียวยาในกฎหมายความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

ปัญหาการเยียวยาในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นั้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 11 ดังนี้ “ให้ศาลมีอำนาจให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง” จะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายได้กำหนดค่าเสียหายไว้โดยกำหนดค่าเสียหายไม่เกิน 2 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงนั้น เป็นการจำกัดความรับผิดของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวนั้นก็ถือว่าอาจจะไม่เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายได้ เพราะการจะให้มีการเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายนั้นไม่ควรจะมีการกำหนดความรับผิดที่แน่นอน หรือเป็นหลักเกณฑ์ที่ตายตัว เพราะความเสียหายในบางกรณีที่เกิดขึ้นอาจจะต้องมีการพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์ โดยอาจจะต้องดูจากฐานะ อนุวุฒิ อายุ อาชีพ หรือความรับผิดชอบในครอบครัวของผู้ที่ได้รับความเสียหายมาประกอบเพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย รวมถึงอาจพิจารณาถึงฐานะของผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายเพื่อประกอบการพิจารณาเรียกร้องค่าเสียหาย ดังนั้น การที่จะกำหนดการเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น แก่ผู้บริโภค หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

ก. การเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

การเยียวยาหรือการชดใช้ค่าเสียหายจากความเสียหายที่ผู้บริโภค หรือผู้เสียหายได้รับนั้น กฎหมายมุ่งที่จะให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมให้ได้มากที่สุด เพราะการที่จะเยียวยาต่อความเสียหายอันจะพึงบังคับใช้เพื่อชดเชยความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้ก่อให้เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น สามารถที่จะแยกประเภทได้ดังนี้

4.1.1 การระงับข้อพิพาทตามสัญญา

การระงับข้อพิพาทตามสัญญา เป็นการเยียวยาความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ในทางสัญญาอีกทางหนึ่ง ซึ่งความรับผิดชอบในทางสัญญาเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมาย สองประการประกอบกัน คือ หลักว่าด้วยความรับผิดชอบในคำรับประกันสินค้า (Warranty) และหลักว่า ด้วยความสัมพันธ์ในทางสัญญา (Privity of contract) ซึ่งหลักเกณฑ์ที่สำคัญของหลักความรับผิดชอบ ในทางสัญญาก็คือ หลักความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of contract) เพราะคู่กรณีที่จะเรียกร้องให้ รับผิดชอบกันได้นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ในทางสัญญาต่อกันและมีผลทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความ เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการผิดสัญญาหรือผิด คำรับประกันเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการ ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายสินค้าหรือบริการ ซึ่งการที่จะดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายและเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคนั้นจะต้อง มีความสัมพันธ์ตามสัญญากับผู้ขายด้วย เพราะการดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายและถือเป็นการ เยียวยาความเสียหายมีผลเป็นการระงับข้อพิพาทตามสัญญาประเภทหนึ่ง

4.1.2 การระงับข้อพิพาทในทางละเมิด

ในทางละเมิดกฎหมายมุ่งที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย แก่ ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างอื่น หากทำให้คืนสภาพเดิม ไม่ได้ก็พยายามที่จะชดใช้ให้ใกล้เคียงที่สุด เพื่อให้ผู้เสียหายกลับสู่ฐานะเดิม โดยกำหนดค่าเสียหาย ให้แก่โจทก์เพื่อซ่อมแซมสิ่งที่เขาต้องเสียไปเนื่องจากการละเมิด³ การเยียวยาความเสียหายจาก สินค้าที่ไม่ปลอดภัยในทางละเมิดนั้นอาจแบ่งความมุ่งหมายในการกำหนดค่าความเสียหายได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) การกำหนดค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damages) เป็นค่าเสียหาย ในลักษณะค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ละเมิดจะต้องชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายได้กลับคืนสู่ ฐานะเดิมก่อนถูกทำละเมิดให้ได้ใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายที่ปรากฏ ในรูปของตัวเงิน ค่าใช้จ่าย รายได้ที่ขาดไป หรือความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน การกำหนดค่าเสียหาย แบบนี้เป็นหลักเกณฑ์ของซีวิลลอว์ ส่วนทางคอมมอนลอว์ ถือหลักทางผสม คือ จะกำหนดค่าเสียหาย เชิงลงโทษเพื่อลงโทษตอบแทนแก่ผู้ละเมิดด้วย⁴

³ วารี นาสกุล. (2518). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดจัดการงานนอกสั่ง ลากมิกวรได้. หน้า 8.

⁴ คัมภีร์ แก้วเจริญ. (2526, กุมภาพันธ์). “ค่าเสียหายในคดีละเมิด.” วารสารกฎหมาย, 3, 7. หน้า 28.

2) ค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (Punitive Damages) ซึ่งพัฒนามาจากหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางอาญาเป็นสำคัญ โดยเริ่มขึ้นจากการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อความรู้สึกนึกคิดและศีลธรรมอันดี (immoral act) การใช้มาตรฐานและกฎเกณฑ์ศีลธรรมอันดีของประชาชนมาเป็นเครื่องชี้วัดว่าสิ่งใดเป็นละเมิดหรือไม่ โดยทั่วไปแล้ว ค่าเสียหายในเชิงลงโทษเป็นค่าเสียหายที่เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือค่าสินไหมทดแทนความเสียหายธรรมดาที่กำหนดให้ผู้ละเมิดต้องใช้แก่ผู้เสียหายเพื่อตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำละเมิด

4.2 ปัญหาไม่มีการทำสัญญาประกันภัยในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในสินค้าประเภท “กระแสไฟฟ้า” เพื่อแบ่งเบาภาระการใช้ค่าเสียหาย

ผู้ประกอบการ หรือผู้ผลิต และผู้จำหน่าย ได้ผลิตสินค้าออกจำหน่ายสู่ตลาด ไปยังผู้บริโภคนั้น เมื่อสินค้านั้นก่อความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคนั้น ผู้ผลิตจะต้องชดเชยเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสม แต่ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้สินค้าของผู้ผลิตนั้นมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเป็นเงาตามตัว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะไม่ได้เกิดจากความจงใจ หรือจะเกิดการประมาทเลินเล่อก็ตาม วิธีการที่จะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระการชดเชยค่าเสียหายอันเป็นการเยียวยาแก่ผู้บริโภคให้ได้รับอย่างเหมาะสม คือ การที่จะทำประกันภัยในสินค้า โดยเฉพาะยังเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยยิ่งจะต้องมีความจำเป็นที่จะต้องมีการทำประกันภัยในสินค้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายได้มากกว่าสินค้าทั่วไป

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการใช้หลักกฎหมายสัญญา⁵ และกฎหมายละเมิดกับกรณีความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นหลักประมาทเลินเล่อ หรือหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดโดยไม่ต้องมีองค์ประกอบเรื่องจิตใจ หรือประมาทเลินเล่อ ที่เรียกว่า “หลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด” (Strict Liability) มีจุดอ่อนที่ทฤษฎีวิเคราะห์วิจารณ์ในหมู่ของนักวิชาการทางกฎหมายอยู่ตลอดเวลา โดยที่ที่มีความเห็นในวิชาการที่อยู่ในเชิงโต้แย้งว่า หลักกฎหมายสัญญา หรือหลักละเมิด ต่างนั้นในเรื่องการเสี่ยงภัย ซึ่งตกอยู่กับผู้บริโภคที่อยู่ในตลาด และยึดหลักมีการเยียวยาเมื่อเกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย และป้องกันการทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตต่อไปด้วย

การกำหนดความรับผิดชอบโดยปราศจากความจงใจหรือประมาทแก่ฝ่ายผู้ผลิต (ผู้ประกอบการ) หลักการเหล่านี้ไม่อาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ผลิตได้ โดยยังไม่ปรากฏพบ

⁵ สุขุม สุภนิษฐ์. (2549). ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์. หน้า 58-60.

ข้อมูลที่แสดงให้เห็นได้โดยชัดเจนถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนั้น การเยียวยาเพื่อชดใช้⁶ นั้นก็มีความแตกต่างกันไปสุดแต่ว่าประเทศใดจะมีกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างใดบ้าง ซึ่งหากจะพิจารณาในภาพรวมแล้ว ไม่อาจตอบได้ว่าการเยียวยาดังกล่าวเป็นการชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายได้ครบถ้วนสมบูรณ์และเกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริงแก่ผู้ได้บริโภค หรือผู้ได้รับความเสียหาย

ดังนั้น ในบางประเทศจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักการเอาประกันเพื่อส่วนรวม หรือหลักประกันภัยมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบริโภค และอุบัติเหตุที่เกิดจากการบริโภคสินค้าบางประเภท เช่น รถยนต์ ยารักษาโรค เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ประเทศที่เริ่มนำเอาแนวคิดนี้มาใช้ ได้แก่ กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียทั้งหมด ได้แก่ ประเทศสวีเดน ประเทศนอร์เวย์ ประเทศเดนมาร์ก ประเทศฟินแลนด์ ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้พัฒนาการจากกฎหมาย Product Liability ในแง่ความรับผิดชอบการรับประกันสินค้า ความรับผิดชอบโดยประมาทในทางละเมิด หลักความรับผิดชอบเด็ดขาด การตั้งกองทุนระบบประกันภัยนั้น อาจจะเริ่มต้นจากภาครัฐบาลที่เป็นฝ่ายริเริ่ม โดยจัดให้มีการจัดเก็บค่าเอาประกันภัยจากผู้บริโภคเอง ผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการด้านประกันภัย ซึ่งประเทศที่ได้ประสบความสำเร็จในระบบการเอาประกันภัยรวมในอุบัติเหตุทางยานยนต์ ได้แก่ ประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย ระบบนี้เป็นระบบที่จะกล่าวได้ว่า เป็นการชดใช้เยียวยาโดยไม่คำนึงถึงความผิด หรือ No Fault Theory หรือ Absolute Liability นั่นเอง

ในประเทศไทยได้มีการออกกฎหมาย โดยกรมธุรกิจพลังงาน⁶ ได้ดำเนินการให้ผู้ประกอบการด้านน้ำมันของสถานประกอบการกิจการควบคุมประเภทที่ 3 ได้แก่ผู้ครอบครองคลังน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งสิ้น 203 แห่ง และผู้ประกอบการสถานีบริการน้ำมันทั่วประเทศที่มีอยู่ประมาณ 8,000 แห่ง ให้จัดทำประกันภัยความเสียหายเพื่อคุ้มครองประชาชนผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากอัคคีภัย และการระเบิดโดยรอบสถานประกอบการในทันที

ทั้งนี้ แนวทางที่สถานประกอบการต้องชดใช้ต่อประชาชนที่ได้รับความเสียหาย เช่น ค่ารักษาพยาบาลจะต้องจ่ายตามความเป็นจริง แต่วงเงินไม่เกิน 100,000 บาทต่อคน ซึ่งกรณีประชาชนที่ได้รับความเสียหายเกิดอุบัติเหตุพลากาวารสิ้นเชิง หรือเกิดการเสียชีวิตให้จ่าย 100,000 บาทต่อคน และกรณีทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินจะต้องจ่ายตามความเป็นจริง แต่ไม่เกิดตามจำนวนเงินที่สถานประกอบการได้เอาประกันภัยไว้ โดยคลังน้ำมันเชื้อเพลิงมีจำนวนเงินที่เอาประกันภัยจำนวน 25,000,000 บาท สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงทั่วไปมีจำนวนเงินที่เอาประกันภัยจำนวน 2,000,000 บาท และสถานีที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ลักษณะที่ 3 จำนวนเงินที่เอาประกันภัยจำนวน 1,500,000 บาท

⁶ มติชน. (2549, 18 ธันวาคม). “การรับประกันน้ำมันของประเทศไทย.” มติชน. หน้าเศรษฐกิจ.

โดยกรมธุรกิจพลังงานได้ออกประกาศ เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2550⁷ ถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการให้มีการประกันภัยความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายเพื่อเป็นการคุ้มครองประชาชน และผู้ที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากอัคคีภัย และการระเบิดโดยรอบสถานประกอบกิจการ น้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งประกาศฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550

กระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จากการตรวจสอบยังไม่พบว่ามีกฎหมายบังคับให้ต้องมีการทำประกันภัยอย่างเช่น สถานประกอบการเชื้อเพลิง เนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นทรัพย์สินอันตราย เป็นกฎหมายที่จะมีผลใช้บังคับ ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 เมื่อกฎหมายยังไม่มีผลใช้บังคับ จึงยังไม่เห็นถึงความเสียหายที่ร้ายแรงจากกระแสไฟฟ้า เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับ ผู้ที่ได้รับผลร้ายจากกระแสไฟฟ้าจะพบว่า เมื่อบุคคลได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้าจะพบว่าอาจ ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าได้รับบาดเจ็บก็จะพบว่าเป็นบาดแผลที่ใหญ่ลึกและ รักษาได้ยากกว่าบาดแผลชนิดอื่น จึงควรที่จะจัดให้มีการรับประกันภัยในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ประเภท กระแสไฟฟ้า เพื่อเป็นการระงับผลร้ายที่ผู้จำหน่ายคือการไฟฟ้าต้องเป็นผู้รับภาระในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าของตน

4.3 ปัญหาในการดำเนินการทางกฎหมายเรื่องการฟ้องคดีบุคคลหรือทรัพย์สินที่ก่อให้เกิด

ความเสียหายส่งผลต่อกระแสไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้าเป็นสาธารณูปโภคที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันของคนทั่วโลก และ ประชากรทั่วโลกคงไม่อาจที่จะปฏิเสธได้ว่าในชีวิตประจำวันทุกคนต้องมีความจำเป็นที่ถือว่า กระแสไฟฟ้าต้องใช้โดยผ่านเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ตอบสนองความต้องการของคนในชีวิตประจำวัน จึงไม่มีใครที่จะปฏิเสธว่าตนเองไม่เคยรู้จักและไม่ต้องการใช้กระแสไฟฟ้า หรือไม่มีความจำเป็นที่ต้อง เกี่ยวข้องกับกระแสไฟฟ้าในชีวิตประจำวันเลย เมื่อกระแสไฟฟ้ามีคุณประโยชน์อย่างมากมาจนทุกคน ยอมรับ แต่ก็มิได้โทษอย่างมหันต์เช่นกันถ้ากระแสไฟฟ้ามีความขัดข้องทางการส่งผ่านมายัง สายไฟฟ้า หรือเกิดการขัดข้องของกระแสไฟฟ้าขณะผ่านมาสู่เครื่องใช้ไฟฟ้าจะเกิดขึ้นจากมนุษย์ เป็นผู้กระทำจะด้วยเจตนา หรือประมาทเลินเล่อของมนุษย์ เช่นบุคคลขับรถประมาทเป็นเหตุให้ชน เสาไฟฟ้า เกิดกระแสไฟฟ้ารั่วหรือช็อตผู้ที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุ กรณีเช่นนี้เกิดจากกระทำของตนเอง เพราะผู้ขับขี่รถยนต์เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

⁷ สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ). วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2007 16:07:44 น.

4.3.1 ปัญหาในการดำเนินการทางกฎหมายในเรื่องการดำเนินการฟ้องคดีกับบุคคล หรือ ทรัพย์สินที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อกระแสไฟฟ้า

ในเรื่องระบบการทำงานของกระแสไฟฟ้า ตลอดจนเรื่องการจ่ายกระแสไฟฟ้า และระบบความปลอดภัยของการจ่ายกระแสไฟฟ้าได้เคยกล่าวถึงไว้ในหัวข้อ 2.3 ที่เน้นให้เห็นถึงความหมายของกระแสไฟฟ้า โดยได้อธิบายถึงระบบการทำงานของกระแสไฟฟ้าก่อนที่จะส่งมายังบ้านเรือนของผู้ใช้กระแสน้ำนั้นได้มีระบบการทำงานเป็นเช่นไร มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งผ่านกระแสไฟฟ้า ซึ่งประกอบไปด้วยอุปกรณ์ที่มีความสำคัญต่อการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยรวม ปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการจ่ายกระแสไฟฟ้าและยังมีผลก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้บริโภค หรือประชาชนทั่วไป

4.3.2 ปัญหาในการใช้สิทธิไล่เบียดจากบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และบุคคลที่เป็นเจ้าของเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือทรัพย์สินที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งมีตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไปนี้

- 1) ปัญหาการใช้สิทธิไล่เบียดจากบุคคลที่มาก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของเครื่องใช้ไฟฟ้า
- 2) ปัญหาการใช้สิทธิไล่เบียดจากทรัพย์สินที่มาก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และร่างกายเนื่องจากกระแสไฟฟ้า

4.4 ปัญหาในการนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เพื่อนำมาปรับใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ได้รับผลกระทบจากกระแสไฟฟ้าเพื่อพิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้ทำละเมิด

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 พบปัญหาที่มีผลกระทบต่อเครื่องใช้ไฟฟ้าอันมีผลโดยตรงจากกระแสไฟฟ้าที่จะส่งผลเสียหายต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของผู้บริโภคกระแสไฟฟ้า เมื่อพิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วต้องมีผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดเหตุละเมิดขึ้น ผู้ทำละเมิดต้องเป็นผู้เยียวยาในความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเน้นเพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย ให้ได้รับการแก้ไขด้วยการเยียวยาให้เกิดความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ จึงให้ความคุ้มครอง และลดเงื่อนไขในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริโภค ซึ่งถือว่าเป็นผลดี และเป็น การคุ้มครองผลประโยชน์ที่ถือเป็นหัวใจของการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริง แต่เมื่อพิจารณาบาง มาตราแล้วจะพบว่าผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีสิทธิโต้แย้ง แต่อาจได้รับความไม่เป็นธรรม หรือก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้น รวมถึงอาจมีผลเสียหาย บางประการที่ส่งผลต่อการประกอบธุรกิจ ซึ่งมาตราที่ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อ

ผู้ประกอบการผลิต หรือผู้จำหน่ายโดยพิจารณาเฉพาะธุรกิจประเภทการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าของหน่วยงานการไฟฟ้านครหลวง พิจารณาได้ดังมาตราต่อไปนี้

มาตรา 18 ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การยื่นคำฟ้องตลอดจนการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีผู้บริโภคซึ่งได้ดำเนินการโดยผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ไม่รวมถึงความรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุดนั้น

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคนำคดีมาฟ้องโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เรียกร้องค่าเสียหายเกินควร ประพฤติตนไม่เรียบร้อย ดำเนินกระบวนการพิจารณาอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีหรือไม่จำเป็น หรือมีพฤติการณ์อื่นที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลนั้นชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ได้รับการยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดก็ได้ หากไม่ปฏิบัติตาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำอธิบายของมาตรา 18 ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จะพบว่ากฎหมายได้ให้ความช่วยเหลือต่อผู้บริโภคที่อยู่ในฝ่ายที่เสียเปรียบในด้านต่าง ๆ จึงได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมให้ผู้บริโภคที่มาฟ้องคดีแก่ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคเอง⁸ โดยมาตรา 18 วรรคแรกให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้บริโภคในอันที่จะได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง แต่ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าผู้บริโภคใช้สิทธิฟ้องร้องโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือดำเนินคดีโดยไม่สุจริต มาตรา 18 วรรคสอง กำหนดให้มีอำนาจที่จะพิจารณาว่าผู้บริโภคไม่มีเหตุอันควร เรียกร้องค่าเสียหายเกินสมควร ประพฤติตนไม่เรียบร้อย ดำเนินกระบวนการพิจารณาอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีหรือไม่จำเป็นนั้น ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลนั้นชำระค่าฤชาธรรมเนียมศาลที่ได้รับการยกเว้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดก็ได้ หากไม่ปฏิบัติตาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ จะเห็นว่าผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองมากจากพระราชบัญญัติดังกล่าวอย่างมาก พิจารณาได้จากเงื่อนไขดังกล่าว กฎหมายให้อำนาจศาลที่จะสั่งให้ผู้บริโภคชำระค่าฤชาธรรมเนียม ถ้าผู้บริโภคไม่ดำเนินการก็จึงจะมีอำนาจสั่งให้จำหน่ายคดีของผู้บริโภครายนั้นออกจากสารบบความ แต่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจที่จะลงโทษผู้บริโภคในทางอาญา เช่น อาจจะดำเนินการปรับผู้บริโภคเป็นจำนวนเงินไม่เกิน 10,000 บาท หรือมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ เพราะจะทำให้ผู้บริโภคที่ไม่ได้รับ

⁸ ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2551). คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค. หน้า 35.

ความเสียหาย เช่น กรณีที่ไม่มีเหตุอันควรนำคดีมาฟ้องร้องยังศาล หรือจะเป็นการป้องกันการใช้อำนาจที่กฎหมายบัญญัติมาเพื่อเรียกร้อยค่าเสียหายที่เกินความเป็นจริง หรือกรณีผู้บริโภครายใดดำเนินกระบวนการพิจารณาอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีหรือไม่จำเป็น เพื่อเป็นการป้องกันการทำให้คดีดำเนินกระบวนการอันเนิ่นช้า และยังเป็นการเสียเวลาที่ผู้ประกอบการต้องเป็นผู้หาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความรับผิดชอบ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตเพียงฝ่ายเดียว

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตราที่จะต้องพิจารณาต่อไปอันถือว่าเป็นจะก่อให้เกิดปัญหา คือ การกำหนดวันนัดพิจารณา

มาตรา 24 “เมื่อศาลสั่งรับคำฟ้องแล้ว ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว และออกหมายเรียกจำเลยให้มาศาลตามกำหนดนัดเพื่อการไต่ถามให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน ทั้งนี้ ให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องหรือสำเนาบันทึกคำฟ้องให้จำเลย และสั่งให้โจทก์มาศาลในวันนัดพิจารณานั้นด้วย

จำเลยจะยื่นคำให้การเป็นหนังสือก่อนวันนัดพิจารณาตามวรรคหนึ่งก็ได้”

ในธุรกิจการจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า เช่น ของการไฟฟ้านครหลวงมีระบบการผลิตกระแสไฟฟ้าที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน มีขั้นตอนการผลิตที่มีความยุ่งยากเป็นอย่างมากกว่าจะได้เป็นกระแสไฟฟ้าที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ กรณีตัวอย่างเช่นการเกิดเพลิงไหม้ที่ได้ยินข่าวในสื่อต่าง ๆ พนักงานสอบสวนมักจะสรุปในขั้นต้นว่าเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจร ในเรื่องการสอบสวนของพนักงานสอบสวนต้องรอผลสรุปเหตุของเพลิงไหม้จากกองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลที่ได้รับจากกองพิสูจน์หลักฐานมักจะสรุปได้ว่าไม่ทราบสาเหตุโดยแน่ชัดว่าเกิดจากเหตุใด เมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเจ้าของบ้านที่เกิดเพลิงไหม้ไม่จำเป็นต้องหาพยานหลักฐานอะไรว่าเกิดจากเหตุใดจึงเกิดเพลิงไหม้ได้ แต่ภาระการพิสูจน์กลับมากอยู่กับการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้ประกอบการ หรือผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าที่ต้องหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ว่าเหตุเกิดเพลิงไหม้ไม่ใช่เกิดจากกระแสไฟฟ้า แต่เกิดจากความประมาทของผู้ที่อาศัยภายในบ้านที่เกิดเหตุ ต้องมีค่าใช้จ่ายและต้องใช้ระยะเวลาในการพิสูจน์ที่ใช้ระยะเวลาสำรวจว่าอุปกรณ์ใดที่ก่อให้เกิดเพลิงไหม้ดังกล่าว แต่มาตรา 24 ของพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีวันนัดพิจารณาโดยเร็ว จึงต้องรีบดำเนินการเพื่อให้ทันตามกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งก็ขัดกับความเป็นจริงถ้ากระแสไฟฟ้าก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า ต่อชีวิตหรือร่างกายล้วนแต่ต้องใช้ระยะเวลาในการพิสูจน์หาความเป็นจริง เพราะเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก การที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเพื่อให้การพิจารณาคดีของผู้บริโภคดำเนินคดีเสร็จไปอย่างรวดเร็ว จึงเป็นการขัดกับการจัดเตรียมเอกสารและพยานหลักฐาน และถ้าพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว การที่จะมี

การนำคดีผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าไม่ปลอดภัยประเภทกระแสไฟฟ้า โดยเฉพาะกรณีไฟฟ้าลัดวงจร ทำให้เกิดเพลิงไหม้มีมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นภาระและค่าใช้จ่ายกับการไฟฟ้านครหลวงภายในระยะเวลาอันใกล้นี้

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ในมาตราที่จะเป็นปัญหาในการนำมาปรับใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้าที่จะได้รับผลกระทบจากกระแสไฟฟ้าเพื่อพิสูจน์ความรับผิดชอบผู้ทำละเมิด คือ

มาตรา 39 ที่บัญญัติว่า “ในคดีที่ผู้บริโภค หรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคเป็นโจทก์ ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าจำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้อง หรือวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง ศาลมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยให้ถูกต้อง หรือกำหนดวิธีการบังคับให้เหมาะสมได้แม้เกินกว่าที่ปรากฏในคำขอบังคับของโจทก์ก็ตาม แต่ข้อที่ศาลยกขึ้นวินิจฉัยนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความยกขึ้นมามากแล้วโดยชอบ”

มาตรา 39 มีข้อที่น่าสังเกต ดังต่อไปนี้

1) มาตรา 39 วางหลักเกณฑ์เบื้องต้นว่า “ในคดีที่ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคเป็นโจทก์...” ดังนั้น อำนาจศาลที่จะพิพากษาเกินคำขอตามมาตรา นี้ จึงมีข้อจำกัดการใช้เฉพาะ ในคดีที่ฝ่ายผู้บริโภคเป็นโจทก์เท่านั้น โดยอาจจะเป็นโจทก์ผู้เริ่มคดี หรือเป็นจำเลยที่ฟ้องแย้งผู้ประกอบธุรกิจก็ได้ ดังนั้น ในทางตรงกันข้ามศาลจะใช้อำนาจตามมาตรา 39 ในคดีนี้ “ผู้ประกอบธุรกิจ” เป็นโจทก์ผู้เริ่มคดี หรือเป็นจำเลยที่ฟ้องแย้งผู้บริโภคย่อมไม่ได้

2) สำหรับเงื่อนไขที่ว่า “.....ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าจำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้อง หรือวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง...” นั้น เป็นการวางขอบเขตจำกัดอำนาจศาลว่า ศาลจะพิพากษาเกินคำขอได้เฉพาะ 2 กรณีนี้เท่านั้น คือ

- (1) จำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้อง กรณีหนึ่ง และ
- (2) วิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง อีกกรณีหนึ่ง

ดังนั้น ศาลในคดีผู้บริโภคจะใช้อำนาจตามมาตรา 39 มีคำพิพากษาหรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่า หรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้องเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ 2 กรณีดังกล่าวข้างต้นไม่ได้เป็นอันขาด เพราะต้องถือว่าหลักการตามมาตรา 39 นี้ เป็นบทบัญญัติ

⁹ แหล่งเดิม. หน้า 61-62.

ยกเว้นหลักการทั่วไปตาม¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142 จึงต้องตีความโดยเคร่งครัด จะขยายความออกไปนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไม่ได้

3) นอกจากข้อจำกัดอำนาจศาลทั้ง 2 ประการ ดังกล่าวแล้ว เพื่อยืนยันมั่นคงถึงหลักในการฟังความทุกฝ่าย มาตรา 39 ยังวางหลักเกณฑ์สำคัญด้วยว่า “...แต่ข้อที่ศาลยกขึ้นวินิจฉัยจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความยกขึ้นมาว่ากล่าวกันแล้วโดยชอบ” ด้วย ดังนั้น แม้จะเป็นการใช้อำนาจพิพากษากำหนดจำนวนค่าเสียหายให้ถูกต้อง หรือกำหนดวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ให้เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้เหมาะสมก็ตาม แต่ข้อที่ศาลหยิบยกขึ้นวินิจฉัยนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความในคดีได้ยกขึ้นมาว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบด้วย มิฉะนั้น ศาลย่อมไม่อาจหยิบยกขึ้นพิพากษาเกินคำขอได้ เพราะการใช้อำนาจศาลตามมาตรา 39 พิพากษา หรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้องนั้น เป็นการสุ่มเสี่ยงต่อความถูกต้องเป็นธรรมอย่างมาก เนื่องจากเมื่อโจทก์มิได้กล่าวบรรยายฟ้องและไม่ได้มีคำขอบังคับไว้ย่อมเป็นข้อกล่าวหาที่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นจำเลยและเป็นคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ทราบว่ามีประเด็นข้อกล่าวหาและคำขอบังคับเช่นนี้ในคำฟ้องที่ตนจะต้องให้การและนำสืบพยานหลักฐานต่อสู้ด้วย การที่ผู้ ๆ ศาลจะหยิบยกขึ้นมาวินิจฉัยและมีคำพิพากษา หรือคำสั่งชี้ขาดให้จำเลยชดใช้ให้แก่โจทก์ โดยมิได้เปิดโอกาสให้จำเลยได้โต้แย้งก่อนจึงเป็นการฟ้องความข้างเดียวที่มีโอกาสผิดพลาดและเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้ ดังนั้น มาตราตอนท้ายจึงวางหลักเกณฑ์สำคัญว่า ข้อที่ศาลยกขึ้นวินิจฉัยเพื่อใช้อำนาจพิพากษา หรือสั่งเกินคำขอนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความได้ยกขึ้นมาว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบด้วย หากว่ามาตรา 39 จะให้อำนาจศาลที่จะพิพากษาหรือคำสั่งเกินคำขอได้ตามอำเภอใจไม่

4) ฟังสังเกตว่า แม้มาตรา 39 ตอนท้ายจะบัญญัติจำกัดอำนาจศาลว่า ข้อที่ศาลยกขึ้นวินิจฉัยนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่คู่ความได้ยกขึ้นมาว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบ โดยมีได้มีข้อยกเว้นในกรณีเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน เหมือนเช่นกรณีที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้เกี่ยวกับข้อที่คู่ความจะต้องยกขึ้นอ้างในการอุทธรณ์หรือฎีกาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง¹¹ มาตรา 225 วรรคสอง หรือ¹² มาตรา

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 142 บัญญัติว่า “คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลที่ชี้ขาดคดีต้องตัดสินตามข้อหาในคำฟ้องทุกข้อ แต่ห้ามมิให้พิพากษา หรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่า หรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้องเว้น แต่.....”

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 225 วรรคสอง ถ้าคู่ความฝ่ายใดมิได้ยกปัญหาข้อใดอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้น หรือคู่ความฝ่ายใดไม่สามารถยกปัญหาข้อกฎหมาย

249 วรรคสอง แล้วแต่กรณีก็ตาม แต่หลักเกณฑ์การห้ามพิพากษา หรือสั่งเกินคำขอตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 ก็มีข้อยกเว้นอยู่ในอนุมาตรา (5) อยู่แล้วว่า “ในคดีที่อาจยกข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นมาอ้างได้นั้น เมื่อศาลเห็นสมควรศาลจะยกข้อเหล่านั้นขึ้นวินิจฉัยแล้วพิพากษาคดีไปก็ได้” ดังนั้น หากมีปัญหาข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลในคดีผู้บริโภทย่อมมีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบ¹³ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 7

4.5 ปัญหาในความรับผิดจากความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคกระแสไฟฟ้าของประเภทที่อยู่อาศัยที่ได้รับ เนื่องจากเหตุเพลิงไหม้

ปัญหาที่เกิดขึ้น และถือเป็นความเสียหายที่ผู้บริโภคกระแสไฟฟ้าของประเภทที่อยู่อาศัยไม่ต้องการให้เกิดขึ้น คือ การเกิดเพลิงไหม้บ้านเรือนและทรัพย์สิน

การเกิดเพลิงไหม้ในปัจจุบัน จะพบว่าชาวตามสื่อโทรศัพท์ หรือทางวิทยุมีการเสนอว่า การเกิดเพลิงไหม้ที่อยู่อาศัย หรือบ้านเรือนเป็นการเกิดจากกระแสไฟฟ้าลัดวงจร โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวบุคคลทั่วไปก็มีความเชื่อในสื่อที่ได้รับมาก่อนข้างมาก เพราะพวกเขาเหล่านั้นไม่ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดจากเหตุเพลิงไหม้ที่มีผลต่อที่อยู่อาศัย หรือบ้านเรือน

กรณีการเกิดเพลิงไหม้ที่มีผลเสียหายต่อที่อยู่อาศัย หรือบ้านเรือนคงจะปฏิเสธเสียทั้งหมดไม่ได้ว่ามีสาเหตุเกิดจากกระแสไฟฟ้า ที่มีผลต่อการลัดวงจรทำให้เกิดเหตุดังกล่าวขึ้น ซึ่งกรณีดังกล่าวทางการไฟฟ้านครหลวง ในฐานะผู้จำหน่าย และต้องเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบการที่จำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้แก่ผู้บริโภค คือประชาชน รวมถึงภาค

ใด ๆ ขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้น เพราะพฤติการณ์ไม่เปิดช่องให้กระทำได้ หรือเพราะเหตุเป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยกระบวนการพิจารณาชั้นอุทธรณ์ คู่ความที่เกี่ยวข้องย่อมมีสิทธิที่จะยกขึ้นอ้างซึ่งปัญหาเช่นนั้นได้.

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 249 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความฝ่ายใดมิได้ยกปัญหาข้อใดอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ หรือคู่ความฝ่ายใดไม่สามารถยกปัญหาข้อกฎหมายใด ๆ ขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ เพราะพฤติการณ์ไม่เปิดช่องให้กระทำได้ หรือเพราะเหตุเป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยกระบวนการพิจารณาชั้นฎีกา คู่ความที่เกี่ยวข้องย่อมมีสิทธิที่จะยกขึ้นอ้างซึ่งปัญหาเช่นนั้นได้.”

¹³ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 7 บัญญัติว่า “กระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา 6 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม.”

ครัวเรือน¹⁴ โดยการไฟฟ้านครหลวงได้จัดทำตารางสถิติเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ ซึ่งในต่อไปนี้จะ
จะมีแสดงให้เห็นถึง การเกิดเพลิงไหม้ของปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.1 การเกิดเพลิงไหม้ในเขตจำหน่ายของ การไฟฟ้านครหลวง. จำแนกตามเขตจำหน่าย
เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2549 และ ปี พ.ศ. 2550

เขตจำหน่าย	ปี พ.ศ. 2549		ปี พ.ศ. 2550	
	ทั้งหมด (ครั้ง)	ที่เกี่ยวข้อง ไฟฟ้า (ครั้ง)	ทั้งหมด (ครั้ง)	ที่เกี่ยวข้อง ไฟฟ้า (ครั้ง)
ฟวก.	11	1	2	-
ฟขต.	15	2	30	3
ฟขว.	26	1	20	-
ฟขป.	9	-	6	-
ฟขส.	19	-	12	1
ฟขธ.	21	4	14	1
ฟขบ.	17	4	30	1
ฟขน.	20	1	16	1
ฟขญ.	19	-	15	-
ฟขม.	6	1	3	1
ฟขล.	1	-	-	-
ฟขพ.	13	-	15	-
ฟขท.	27	-	29	1
ฟขข.	13	1	14	1
ฟขง.	2	-	7	-
ฟขร.	0	-	-	-

¹⁴ กองบริหารจัดการความปลอดภัย ฝ่ายความปลอดภัยการไฟฟ้านครหลวงประจำปี. (2550). รายงาน
สถิติอุบัติภัยของการไฟฟ้านครหลวง (มกราคม 2550 - ธันวาคม 2550).

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เขตจำหน่าย	ปี พ.ศ. 2549		ปี พ.ศ. 2550	
	ทั้งหมด (ครั้ง)	ที่เกี่ยวข้อง ไฟฟ้า (ครั้ง)	ทั้งหมด (ครั้ง)	ที่เกี่ยวข้อง ไฟฟ้า (ครั้ง)
ฟขส.	5	-	12	1
ฟขอ.	2	-	2	-
รวม	226	15	227	11

ปี พ.ศ. 2550 มีเหตุการณ์เกิดเพลิงไหม้ในเขตจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวงทั้งหมดจำนวน 227 ครั้ง เพิ่มขึ้น 1 ครั้ง หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.44 เกิดจากกระแสไฟฟ้า 11 ครั้ง หรือร้อยละ 4.85 และไม่ทราบสาเหตุจำนวน 216 ครั้ง หรือร้อยละ 95.15

จากสถิติการเกิดเพลิงไหม้ จะเกิดขึ้นในพื้นที่การไฟฟ้านครหลวง เขตคลองเตย มากที่สุดจำนวน 30 ครั้ง หรือร้อยละ 13.21 และเดือนที่เกิดเพลิงไหม้มากที่สุดคือ เดือนกุมภาพันธ์ และเดือนเมษายน พ.ศ. 2550 จำนวนเดือนละ 28 ครั้ง หรือร้อยละ 12.33

โดยสถิติของการเกิดเพลิงไหม้แสดงให้เห็นว่าการเกิดเพลิงไหม้ที่เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงเกิดจากสาเหตุอื่นมากกว่าเกิดจากกระแสไฟฟ้า ซึ่งปี พ.ศ. 2549 เกิดเพลิงไหม้ที่เกี่ยวข้องไฟฟ้าจำนวน 15 ครั้ง แต่เกิดเพลิงไหม้จากสาเหตุอื่น จำนวน 226 ครั้ง ส่วนปี พ.ศ. 2550 เกิดเพลิงไหม้ที่เกี่ยวข้องไฟฟ้าจำนวน 11 ครั้ง แต่เกิดเพลิงไหม้จากสาเหตุอื่น จำนวน 227 ครั้ง

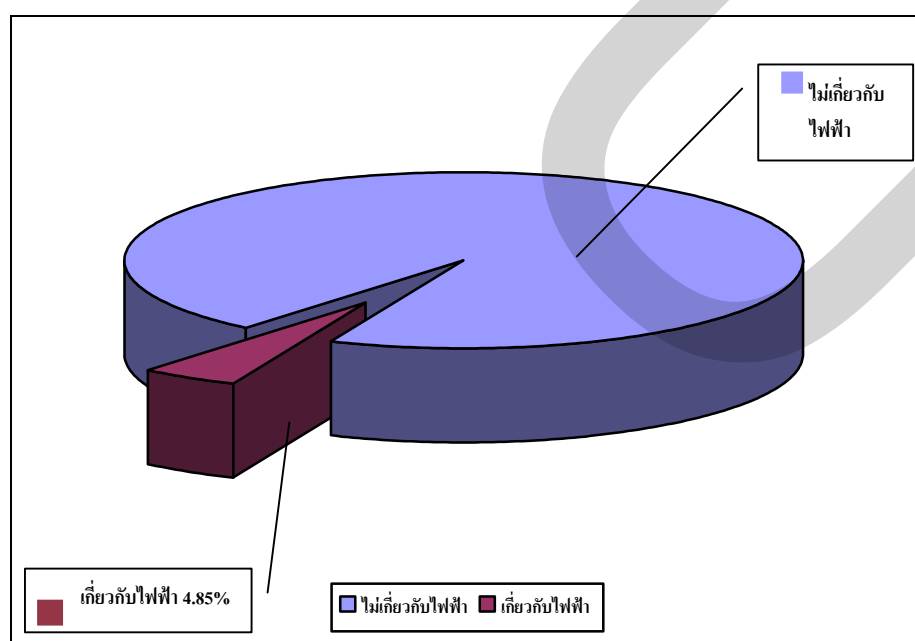
ต่อไปเป็นตารางแสดงการเกิดเพลิงไหม้ที่เกิดจากสาเหตุอื่นของ ปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2550

ตารางที่ 4.2 การเกิดเพลิงไหม้ในเขตจำหน่ายของ การไฟฟ้านครหลวงจำแนกตามสาเหตุที่เกิดจาก ไฟฟ้าเปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2549 และ ปี พ.ศ. 2550

ที่เกิดจากไฟฟ้า	ปี พ.ศ.2549 (ครั้ง)	ปี พ.ศ.2550 (ครั้ง)
แผงสวิตช์	1	-
เต้ารับ-เต้าเสียบ	1	-
เครื่องใช้ไฟฟ้า	6	5
สายไฟฟ้า	2	1
ลัดวงจร	3	4
หม้อแปลงระเบิด	2	1
รวม	15	11
ที่ไม่ได้เกิดจากไฟฟ้า	211	216
รวมทั้งหมด	226	227

สาเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ที่เกิดจากกระแสไฟฟ้าเกิดจากเครื่องใช้ไฟฟ้ามากที่สุด จำนวน 5 ครั้ง หรือร้อยละ 45.45 ของการเกิดเพลิงไหม้ที่เกิดจากกระแสไฟฟ้า

ภาพที่ 4.1 กราฟแสดงอุบัติภัยที่เกี่ยวข้องกับเพลิงไหม้ปี พ.ศ. 2550

กราฟที่แสดงอุบัติภัยที่เกี่ยวกับเพลิงไหม้ ปี พ.ศ. 2550 พบว่าเหตุเพลิงไหม้ที่ไม่เกี่ยวกับไฟฟ้า พบในอัตราร้อยละ 91.15% ส่วนเหตุเพลิงไหม้ที่เกี่ยวกับไฟฟ้ามีสูงถึงอัตราร้อยละ 4.85%

4.6 ปัญหาเกี่ยวกับสินค้าไม่ปลอดภัย และวัตถุอันตราย

สินค้าไม่ปลอดภัย เป็นคำนิยามที่มีบัญญัติไว้ใน “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” ในมาตรา 4 ดังนี้

“สินค้าไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งาน และการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

แต่ถ้าจะพิจารณาจากนิยาม “สินค้า” มาตรา 4 แล้ว “สินค้า” หมายความว่า สังกหามทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิต หรือนำเข้ามาเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อพิจารณาแต่คำว่า “สินค้าไม่ปลอดภัย” แต่เพียงคำนิยามอย่างเดียว จะพบว่าไม่สามารถทราบถึงรายละเอียดว่าสินค้าไม่ปลอดภัยได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับวัตถุอันตราย ที่กฎหมายเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ประกอบด้วยอะไรบ้าง ทำให้ผู้อ่านหรือต้องการทราบความหมายและรายละเอียดได้ทราบถึงวัตถุอันตรายมีลักษณะอย่างไร เป็นเช่นใดบ้าง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับคำว่า “สินค้า” ในมาตรา 4 ของ “พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” รวมถึง “กระแสไฟฟ้า” แต่เมื่อพิจารณาในพระราชบัญญัติไม่พบว่ามีการอธิบายความหมายของกระแสไฟฟ้าว่าอย่างไร หมายถึงอะไร มีความหมายเพียงใด แต่ “ผลิตผลเกษตรกรรม” ได้ให้นิยามความหมายว่าอย่างไร ทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ และจะได้ทราบว่าตนเองมีหน้าที่อย่างไรในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งในกระแสไฟฟ้าจะไม่พบเห็นความหมายทำให้ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย หรือผู้ที่อยู่ในข่ายของผู้ประกอบการไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิและหน้าที่อย่างไร และกิจการของตนเองอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ เพื่อจะได้หาหนทางให้กระแสไฟฟ้าที่ได้จำหน่ายไปถึงประชาชน ได้เกิดความปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้บริโภคให้น้อยที่สุด และทำให้ความเดือดร้อนหมดไปมากที่สุด

ต่อมาจะได้กล่าวถึง “วัตถุอันตราย” โดยชื่อของวัตถุอันตรายก็ทำให้ทราบได้ในเบื้องต้น หมายถึงว่าเป็นสินค้าที่ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการก็ต้องทราบถึงความปลอดภัยในฐานะผู้ผลิตว่าต้องผลิตสินค้าอย่างระมัดระวังให้มากที่สุดเพื่อให้สินค้าถึงมือผู้บริโภค และผู้บริโภคได้รับความปลอดภัย

จากสินค้าและได้รับประโยชน์จากสินค้าสูงสุด ซึ่งผู้บริโภคเองก็จะต้องทราบว่าวัตถุดิบที่ตนเองมีความจำเป็นที่จะต้องไปใช้ประโยชน์ในด้านใด มีความจำเป็นที่จะต้องไปใช้สินค้าที่เป็นวัตถุดิบเพียงใด และใช้ด้วยความระมัดระวัง เพราะเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคต้องศึกษาถึงโทษหรือพิษภัยของสินค้าที่ตนเองจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ เพราะสินค้านั้นคือ วัตถุดิบที่ตนเอง

วัตถุดิบที่ได้มีการประกาศ เป็น พระราชบัญญัติล่าสุด คือกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีวัตถุดิบ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 กำหนดให้ “ผลิตภัณฑ์จากชิ้นส่วนพืชซึ่งไม่ผ่านกรรมวิธีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี 13 ชนิด ได้แก่ สะเดา ตะไคร้หอม ขมิ้นชัน ขิง ขา ดาวเรือง สาบเสือ กากเมล็ดชา พริก ขึ้นฉ่าย ชุมเห็ดเทศ ดอกคิง และหนอนตายหยาก เป็นวัตถุดิบชนิดที่ 1 บัญชี ข.” ควบคุมโดยกรมวิชาการเกษตร¹⁵ ประเทศไทยประกาศบังคับใช้ พรบ. วัตถุดิบ เป็นกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เพื่อควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก และการมีไว้ในครอบครองวัตถุดิบ (ตามคำจำกัดความในมาตรา 4 และตาม “บัญชี” ที่มีการจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2538) โดยมีคณะกรรมการวัตถุดิบ (องค์ประกอบตามมาตรา 6 ซึ่งมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ) เป็นผู้ให้ความเห็นชอบตามที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบเสนอให้พิจารณา

วัตถุดิบแบ่งเป็น 4 ชนิด ตามการควบคุม แต่ละรายการอาจถูกควบคุมโดยหน่วยงานหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งหน่วยงานและอาจเป็นวัตถุดิบต่างชนิดกันตามการควบคุมของหน่วยงานต่างกันได้ ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุดิบชนิดต่าง ๆ ต้องปฏิบัติ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ชนิดวัตถุดิบที่ต้องมีกระบวนการที่จะต้องดำเนินการ

ชนิดวัตถุดิบ	กระบวนการที่ต้องดำเนินการ		
	การขึ้นทะเบียน	การอนุญาต	การแจ้งดำเนินการ
1	-	-	✓
2	✓	-	✓
3	✓	✓	✓
4	ห้ามดำเนินการ		

¹⁵ สุชาติ ชินะจิตร. (2552). การสื่อสารที่มีช่องว่างกรณี : พิษสมุนไพรเป็นวัตถุดิบ. หน้า 1-3.

ในการทบทวนเปลี่ยนแปลงบัญชีรายชื่อทุกฉบับ ข้อความในประกาศซึ่งเป็นภาษากฎหมาย และทำให้คนทั่วไปเข้าใจได้ยาก คือ จะมีข้อ 1 ว่า “ให้ยกเลิกรายชื่อวัตถุอันตรายในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2538 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2538 ดังต่อไปนี้” ถ้าจะดูว่าเป็นการยกเลิกจริง ๆ หรือเป็นการกำหนดเงื่อนไขใหม่ ต้องอ่านข้อต่อ ๆ ไป และดูบัญชีแนบท้ายด้วย ดังนั้นหากนำข้อสารที่ยกเลิกมาเทียบกับบัญชีใหม่ อาจพบว่าเป็นการแก้ไขเงื่อนไขก็ได้ เช่น Bromopropylate หนึ่งใน 9 รายการของกรมวิชาการเกษตรที่ยกเลิกตามข้อ 1 ในประกาศฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 นั้น แต่ยังคงกำหนดในบัญชีใหม่ให้สารตัวนี้ยังถูกควบคุมเป็นชนิดที่ 3 ตามเดิม โดยมีกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยรับผิดชอบเพิ่มเติม ดังนั้นเงื่อนไขที่ปรับเพิ่มในช่องของกรมวิชาการเกษตรจะเขียนว่า “เว้นแต่ในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมปศุสัตว์.....” หรือ Copper hydroxide ที่ใช้ในการดูแลของกรมวิชาการเกษตรในประกาศฉบับที่ 5 ปี พ.ศ. 2549 ยกเลิกในข้อ 1 แต่ยังคงบรรจุในบัญชี ก.โดยมีการเพิ่มให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบด้วย ส่วน Copper sulphate (pentahydrate) ได้ถูกเปลี่ยนจากวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 (ปี พ.ศ. 2547) เป็นชนิดที่ 1 (ปี พ.ศ. 2552) ที่ใช้ในการอุตสาหกรรม สำหรับ sulfur ที่มีการหยิบยกขึ้นมานั้น เดิมประกาศปี พ.ศ. 2549 กำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ควบคุมโดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมและกรมวิชาการเกษตร โดยมีเงื่อนไข “เฉพาะผลิตภัณฑ์สารป้องกันกำจัดเชื้อราที่มี sulfur เป็นองค์ประกอบ แต่ในประกาศล่าสุดปี พ.ศ. 2552 นี้ sulfur ถูกยกเลิกออกจากบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายเฉพาะในส่วน of กรมโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น

ตารางที่ 4.3 ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในประกาศบัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย

Bromopropylate	ปี พ.ศ.2538 ชนิด 3 (กวก.)	ปี พ.ศ.2552 กวก. และ กรมปศุสัตว์
Copper hydroxide	ปี พ.ศ.2549 ชนิด 3 (กวก.)	ปี พ.ศ.2552 กวก. และ กรอ.
Copper sulphate	ชนิด 3 (กวก.)	ชนิด 1 (กรอ.) ที่ใช้ในอุตสาหกรรม
Sulfur	ชนิด 3 กรอ. กวก. เฉพาะผลิตภัณฑ์สารป้องกัน กำจัดเชื้อราที่มี sulfur	กวก.

หน่วยงานรับผิดชอบ กวก. คือ กรมวิชาการเกษตร

กรอ. คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

สิ่งที่ต้องชัดเจนก่อนจะด่วนสรุปว่าสารตัวใดถูกยกเลิกนั้น จึงต้องตรวจสอบรายชนิด โดยเทียบจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศที่มีอยู่หลายฉบับ ความยากของการสื่อสารจึงอยู่ที่ตรงนี้ ด้วยส่วนหนึ่ง การยกเลิกสารก็มั่งมีตรงสี่ออกจากบัญชีวัตถุอันตราย ก็ได้รับคำชี้แจงว่ามีกฎหมายอื่นกำกับดูแลโดยเฉพาะอยู่แล้ว คำถามก็คือ เหตุใดจึงนำเข้าบัญชีรายชื่อท้ายประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมก่อนหน้านี้ การที่จะตรวจสอบวัตถุอันตรายรายชนิดว่ามีการเปลี่ยนแปลงการควบคุมอย่างไร เมื่อใด จึงเป็นความยากสำหรับคนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในบัญชีรายชื่อใหม่แล้ว บางกรณีเป็นการเปลี่ยนแปลงชนิดของวัตถุอันตราย เช่น จากชนิดที่ 2 เป็นชนิดที่ 1 ซึ่งมีความหมายถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติต่อวัตถุอันตรายเหล่านั้น ชนิดที่ 1 ถือว่าเป็นการคุมที่อ่อนที่สุด ชนิดที่ 4 คุมเข้มคือห้ามนำเข้า ส่งออก ผลิต ครอบครอง ฯลฯ

ถ้าจะพิจารณาว่า “กระแสไฟฟ้า” ควรจัดอยู่ในวัตถุอันตรายหรือไม่ ซึ่งเป็นข้อที่น่าคิดมาก เพราะกระแสไฟฟ้า มีประโยชน์อย่างมาก และมีโทษอย่างมหันต์จากการใช้ที่ขาดความระมัดระวัง หรือจากการที่ขาดความควบคุมดูแลที่ประมาทของการไฟฟ้าในฐานะของผู้จำหน่าย และถ้าจะพิจารณาวัตถุอันตรายประเภทสินค้าเกษตรกรรมที่กล่าวมาข้างต้น เช่น ขิง ข่า ตะไคร้ ขมิ้นชัน ฯลฯ แล้ว เห็นควรที่จะนำกระแสไฟฟ้าเข้ามาอยู่ในบัญชีของวัตถุอันตรายมากกว่า เพราะจะทำให้บุคคลผู้ได้รับความเสียหายสามารถจะทราบว่กระแสไฟฟ้าเป็นวัตถุอันตราย และตนจะได้รับการคุ้มครองที่ชัดเจนมากกว่าการบัญญัติไว้เฉพาะ “พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” เท่านั้น โดยผู้ที่ได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้านั้น น่าจะได้รับการพิจารณาที่ได้รับการพิจารณาคดีเฉพาะ “พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551” แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการคุ้มครองมากที่สุด และผู้บริโภคได้รับการชดเชยซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุด และก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น

ผลดีที่จะได้รับเมื่อนำกระแสไฟฟ้าเข้าไปอยู่ใน พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ ให้ความคุ้มครองที่ให้ความคุ้มครองได้มากกว่า เมื่อพิจารณาจากถ้อยคำใน มาตรา 69¹⁶ ของ จะให้ความคุ้มครองในความเสียหายที่เกิดจากวัตถุอันตรายไม่เฉพาะ

¹⁶ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 69 ในกรณีวัตถุอันตรายก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับความเสียหายเพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือ เคลื่อนย้าย บำบัด บรรเทา หรือคืนความเสียหายให้เกิดการคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเป็นความเสียหายของทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นความเสียหายต่อทรัพย์สินของแผ่นดิน เมื่อได้รับความร้อง

บุคคลเท่านั้น ยังรวมถึง สัตว์ หรือสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและทรัพย์สินของแผ่นดิน แต่ พ.ร.บ. สิ้นค้าที่ไม่ปลอดภัยจะให้ความคุ้มครองเน้นเฉพาะบุคคล และทรัพย์สินพิจารณาได้จากมาตรา 4¹⁷ ของ พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จะเน้นให้ความคุ้มครองเฉพาะบุคคลในร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งไม่ได้ระบุแน่ชัดว่าทรัพย์สินอะไร แต่ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย ระบุโดยชัดเจนว่าคุ้มครองถึง สัตว์ และสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติและทรัพย์สินของแผ่นดิน พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ จึงให้ความคุ้มครองที่ชัดเจน และมากกว่า พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฯ

2) พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนว่าสิ่งใดคือ วัตถุอันตรายที่กำหนดไว้ใน มาตรา 4¹⁸ ได้ให้นิยามวัตถุอันตราย เมื่อพิจารณาที่จะรู้ว่าจะหมายถึงวัตถุใด เมื่อผู้ได้รับความเสียหายจากวัตถุอันตราย ก็จะได้ทราบว่าตนมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้เป็นเจ้าของวัตถุอันตรายอย่างไร ผู้แต่เมื่อพิจารณาจาก พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฯ มาตรา 4 ที่บัญญัติให้กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าตาม พ.ร.บ. นี้ โดยไม่อธิบายให้ชัดเจนว่ากระแสไฟฟ้า ให้รวมถึงสิ่งใดอีก ทำให้เข้าใจยากและต้องมีการตีความ ทำให้ผู้ได้รับผลร้ายไม่ทราบแน่ชัดว่าตนได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าส่วนใดเพราะไม่มีนิยามที่ชัดเจนทำให้ผู้เสียหายอาจไม่ทราบและเข้าใจในสิทธิของตนเอง

3) วัตถุอันตรายได้แบ่งชนิดออกโดยพิจารณาถึงความจำเป็นแก่การควบคุม มีกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 18¹⁹ แบ่งเป็นชนิดของวัตถุอันตรายว่าชนิดใดมีอันตราย

ขอจากหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบวัตถุอันตรายดังกล่าว ให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายของรัฐดังกล่าวได้.

¹⁷ “ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น.

¹⁸ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 4

“วัตถุอันตราย” หมายความว่า วัตถุดังต่อไปนี้

วัตถุระเบิดได้

(1) วัตถุไวไฟ.....

(10) วัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่ บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม.

¹⁹ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย มาตรา 18 บัญญัติว่า “วัตถุอันตรายแบ่งออกตามความจำเป็นแก่การควบคุม ดังนี้

(1) วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

ต้องได้รับอนุญาต เช่น วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า หรือการครอบครองเด็ดขาด เพราะเป็นวัตถุที่มีอันตรายมาก ซึ่งใน พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฯ ไม่มีการแบ่งประเภทให้ชัดเจนว่าสินค้าชนิดใดต้องได้รับการควบคุมเข้มข้น แต่วัตถุอันตรายแบ่งแยกชนิดและประเภททำให้ง่ายต่อเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบได้ง่าย และบุคคลทั่วไปทราบว่าวัตถุอันตรายชนิดนี้ไม่สมควรมีไว้ในครอบครอง และมีอันตรายอย่างมาก จึงเกิดผลดีแก่ผู้บริโภค หรือประชาชนทั่วไปที่จะได้ทราบว่าตนเองที่ต้องมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายจะได้ใช้ความระมัดระวังให้มากขึ้น

4) วัตถุอันตรายฯ มาตรา 69²⁰ ได้มีการบัญญัติเพื่อให้สิทธิของรัฐ หรือหน่วยงานที่ได้รับผิดชอบในวัตถุอันตรายที่ได้จ่ายค่าใช้จ่ายในการเข้าช่วยเหลือโดยดำเนินการกำจัด ทำลาย ปิดเป่า ความเสียหาย หรือทำให้บุคคล หรือทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามที่วัตถุอันตรายก่อให้เกิดความเสียหายให้คืนสู่สภาพเดิม ถ้าผู้เป็นเจ้าของวัตถุอันตรายไม่ยินยอมชดใช้ค่าเสียหายที่ได้จ่ายไปแล้ว ให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายของรัฐ หรือหน่วยงานที่ดำเนินการจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ แต่กรณีที่รัฐได้ดำเนินการใด ๆ แต่ใน พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฯ นั้น ถ้าเกิดกรณีที่รัฐ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบออกค่าใช้จ่ายไปเพื่อช่วยเหลือต่าง ๆ นั้นค่าใช้จ่ายดังกล่าวก็ไม่มีข้อบัญญัติไว้ชัดเจนว่าจะเรียกร้องให้ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย ให้ชดใช้ค่าเสียหายที่ดำเนินการไปได้หรือไม่ และกรณีไม่มีการชดใช้ ผู้จะเป็นผู้ฟ้องคดีก็ไม่มีการบัญญัติไว้เช่นกัน พิจารณาได้ว่า พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ ได้บัญญัติไว้ชัดเจน และเป็นประโยชน์มากกว่าใน พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฯ

5) ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ นั้นได้มีการบัญญัติความรับผิดในทางอาญาไว้ สำหรับผู้ฝ่าฝืนการประกอบการ ผลิต การนำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ได้แจ้งไว้ ในมาตรา 22 โดยมีการระวางโทษจำคุก 1 ปี โทษปรับหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และการฝ่าฝืนไม่ขอ

---

(2) วัตถุอันตรายชนิดที่ 2 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดด้วย

(3) วัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

(4) วัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ได้แก่ วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง .....

²⁰ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 มาตรา 69.

อนุญาตประกอบการ ผลิต นำเข้า ส่งออกและมีไว้ครอบครองตามมาตรา 23²¹ ต้องระวางโทษจำคุก 2 ปี ปรับสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ใน พ.ร.บ.ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยๆ ไม่มีการบัญญัติโทษในทางอาญาไว้แต่อย่างใด ถ้ามีการบัญญัติโทษทางอาญา ทำให้ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายสินค้าไม่ปลอดภัยได้เกิดความระมัดระวัง และเกิดความรอบคอบมากยิ่งขึ้นในการผลิต และจำหน่ายสินค้า และทำให้ผู้บริโภค หรือผู้ได้รับอันตรายได้รับความคุ้มครอง เนื่องจากมีกฎหมายอาญาซึ่งระวางโทษจำคุกให้แก่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นจากสินค้าของตน อันเป็นผลดีทำให้ผู้ได้รับผลร้ายได้รับความคุ้มครองสูงขึ้น

---

²¹ พระราชบัญญัติวัดอุณหภูมิต่อคน พ.ศ. 2535 ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 36 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่.

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันโลกของเราที่มีประชากรอยู่กันจำนวนมาก การใช้ทรัพยากรก็มีปริมาณสูงขึ้นตามมาเช่นกัน ทำให้เกิดมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ สูงขึ้นเช่นกัน การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าให้เกิดการทำงานต้องใช้กระแสไฟฟ้ามาเป็นพลังงานที่มีผลให้เครื่องใช้ไฟฟ้าทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน เช่น หม้อหุงข้าว เครื่องปรับอากาศ หลอดไฟ โทรทัศน์ ตู้เย็น และยังมีมากมายที่ต้องใช้กระแสไฟฟ้าเป็นพลังงานสำคัญ เมื่อกระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์อย่างมากมาย และมนุษย์ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าตนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า กระแสไฟฟ้าเองถ้าใช้โดยขาดความระมัดระวัง หรือเกิดความประมาท แม้จะได้ใช้โดยรอบคอบก็อาจจะเกิดความเสียหายที่มีต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ซึ่งรวมถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เป็นตัวหลักในการรับกระแสไฟฟ้ามาเป็นตัวพลังงานที่สำคัญที่สุดที่จะมีผลต่อชีวิตของผู้บริโภค และต่อทรัพย์สินของผู้บริโภคได้ ทำให้ต้องมีการเยียวยาโดยชดเชยค่าเสียหายจากผลร้ายที่ได้รับกระแสไฟฟ้า

ซึ่งในปัจจุบันนี้ ได้มีการตรา “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” ในมาตรา 4 “สินค้า” หมายความว่า สัณหากรรมทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้ามาขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า โดยได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

สินค้าไม่ปลอดภัย (Defective Product) หมายความว่า สินค้าที่ก่อ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็เพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้มีบทบัญญัติขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย หรือทรัพย์สินอื่น ๆ วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้เพื่อรับรองสิทธิในชีวิตเพื่อที่จะได้รับความคุ้มครองที่ผู้เสียหายจะได้มีสิทธิที่จะเรียกชดเชยค่าเสียหายที่ตนเองจะได้รับได้อย่างเต็มที่ โดยได้มีการนำเอาหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict Liability) เพื่อเป็นการลดภาระของ

การพิสูจน์ให้ผู้เสียหาย มาเป็นภาระของการพิสูจน์ความเสียหายที่ผู้ผลิตต้องเป็นผู้พิสูจน์ เพราะผู้ผลิตเป็นผู้รู้ขั้นตอนของการผลิตที่ดีและเข้าใจขั้นตอนของการผลิตดีทุกอย่าง ส่งผลให้การผลิตของตนต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ตนเองผลิต หรือที่นำเข้ามาจำหน่าย โดยไม่ต้องไปพิจารณาถึงการกระทำที่เกิดจากการกระทำโดยจงใจ หรือเกิดจากความประมาทเลินเล่อ เพียงแต่ผู้ผลิตต้องพิสูจน์ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้น¹

กระแสไฟฟ้า เป็นพลังงานอย่างหนึ่ง คือ การไหลของอิเล็กตรอน ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 หัวข้อที่ 2.3 ซึ่งมีกลไกสลับซับซ้อนก่อนจะออกมาเป็นกระแสไฟฟ้าได้

กระแสไฟฟ้าเกิดจากการผลิตขึ้นมาภายใต้การควบคุมดูแลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยที่เป็นผู้ผลิต และการไฟฟ้านครหลวงนำกระแสไฟฟ้ามาแปลงเพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้เหมาะสม โดยดูแลและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าอยู่ทั้งสิ้น 3 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ ส่วนอีก 73 จังหวัด การจ่ายกระแสไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ต่อไปจะได้กล่าวถึงการจ่ายกระแสไฟฟ้า และการเป็นผู้ผลิตกระแสไฟฟ้า เฉพาะของการไฟฟ้านครหลวงเท่านั้น

ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ กรณีเกิดความเสียหายแก่ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้ใด การไฟฟ้านครหลวงจะนำหลักกฎหมายของ ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2 บัญญัติว่า “ความข้อนี้ใช้บังคับได้ตลอดถึงบุคคลที่มีไว้ในครอบครองของตนซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายโดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย” ดังตัวอย่างกรณีศึกษาดังนี้

กรณีศึกษาความเสียหายต่อทรัพย์สิน²

เมื่อประมาณวันที่ 18 กรกฎาคม 2550 ได้เกิดกรณีแรงดันไฟฟ้าเกิน เนื่องจากสายเส้นศูนย์ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่รับแรงจ่ายของกระแสไฟฟ้าแรงสูงถูกต้นไม้กดทับและเสียดสีเป็นเวลานาน จึงทำให้เกิดเหตุแรงดันไฟฟ้าเกินมีผลทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าของผู้อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านเสรีวิลล่า ถนนศรีนครินทร์ แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ

¹ อนันต์ จันทโรภากร. (2547). กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. หน้า 167.

² บันทึกข้อความของการไฟฟ้านครหลวง ลว. 5 ก.พ. 2550 เรื่อง สรุปค่าใช้จ่ายแรงดันไฟฟ้าเกินที่หมู่บ้านเสรีวิลล่า.

อุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น เครื่องรับโทรทัศน์, พัดลม, เครื่องเล่น ดีวีดี, หม้อหุงข้าว, ตู้เย็น, เครื่องปรับอากาศ, เครื่องเสียง, โทรศัพท์ไร้สาย, เครื่องทำน้ำอุ่น ฯลฯ

เมื่อการไฟฟ้าสำรวจพบที่เกิดจากอุปกรณ์ที่ใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าของประชาชนได้รับความเสียหาย การไฟฟ้านครหลวงได้ดำเนินการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าให้ใช้งานได้ตามปกติ หรือผู้ได้รับความเสียหายจะยอมรับเงินค่าเครื่องใช้ไฟฟ้าหลังหักค่าเสื่อมไปแล้วก็ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวการไฟฟ้านครหลวงเร่งเห็นถึงความเดือดร้อนของประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าเป็นหลักการที่สำคัญที่ควรได้รับการชดเชยด้วยความเหมาะสม โดยการรับผิดชอบ การไฟฟ้านครหลวงในฐานะเป็นเจ้าของและครอบครองอุปกรณ์การจ่ายไฟฟ้า และมีหน้าที่ต้องดูแลบำรุงรักษาให้เกิดความปลอดภัย จึงต้องรับผิดชอบ

กรณีศึกษาความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย³

เมื่อประมาณวันที่ 28 มิถุนายน 2550 เวลาประมาณ 16.00 น. ได้เกิดต้นไม้เสียดสีสายไฟฟ้าแรงสูงขาดลงไปถูกเด็ก 3 คน ที่บริเวณหน้าโรงเรียนวิราษฎร์ และนำเด็กเข้าไปรักษาที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (โรงพยาบาลเด็ก) เด็กชาย ก อายุ 12 ปี เด็กหญิง ข อายุ 10 ปี และเด็กหญิง ค อายุ 7 ปี แพทย์ได้ทำการรักษาอย่างเต็มความสามารถ โดยเด็กชาย ก. ต้องตัดขาทั้ง 2 ข้าง เด็กหญิง ข. ได้เสียชีวิตเมื่อเดือนมีนาคม 2551 โดยการไฟฟ้านครหลวงได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ บิดา, มารดาของเด็กเป็นจำนวนเงินประมาณ 2 ล้านบาท ส่วนเด็กหญิง ค. ได้ถูกตัดขาข้างซ้าย ซึ่งทางการไฟฟ้านครหลวงได้ดำเนินการอยู่ในช่วงเจรจาเพื่อชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่เด็กทั้ง 2 ราย ต่อไป

ซึ่งกรณีดังกล่าวการไฟฟ้านครหลวงเร่งเห็นถึงความเดือดร้อนของประชาชนผู้ได้รับอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย จากอุปกรณ์การจ่ายกระแสไฟฟ้า จึงเป็นหลักการที่สำคัญที่ควรได้รับการชดเชยด้วยความเหมาะสม โดยอยู่ในสำนึกของความรับผิดชอบต่อของการไฟฟ้านครหลวงในฐานะเป็นเจ้าของและครอบครองอุปกรณ์การจ่ายไฟฟ้า และมีหน้าที่ต้องดูแลบำรุงรักษาให้เกิดความปลอดภัย จึงต้องรับผิดชอบในกรณีดังกล่าว

กรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี ดังกล่าวข้างต้น การไฟฟ้านครหลวงได้นำหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 วรรค 2 “ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ตลอดถึงบุคคลผู้มีไว้ในครอบครอง

³ บันทึกข้อความของการไฟฟ้านครหลวง ลว. 18 ก.ค. 2550 เรื่อง การขออนุมัติติดตามอาคารคนไข้เด็กทั้ง 3 ราย.

ของตนซึ่งทรัพย์สินอันเป็นของเกิดอันตรายได้โดยสภาพ หรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ หรือ โดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย”

การไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้ครอบครองทรัพย์สินที่อันตรายโดยสภาพคือกระแสไฟฟ้า โดยอาศัยอุปกรณ์ไฟฟ้าเป็นตัวนำกระแสไฟฟ้าผ่านไปยังบ้านเรือนประชาชน จึงต้องรับผิดชอบ ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น แม้จะไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเอาไว้โดยเฉพาะให้ต้องรับผิดชอบ

ขอบเขตความรับผิดชอบในเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้น

โดยการนำเอาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเยียวยา ซึ่งเป็นการชดเชยค่าสินไหมทดแทน โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ฐานะ อายุ และอาชีพของผู้ได้รับความเสียหาย กรณีที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิตและร่างกาย ส่วนความเสียหายในทางทรัพย์สิน ก็ดำเนินการจัดหาซ่อมแซมให้ทรัพย์สินที่เสียหายกลับมาใช้ได้ ใกล้เคียงกับของเดิมให้ได้มากที่สุด โดยกรณีที่เกิดมามีผู้มาทำละเมิดแต่เกิดจากเหตุที่เป็น ภัยธรรมชาติ เมื่อพิจารณาและหาหลักฐานได้แล้ว ก็ดำเนินการชดเชยโดยผู้เสียหายไม่ต้องมาเป็น ผู้มีหน้าที่ต้องพิสูจน์แต่อย่างใด ถ้าเป็นความเสียหายเนื่องจากได้รับผลร้ายจากกระแสไฟฟ้า

การไฟฟ้านครหลวงในฐานะของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าได้พยายามทุกวิถีทางที่จะ หาทางป้องกันมิให้ผลร้ายเกิดขึ้นกับประชาชนโดยพิจารณาได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 จำนวนการเกิดอุบัติเหตุเกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า แยกตามผลของ การเกิดอุบัติเหตุ เปรียบเทียบปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550

ผลของการเกิดอุบัติเหตุ	ปี		% ที่เปลี่ยนแปลง + เพิ่มขึ้น, - ลดลง
	2549	2550	
เสียชีวิต (ราย)	18	6	-66.67
บาดเจ็บสาหัส (ราย)	15	7	-53.33
บาดเจ็บไม่สาหัส (ราย)	20	14	-30.00
รวม (ราย)	53	27	-49.06

ในปี พ.ศ. 2550⁴ อุบัติภัยที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า มีจำนวนทั้งสิ้น 27 ราย ลดลงจากปีก่อน 26 ราย หรือลดลงร้อยละ 46.06 แบ่งเป็น

ในปี พ.ศ. 2550 อุบัติภัยที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้า มีจำนวนทั้งสิ้น 27 ราย ลดลงจากปีก่อน 26 ราย หรือลดลงร้อยละ 49.06 แบ่งเป็น

เสียชีวิต จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.22 ของอุบัติเหตุรวม ส่วนใหญ่เกิดจากขนาดแรงดันไฟฟ้า 24 kV มากที่สุด จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาขนาดแรงดัน 220 V จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67

บาดเจ็บสาหัส จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.93 ของอุบัติเหตุรวม ส่วนใหญ่เกิดจากขนาดแรงดันไฟฟ้า 24 kV จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.42 รองลงมาขนาดแรงดัน 115 kV และ 12 kV จำนวนอย่างละ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.29

บาดเจ็บไม่สาหัส จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.85 ของอุบัติเหตุรวม ส่วนใหญ่เกิดจากขนาดแรงดันไฟฟ้า 24 kV จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาขนาดแรงดัน 12 KV. จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57

จากตารางข้างต้นที่แสดงจำนวนการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวกับประชาชนเนื่องจากไฟฟ้าแยกตามผลของการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2549 และปี พ.ศ. 2550 ซึ่งจะพบว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับประชาชนในปี พ.ศ. 2549 อุบัติภัยที่เกิดขึ้นกับประชาชนประกอบด้วยมีการเสียชีวิต 18 ราย บาดเจ็บสาหัส 15 ราย และบาดเจ็บไม่สาหัส 20 ราย รวมจำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุ 53 ราย ซึ่งจะเห็นว่ากระแสไฟฟ้าเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุด แต่ก็จะมีผลทำให้ผู้บริโภคได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้าทำให้เห็นว่าการเกิดอุบัติเหตุอาจจะเกิดจากการขาดความระมัดระวังของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า คือการไฟฟ้านครหลวง ซึ่งกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นการไฟฟ้านครหลวงก็ได้มีการชดเชยเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายแก่ญาติผู้เสียชีวิตดำเนินการต่าง ๆ ในการปลงศพสมเ้าฐานานุรูปทุก ๆ ราย และทำการรักษา เยียวยา ตลอดจนชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บาดเจ็บสาหัส และผู้ไม่บาดเจ็บสาหัสทุก ๆ ราย โดยการไฟฟ้านครหลวงพยายามหาทางป้องกันโดยมีจิตสำนึกเสมอว่าการชดเชยด้วยทรัพย์สินก็มีใช้การแก้ไขทั้งหมด แต่พยายามที่จะหาทางป้องกันโดยตรวจสอบเครื่องมือ อุปกรณ์การจ่ายไฟฟ้า ฝึกฝนพนักงานให้สามารถป้องกันไม่ให้ผลเสียหายเกิดกับประชาชน หรือให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งจะพบว่าผลการเกิดอุบัติเหตุในปี พ.ศ. 2550 จะเห็นว่าตัวเลขของผู้เสียชีวิตจำนวน 6 ราย

⁴ กองบริหารจัดการความปลอดภัย ฝ่ายความปลอดภัย การไฟฟ้านคร. (2550). รายงานสถิติอุบัติเหตุของ กฟน. ประจำปี 2550 (มกราคม 2550 – ธันวาคม 2550).

ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 (-66.67%) ตัวเลขผู้บาดเจ็บสาหัสจำนวน 7 ราย ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 (-53.33%) ตัวเลขผู้บาดเจ็บไม่สาหัสจำนวน 14 ราย ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 (-30.00%)

แม้ในปัจจุบันการไฟฟ้านครหลวงก็พยายามหาแนวทางโดยใช้เทคโนโลยีใหม่มา เพื่อป้องกันความเสียหายให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด หรือจะไม่ให้เกิดขึ้นเลยในอนาคต

การมีพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาบังคับใช้ก็เป็นสิ่งที่ดีที่ผู้บริโภคมีทางเลือกที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้ง่ายขึ้น และมีอำนาจในการต่อรองในการเรียกร้องค่าเสียหายสูงขึ้น จึงอาจจะทำให้การได้รับชดเชยค่าเสียหายจากความเสียหายที่ได้รับจากกระแสไฟฟ้า จะช่วยลดความสูญเสียทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ประสบผลร้าย รวมถึงบุคคลในครอบครัว และถือเป็นการเยียวยาอีกอย่างหนึ่ง ถึงแม้จะชดเชยความสูญเสียไม่ได้ทั้งหมด แต่ก็ช่วยลดแรงกดดันของผู้เสียหายได้ในระดับหนึ่ง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า เนื่องจากกระแสไฟฟ้า เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นและประกาศใช้นั้น ต้องมีการหาทางเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับผลร้ายดังกล่าวให้คืนใกล้เคียงฐานะเดิมให้มากที่สุด ซึ่งมีแนวทางที่น่าจะพิจารณาได้ ดังนี้

5.2.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านกฎหมายของภาระการพิสูจน์ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าไม่ปลอดภัย

การชดเชยค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ถือเป็นการเยียวยาในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งกรณีที่จะพิจารณานี้คือ “กระแสไฟฟ้า” ที่เกิดจากกระแสไฟฟ้าที่อาจจะการชำรุดบกพร่องเนื่องจากระบบของการจ่ายกระแสไฟฟ้า หรือเกิดจากอุปกรณ์ที่จ่ายกระแสไฟฟ้าชำรุด เช่น สายไฟฟ้าแรงสูงขาดชำรุดเนื่องจากเกิดแรงเสียดสีของคัน ไม้อันเกิดแรงลม หรือฝนที่พัดแรง หรืออาจเกิดจากพนักงานที่ควบคุมการจ่ายระบบไฟฟ้าประมาทเดินเล่อก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ก่อนมีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” มีข้อที่น่าจะพิจารณา ดังนี้

เรื่องหลักความรับผิดชอบและภาระการพิสูจน์ตามกฎหมายของประเทศไทย ให้ภาระการพิสูจน์ความเสียหายตกแก่ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้บริโภค แต่เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติและประกาศใช้ เป็นผลให้การไฟฟ้านครหลวงในฐานะของผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า เป็นผู้มีการพิสูจน์

ซึ่งถือเป็นข้อดี แต่เมื่อพิจารณาถึงการพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้น ตามมาตรา 24⁵ ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 การพิจารณาคดีโดยเร็วเมื่อศาลได้รับคำฟ้องแล้ว เมื่อพิจารณาคดีจากกระแสไฟฟ้าที่มีผลต่อผู้บริโภคถ้ามีการพิจารณาคดีโดยเร็วอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการไฟฟ้าในฐานะผู้ผลิต เช่น กรณีเกิดเพลิงไหม้บ้านเรือนของผู้เสียหาย มักจะมีกล่าวอ้างข้อเท็จจริงว่าเกิดเพลิงไหม้เนื่องจากไฟฟ้าลัดวงจร แม้ข่าวสารทางสื่อต่าง ๆ ก็จะอ้างว่าการเกิดเพลิงไหม้เกิดจากกรณีไฟฟ้าลัดวงจร ในข้อเท็จจริงเมื่อเกิดเพลิงไหม้กองพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเป็นผู้ตรวจสอบในที่เกิดเหตุ และพิสูจน์ว่าเพลิงไหม้เกิดจากสาเหตุใด ในความเป็นจริงการรอผลจากเพลิงไหม้ของพนักงานสอบสวนใช้ระยะเวลาานาน และมักอ้างว่าคดีเยอะไม่สามารถติดตามได้ ต้องรอให้กองพิสูจน์หลักฐานส่งผลมาก่อนจะแจ้งให้ทราบ บ้างคดีใช้เวลาเป็นปีพนักงานสอบสวนก็ยังไม่แจ้งผลให้ทราบ และเมื่อทราบผลของกองพิสูจน์หลักฐานแล้วจะปรากฏว่าเพลิงไหม้ดังกล่าวไม่สามารถทราบได้ว่าเกิดจากเหตุใด เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 แล้ว ถ้าผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีต่อศาล และการไฟฟ้านครหลวงต้องรอผลการพิสูจน์หลักฐานจากกองพิสูจน์หลักฐาน ตลอดจนภาระการพิสูจน์ตกแก่การไฟฟ้านครหลวงผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ ซึ่งในทางปฏิบัติยังไม่พบ แต่อาจจะเกิดปัญหาขึ้นได้ ควรเพิ่มเติมข้อยกเว้นในภาระการพิสูจน์ที่ต้องใช้ระยะเวลา โดยให้ขยายระยะเวลาออกไปเพื่อให้การไฟฟ้านครหลวงได้ตรวจสอบสาเหตุ กับออกกฎหมายเพื่อกำหนดระยะเวลาที่กองพิสูจน์หลักฐานต้องแจ้งสาเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ หรือจัดตั้งหน่วยงานที่ศาลเป็นผู้ดูแลที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบสาเหตุที่เกิดขึ้นหรือเรียกพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเพื่อศาลจะได้พิจารณาคดีให้รวดเร็ว เพื่อให้สอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวให้ได้ผลยิ่งขึ้นอันจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ได้รับความเสียหายและต่อการไฟฟ้าในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า

5.2.2 แนวทางทำสัญญาประกันภัยเพื่อแบ่งเบาภาระการใช้ค่าเสียหายความรับผิดอันเนื่องมาจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

การประกันภัยเพื่อแบ่งเบาความรับผิดอันเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ (Product Liability Insurance) การประกันภัยถือว่าเป็นการคุ้มครองความรับผิดที่มีตามกฎหมายของผู้เอาประกันภัยที่มีต่อผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายต่อชีวิต หรือได้รับบาดเจ็บต่อร่างกาย ซึ่งเป็นผลมาจากความชำรุด

⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 24 บัญญัติว่า “เมื่อศาลตั้งรับคำฟ้องแล้ว ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว และออกหมายเรียกจำเลยให้มาศาลตามกำหนดนัดเพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การและสืบพยานในวันเดียวกัน.....”

หรือบกพร่องของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดชอบเกิดจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีลักษณะเช่นเดียวกับการทำประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายอื่น ๆ ที่ใช้บังคับ

การทำสัญญาประกันภัยอันเกิดจากความรับผิดในสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาในสิ่งที่ตนเองได้รับความเสียหาย มีผลให้ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่ศาล และเป็นการลดภาระการพิสูจน์ที่ยุ่ยากทั้งต่อตนเอง และผู้เสียหายไม่ว่าจะเกิดจากความประมาทเลินเล่อ หรือเป็นผู้มีความสัมพันธ์ทางข้อสัญญาระหว่างทั้งสองฝ่าย⁶

ผู้ประกอบการ หรือผู้ผลิต ได้ผลิตสินค้าออกจำหน่ายสู่ตลาด ไปยังผู้บริโภคนั้น เมื่อสินค้านั้นก่อความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคนั้น ผู้ผลิตจะต้องชดใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค ได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสม แต่ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นบ่อยครั้งทำให้สินค้าของผู้ผลิตนั้นมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเป็นเงาตามตัว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะไม่ได้เกิดจากความจงใจ หรือจะเกิดการประมาทเลินเล่อก็ตาม วิธีการที่จะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระการชดเชยค่าเสียหายอันเป็นการเยียวยาแก่ผู้บริโภคให้ได้รับอย่างเหมาะสม คือ การที่จะต้องมีการทำประกันภัยในสินค้า โดยเฉพาะยังเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยยิ่งจะต้องมีความจำเป็นที่จะต้องมีการทำประกันภัยในสินค้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายได้มากกว่าสินค้าทั่วไป

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการใช้หลักกฎหมายสัญญา⁷ และกฎหมายละเมิดกับกรณีความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นหลักประมาทเลินเล่อ หรือหลักความรับผิดเด็ดขาดโดยไม่ต้องมีองค์ประกอบเรื่องจิตใจ หรือประมาทเลินเล่อ ที่เรียกว่า “หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด” (Strict Liability) มีจุดอ่อนที่ถูกวิเคราะห์วิจารณ์ในหมู่ของนักวิชาการทางกฎหมายอยู่ตลอดเวลา โดยที่ความเห็นในวิชาการที่อยู่ในเชิงโต้แย้งว่า หลักกฎหมายสัญญา หรือหลักละเมิด ต่างเน้นในเรื่องการเสี่ยงภัย ซึ่งตกอยู่กับผู้บริโภคที่อยู่ในตลาด และยึดหลักมีการเยียวยาเมื่อเกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย และป้องกันการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตต่อไปด้วย

การกำหนดความรับผิดโดยปราศจากความจงใจหรือความประมาทแก่ฝ่ายผู้ผลิต (ผู้ประกอบการ) หลักการเหล่านี้ไม่อาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ผลิตได้ โดยยังไม่ปรากฏพบข้อมูลที่แสดงให้เห็นได้โดยชัดเจนถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนั้น การเยียวยาเพื่อชดใช้นั้นก็มีความแตกต่างกันไปสุดแต่ว่าประเทศใดจะมีกฎหมายกำหนดไว้อย่างใดบ้าง ซึ่งหากจะ

⁶ เพลิน อังวัฒนกุล. (2548). “การทำสัญญาประกันภัย.” วารสารประกันภัย, 119. หน้า 17.

⁷ สุขุม สุนิษฐ์. (2549). ความรับผิดในผลิตภัณฑ์ Product Liability. หน้า 58-60.

พิจารณาในภาพรวมแล้ว ไม่อาจตอบได้ว่าการเยียวยาดังกล่าวเป็นการชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายได้ครบถ้วนสมบูรณ์แลเป็นธรรมจริง ๆ แก่ผู้ได้รับความเสียหาย

ดังนั้น ในบางประเทศจึงมีแนวคิดที่จะนำเอาหลักการเอาประกันเพื่อส่วนรวม หรือหลักประกันภัยมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบริโภค และอุบัติเหตุที่เกิดจากการบริโภคสินค้าบางประเภท เช่น รถยนต์ ยารักษาโรค เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ประเทศที่เริ่มนำเอาแนวคิดนี้มาใช้ ได้แก่ กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียทั้งหมด ได้แก่ ประเทศสวีเดน ประเทศนอร์เวย์ ประเทศเดนมาร์ก ประเทศฟินแลนด์ ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้พัฒนาการจากกฎหมาย Product Liability ในแง่ความรับผิดชอบตามคำรับประกันสินค้า ความรับผิดชอบโดยประมาทในทางละเมิด หลักความรับผิดชอบเด็ดขาด

การตั้งกองทุนระบบประกันภัยนั้น อาจจะเริ่มต้นจากภาครัฐบาลที่เป็นฝ่ายริเริ่ม โดยจัดให้มีการจัดเก็บค่าเอาประกันภัยจากผู้บริโภคเอง ผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการด้านประกันภัย ซึ่งประเทศที่ได้ประสบความสำเร็จในระบบการเอาประกันภัยรวมในอุบัติเหตุทางยานยนต์ ได้แก่ ประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย ระบบนี้เป็นระบบที่จะกล่าวได้ว่า เป็นการชดใช้เยียวยาโดยไม่คำนึงถึงความผิด หรือ No Fault Theory หรือ Absolute Liability นั่นเอง

กระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จากการตรวจสอบยังไม่พบว่ามีกฎหมายบังคับให้ต้องมีการทำประกันภัยอย่างเช่น สถานประกอบการเชื้อเพลิง เนื่องจากกระแสไฟฟ้าที่เป็นทรัพย์อันตรายเป็นกฎหมายที่จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 เมื่อกฎหมายยังไม่มีผลใช้บังคับจึงยังไม่เห็นถึงความเสียหายที่ร้ายแรงจากกระแสไฟฟ้า เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ที่ได้รับผลร้ายจากกระแสไฟฟ้าจะพบว่า เมื่อบุคคลได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้าจะพบว่าอาจได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต หรือถ้าเกิดบาดเจ็บจะเป็นบาดแผลติดตัวซึ่ง ถ้าคุณไฟฟ้าช็อตที่บริเวณขา อาจจะต้องการตัดขา ถ้าถูกกระแสไฟฟ้าช็อตอย่างแรงอาจจะได้รับความพิการขึ้นได้ จึงควรที่จะนำการประกันภัยมาเพื่อช่วยลดภาระการชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหาย และยังเป็นการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายที่การไฟฟ้าจะต้องชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายลงในส่วนหนึ่ง ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเกิดขึ้นและเป็นภาระที่ถือว่าจำเป็นของการไฟฟ้านครหลวงต่อไป

5.2.3 แนวทางในการนำกระแสไฟฟ้าที่เป็นสินค้าไม่ปลอดภัย เข้าไปอยู่ในบัญชีของวัตถุอันตราย

“สินค้าไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธี

เก็บรักษา ค่าเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งาน และการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

แต่ถ้าจะพิจารณาจากนิยาม “สินค้า” มาตรา 4 แล้ว “สินค้า” หมายความว่า สังกหริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิต หรือนำเข้ามาเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อพิจารณาแต่คำว่า “สินค้าไม่ปลอดภัย” แต่เพียงคำนิยามอย่างเดียว จะพบว่าไม่สามารถทราบถึงรายละเอียดว่าสินค้าไม่ปลอดภัยได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับวัตถุอันตรายที่กฎหมายเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ประกอบด้วยอะไรบ้าง ทำให้ผู้อ่านหรือต้องการทราบความหมาย และรายละเอียดได้ทราบถึงวัตถุอันตรายมีลักษณะอย่างไร เป็นเช่นใดบ้าง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับคำว่า “สินค้า” ในมาตรา 4 ของ “พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” รวมถึง “กระแสไฟฟ้า” แต่เมื่อพิจารณาในพระราชบัญญัติไม่พบว่ามีการอธิบายความหมายของกระแสไฟฟ้าว่าอย่างไร หมายถึงอะไร มีความหมายเพียงใด แต่ “ผลิตผลเกษตรกรรม” ได้ให้นิยามความหมายว่าอย่างไร ทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ และจะได้ทราบว่าตนเองมีหน้าที่อย่างไรในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งในกระแสไฟฟ้าจะไม่พบเห็นความหมายทำให้ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการ หรือผู้ที่อยู่ในข่ายของผู้ประกอบการไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิและหน้าที่อย่างไร และกิจการของตนเองอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ จะได้หาทางผลิตสินค้าของตนเองให้ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้บริโภคให้น้อยที่สุด และทำให้ความเดือดร้อนหมดไปในที่สุด

ต่อมาจะได้กล่าวถึง “วัตถุอันตราย” โดยชื่อของวัตถุอันตรายก็ทำให้ทราบได้ในเบื้องต้นหมายถึงว่าเป็นสินค้าที่ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการก็ต้องทราบถึงความปลอดภัยในฐานะผู้ผลิตว่าต้องผลิตสินค้าอย่างระมัดระวังให้มากที่สุดเพื่อให้สินค้าถึงมือผู้บริโภค และผู้บริโภคได้รับความปลอดภัยจากสินค้าและได้รับประโยชน์จากสินค้าสูงสุด ซึ่งผู้บริโภคเองก็ต้องทราบว่าวัตถุอันตรายนั้นตนเองมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ประโยชน์ในด้านใด มีความจำเป็นที่จะต้องใช้สินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายเพียงใด และใช้ด้วยความระมัดระวัง เพราะเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคต้องศึกษาถึงโทษหรือพิษภัยของสินค้าที่ตนเองจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ เพราะสินค้านั้นคือ วัตถุอันตรายนั่นเอง

วัตถุอันตรายที่ได้มีการประกาศ เป็น พระราชบัญญัติล่าสุด คือกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องบัญชีวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 กำหนดให้ “ผลิตภัณฑ์จากชิ้นส่วนพืชซึ่งไม่ผ่านกรรมวิธีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี

13 ชนิด ได้แก่ สะเดา ตะไคร้หอม ขมิ้นชัน จิง ขา ดาวเรือง สาบเสือ กากเมล็ดชา พริก ขึ้นฉ่าย ชุมเห็ดเทศ ดอกคิง และหนอนตายหยาก เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 บัญชี ข.” ควบคุมโดยกรมวิชาการเกษตรประเทศไทยประกาศบังคับใช้ พรบ.วัตถุอันตราย เป็นกฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เพื่อควบคุมการผลิต นำเข้า ส่งออก และการมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตราย (ตามคำจำกัดความใน มาตรา 4 และตาม “บัญชี” ที่มีการจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2538) โดยมีคณะกรรมการวัตถุอันตราย (องค์ประกอบตามมาตรา 6 ซึ่งมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ) เป็นผู้ให้ความเห็นชอบตามที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบเสนอให้พิจารณา

วัตถุอันตรายแบ่งเป็น 4 ชนิด ตามการควบคุม แต่ละรายการอาจถูกควบคุมโดยหน่วยงานหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งหน่วยงานและอาจเป็นวัตถุอันตรายต่างชนิดกันตามการควบคุมของหน่วยงานต่างกันได้ ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ต้องปฏิบัติ ดังนี้

ชนิดวัตถุอันตราย	กระบวนการที่ต้องดำเนินการ		
	การขึ้นทะเบียน	การอนุญาต	การแจ้งดำเนินการ
1	-	-	✓
2	✓	-	✓
3	✓	✓	✓
4	ห้ามดำเนินการ		

ชนิดที่ 1 ถือว่าเป็นการคุมที่อ่อนที่สุด ชนิดที่ 4 คุมเข้มคือห้ามนำเข้า ส่งออก ผลิต ครอบครอง ฯลฯ

ถ้าจะพิจารณาต่อไป “กระแสไฟฟ้า” ควรจัดอยู่ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตรายหรือไม่ ซึ่งเป็นข้อที่น่าพิจารณาอย่างมาก เพราะกระแสไฟฟ้า มีประโยชน์อย่างมาก และมีโทษอย่างมหันต์จากการใช้ที่ขาดความระมัดระวัง หรือจากการที่ขาดความควบคุมดูแลที่ประมาทของผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย และถ้าจะพิจารณาวัตถุอันตรายประเภทสินค้าเกษตรกรรมที่กล่าวมาข้างต้น เช่น จิง ข่า ตะไคร้ ขมิ้นชัน ฯลฯ แล้ว จะกระทบกระเทือนต่อเกษตรกรผู้ปลูก และผู้ใช้สินค้าเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องพยายามให้ความรู้ และจัดการบรรยาย ชี้แจงให้เกษตรกรทราบถึงวัตถุอันตรายในสินค้าเกษตรกรรมที่พวกเขาซื้อขายในชีวิตประจำวัน จึงต้องใช้ระยะเวลาและการทำ

⁸ สุชาติา ชินะจิตร. (2552). การสื่อสารที่มีช่องว่างกรณี : พิษสมุนไพรเป็นวัตถุอันตราย. หน้า 1-3.

ความเข้าใจให้เกษตรกรทราบถึงข้อเท็จจริงของวัตถุอันตราย แต่เห็นควรที่จะนำกระแสไฟฟ้าเข้ามา อยู่ในบัญชีของวัตถุอันตรายมากกว่า เพราะมีความจำเป็นและเร่งด่วนต่อชีวิตประจำวันมากกว่า สินค้าเกษตรกรรมที่ต้องทำความเข้าใจกับเกษตรกร และใช้ระยะเวลานานกว่า เพราะจะเกิดผลดี คือ จะทำให้บุคคลผู้ได้รับความเสียหายสามารถจะทราบว่ากระแสไฟฟ้าเป็นวัตถุอันตราย และตนจะได้รับ การคุ้มครองที่ชัดเจนมากกว่าการบัญญัติไว้เฉพาะ “พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551” เท่านั้น โดยผู้ที่ได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้านั้น น่าจะได้รับการพิจารณาที่ได้รับการพิจารณาคดีเฉพาะ “พระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551” แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการคุ้มครองมากที่สุด และผู้บริโภคได้รับการชดเชยซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุดด้วย ถ้ากระแสไฟฟ้า ที่ถือว่าเป็นอันตรายต่อ ผู้บริโภคเข้าไปอยู่ในบัญชีวัตถุอันตรายมากกว่าที่จะนำผลิตภัณฑ์จากชิ้นส่วนพืชซึ่งไม่ผ่านกรรมวิธี ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี 13 ชนิด ได้แก่ สะเดา ตะไคร้หอม ขมิ้นชัน จิง ขา ดาวเรือง สาบเสือ กากเมล็ดชา พริก ขึ้นฉ่าย ชุมเห็ดเทศ ดอกดัง และหนอนตายหยาก เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 1 บัญชี ข.” ถ้าจะพิจารณาว่า ถ้านำกระแสไฟฟ้า เข้าไปอยู่ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย จะเกิดประโยชน์ มีผลดีกว่าว่า พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัยฯ นั้น มีดังนี้

1) พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ เจตนารมณ์ของกฎหมาย เน้นที่ให้ความคุ้มครองได้มากกว่า เมื่อพิจารณาจากคุ้มครองในความเสียหายที่เกิดจากวัตถุอันตรายไม่เฉพาะบุคคลเท่านั้น ยังรวมถึง สัตว์ หรือสิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและทรัพย์สินของแผ่นดิน แต่ พ.ร.บ. สินค้าที่ไม่ ปลอดภัยจะให้ความคุ้มครองเฉพาะบุคคล และทรัพย์สิน แต่ไม่รวมถึงทรัพย์สินของแผ่นดิน ซึ่งถ้านำกระแสไฟฟ้า เข้าไปอยู่ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ จึงให้ความคุ้มครองที่ชัดเจน ต่อบุคคลและ ทรัพย์สินได้ชัดเจน และมากกว่า ที่ให้ความคุ้มครองใน พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฯ

2) เมื่อพิจารณาถึง พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนว่าสิ่งใดคือ วัตถุ อันตรายที่กำหนดไว้ใน นิยามวัตถุอันตราย เมื่อพิจารณาที่จะรู้ว่าจะหมายถึงวัตถุใด เมื่อผู้ได้รับความ เสียหายจากวัตถุอันตราย ก็จะได้ทราบว่าตนมีสิทธิ์เรียกร้องค่าเสียหายจากผู้เป็นเจ้าของวัตถุ อันตรายอย่างไร มีผู้ใครรับผิดชอบบ้างแต่เมื่อพิจารณาจาก พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยฯ เมื่อพิจารณาถึงนิยามสินค้าไม่ปลอดภัยให้รวมถึงกระแสไฟฟ้า เป็นสินค้าตาม พ.ร.บ. นี้ โดยไม่อธิบายให้ชัดเจนว่า กระแสไฟฟ้า ให้รวมถึงสิ่งใดอีก ทำให้ยากแก่ ผู้ได้รับผลร้าย หรือมีส่วนเกี่ยวข้อง อาจเกิดปัญหาในการตีความขึ้นได้ต่อไป อาจส่งผลกระทบต่อ ผู้ได้รับผลร้ายไม่ทราบแน่ชัดว่าตนได้รับความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าส่วนใดเพราะไม่มีนิยามที่ ชัดเจนทำให้ผู้เสียหายอาจไม่ทราบและเข้าใจในสิทธิของตนเอง ถ้าได้มีการนำกระแสไฟฟ้า เข้าไป

อยู่ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบแน่ชัดว่ากระแสไฟฟ้า เป็นวัตถุอันตรายชนิดใด ผู้ผลิต หรือผู้เกี่ยวข้องรู้สิทธิหน้าที่ของตนต้องปฏิบัติเช่นไร ตลอดจนผู้บริโภคจะรู้ถึงสิทธิที่ตนเองจะได้รับชัดเจนมากขึ้น

3) ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย ได้แบ่งชนิดของวัตถุอันตรายออกโดยพิจารณาถึงความจำเป็นแก่การควบคุม มีกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย ซึ่งแบ่งเป็นชนิดของวัตถุอันตรายว่าชนิดใด มีอันตราย ต้องได้รับอนุญาต เช่น วัตถุอันตรายชนิดที่ 1 ได้แก่วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวัตถุอันตรายชนิดที่ 4 ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า หรือการครอบครองเด็ดขาด เพราะเป็นวัตถุที่มีอันตรายมาก ซึ่งใน พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยๆ ไม่มีการแบ่งประเภทให้ชัดเจนว่าสินค้าชนิดใดต้องได้รับการควบคุมเข้มข้น แต่วัตถุอันตรายแบ่งแยกชนิดและประเภททำให้ง่ายต่อเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบได้ง่าย และบุคคลทั่วไปทราบว่าวัตถุอันตรายชนิดนี้ไม่สมควรมีไว้ในครอบครอง และมีอันตรายอย่างมาก ถ้าได้นำกระแสไฟฟ้า มาบัญญัติใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย จะเกิดผลดีแก่ผู้บริโภค หรือประชาชนทั่วไปที่จะได้ทราบว่าตนเองที่ต้องมีสิทธิ หรือหน้าที่อย่างไร ถ้าได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายจะได้ใช้ความระมัดระวังให้มากขึ้น และผู้ผลิตหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้ให้ความระมัดระวังสูงขึ้น ในสินค้าของตนเองว่าตนเองรับผิดชอบวัตถุอันตรายที่มีความปลอดภัยมาก หรือน้อยเพียงใด

4) วัตถุอันตรายฯ ได้มีการบัญญัติเพื่อให้สิทธิของรัฐ หรือหน่วยงานที่ได้รับผิดชอบในวัตถุอันตรายที่ได้จ่ายค่าใช้จ่ายในการเข้าช่วยเหลือ โดยดำเนินการกำจัด ทำลาย ปิดเป่าความเสียหาย หรือทำให้บุคคล หรือทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามที่วัตถุอันตรายก่อให้เกิดความเสียหายให้คืนสู่สภาพเดิม ถ้าผู้เป็นเจ้าของวัตถุอันตรายไม่ยินยอมชดใช้ค่าเสียหายที่ได้จ่ายไปแล้ว ให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายของรัฐ หรือหน่วยงานที่ดำเนินการจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ แต่กรณีที่รัฐได้ดำเนินการใด ๆ ซึ่งใน พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยๆ ไม่มีบัญญัติไว้ ซึ่งถือเป็นผลดีแก่รัฐ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจะได้เรียกร้องค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายไปให้กลับคืนมาเป็นงบประมาณของแผ่นดิน เพราะเงินที่จ่ายออกไปคือเงินภาษีของประชาชนทั้งหมด ซึ่งถ้ากระแสไฟฟ้าได้บัญญัติในวัตถุอันตรายแล้ว เกิดความเสียหายขึ้นต่อบุคคล หรือทรัพย์สิน เงินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจ่ายไป หรือรัฐจ่ายไป ก็เรียกคืนจากการไฟฟ้าผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าได้ อันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อรัฐและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

5) ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตรายฯ นั้นได้มีการบัญญัติความรับผิดในทางอาญาไว้ สำหรับผู้ฝ่าฝืนการประกอบการ ผลิต การนำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ได้แจ้งไว้ในมาตรา 22 โดยมีการระวางโทษจำคุก 1 ปี โทษปรับหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และการฝ่าฝืนไม่ขออนุญาตประกอบการ ผลิต นำเข้า ส่งออกและมีไว้ในครอบครองตามมาตรา 23 ต้องระวางโทษจำคุก

2 ปี ปรับสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ใน พ.ร.บ. ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยๆ ไม่มีการบัญญัติโทษในทางอาญาไว้แต่อย่างใด ถ้ามีการบัญญัติโทษทางอาญา ทำให้ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายสินค้าไม่ปลอดภัยได้เกิดความระมัดระวัง และเกิดความรอบคอบมากยิ่งขึ้นในการผลิต และจำหน่ายสินค้า และทำให้ผู้บริโภค หรือผู้ได้รับอันตรายได้รับความคุ้มครอง เนื่องจากมีกฎหมายอาญาซึ่งระวางโทษจำคุกให้แก่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นจากสินค้าของตน อันเป็นผลดีทำให้ผู้ได้รับผลร้ายได้รับความคุ้มครองสูงขึ้น ถ้ามีการนำกระแสไฟฟ้า เข้ามาอยู่ใน พ.ร.บ. วัตถุอันตราย จะทำให้การไฟฟ้านครหลวงผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้า ได้ใช้ความระมัดระวังสูงมากขึ้นอันเป็นผลดีต่อประชาชนผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น

5.2.4 แนวทางที่จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามของกระแสไฟฟ้าที่จะต้องระบุให้ชัดเจน ในกฎหมายว่า “กระแสไฟฟ้า” เป็นสินค้า (Product) หรือเป็นบริการ (Services)

มีข้อนำพิจารณาว่า “กระแสไฟฟ้า” เป็นสินค้า (Product) หรือเป็นบริการ (Services) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

Topic 3 – Definitions⁹

19 Definition of “Product”

For purposes of this Restatement:

(a) A product is tangible personal property distributed commercially for use or consumption. Other items, such as real property and electricity, are products when the context of their distribution and use is sufficiently analogous to the distribution and use of tangible personal property that it is appropriate to apply the rules stated in this Restatement.

(b) Services, even when provided commercially, are not products.

หัวข้อ 3. คำจำกัดความ

ข้อ 19. นิยามคำว่า “สินค้า”

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้

(a) สินค้า ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ ที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้าสำหรับใช้ หรือบริโภค ส่วนอสังหาริมทรัพย์ และกระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้า เมื่อได้มีการผลิต และใช้ เช่นเดียวกับสินค้าอื่นตามความหมายในพระราชบัญญัตินี้ เท่านั้น

(b) บริการ แม้เป็นไปเพื่อการค้า ก็ไม่ถือเป็นสินค้า

⁹ Copyright (C). (1998). The American Law Institute.. Third, Torts: Products Liability.

เมื่อพิจารณา พระราชบัญญัติสินค้าไม่ปลอดศุลกากร ของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว พบว่า หัวข้อที่ 3. ในเรื่องคำจำกัดความ ในข้อที่ 19. (a) นิยามคำว่า “สินค้า” พระราชบัญญัติสินค้าไม่ปลอดศุลกากร ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “กระแสไฟฟ้าถือเป็นว่าสินค้า” จึงทำให้ไม่ต้องตีความว่า กระแสไฟฟ้าของกฎหมายตามพระราชบัญญัติที่บังคับใช้ถือเป็นสินค้า และ (b) บัญญัติไว้อย่างชัดเจนเช่นกันว่า บริการ แม้เป็นไปเพื่อการค้า ก็ไม่ถือเป็นสินค้า ทำให้บริการแยกออกชัดเจนไปจากสินค้า แม้ทำเพื่อการค้า จึงทำให้กระแสไฟฟ้าที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามพระราชบัญญัติสินค้าไม่ปลอดศุลกากร เป็นสินค้า แต่ไม่เป็นบริการ เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน โดยไม่ต้องมีการตีความแต่ประการใด

มีข้อที่น่าพิจารณาต่อไปคือ กระแสไฟฟ้า เป็นสินค้า หรือบริการตามกฎหมายของประเทศไทย โดยพิจารณาจากพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดศุลกากร พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“สินค้า” หมายความว่า สัณหริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า.....

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัตินี้ จะพบว่ามีการบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 4 สินค้าให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้าด้วย แต่ไม่มีการบัญญัติไว้ชัดเจน เช่นพระราชบัญญัติสินค้าไม่ปลอดศุลกากร ของประเทศสหรัฐอเมริกา ข้อ 19. นิยามคำว่า “สินค้า” (a) สินค้า ต้องเป็นสังหริมทรัพย์ที่ผลิตขึ้นเพื่อการค้าสำหรับใช้ หรือบริโภค ส่วนอสังหริมทรัพย์ และกระแสไฟฟ้าถือว่าเป็นสินค้า.....แต่ไม่ถือเป็นบริการ เพราะบัญญัติไว้ใน (b) บริการ แม้เป็นไปเพื่อการค้า ก็ไม่ถือเป็นสินค้า จึงทำให้กระแสไฟฟ้า เป็นสินค้าแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่สามารถที่จะนำกระแสไฟฟ้ามารวมเข้ากับการบริการ ถึงแม้จะมีการบริการแฝงเข้ามาก็ตาม เพราะเป็นไปตามบทบัญญัติที่กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกานี้และมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนี้

แต่กระแสไฟฟ้า ของประเทศไทยที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติของ พระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดศุลกากร พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 4 นิยามของสินค้านั้น ไม่มีบทบัญญัติที่แน่ชัดว่ากระแสไฟฟ้าเป็นแต่เพียงสินค้าอย่างเดียวเหมือนกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่ก็ได้บัญญัติว่ากระแสไฟฟ้า ให้รวมถึงการบริการเข้าไปด้วย เพราะขั้นตอนการบริการรวมอยู่ในผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในรูปกระแสไฟฟ้าด้วย เช่นกรณีไฟฟ้าดับ การไฟฟ้านครหลวงก็จะส่งรถเคลื่อนที่ไปให้บริการแก้ไขไฟฟ้าขัดข้อง หรือกรณีมีการพบปะชุมชนต่าง ๆ เพื่อบริการแนะนำการใช้กระแสไฟฟ้าอย่างถูกต้อง การเดินสายไฟฟ้าในชุมชนที่ถูกต้อง จึงยังไม่สามารถแยกการบริการออกจากสินค้าที่เป็นรูปกระแสไฟฟ้าอย่างแน่ชัด เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติ และ

การขายกระแสไฟฟ้าของประเทศไทยก็ได้รวมเอาการบริการเข้าไปด้วยโดยผู้บริโภคไม่ทราบจนเข้าใจว่าสินค้าประเภทกระแสไฟฟ้าวรวมถึงการบริการด้วย

ปัญหาว่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในบ้านเรือน¹⁰ จะถือว่าเป็น “สินค้า” หรือ “บริการ” หรือไม่ เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินคดี ถ้าหากมีการกำหนดให้กระแสไฟฟ้าเป็น “สินค้า” โจทก์ก็จะได้รับประโยชน์ในการเยียวยาความเสียหายภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด แต่ถ้าไม่ มีการกำหนดให้กระแสไฟฟ้าเป็นสินค้า โจทก์จะต้องแสดงให้เห็นว่าการไฟฟ้าฯ ไม่ใช่ความ ระมัดระวังอย่างเพียงพอ ในคดี Connecticut ที่ผ่านมา (คดี Travelers Indemnity Company of America v. Connecticut Light & Power Co.) ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อกระแสไฟฟ้าได้เข้าไปใน บ้านเรือนแล้ว ก็จะถือเป็น “สินค้า” มากกว่าจะเป็น “บริการ” และโจทก์ก็สามารถดำเนินการตาม Connecticut Product Liability Act – CPLA ได้ ในคดีนี้มีการกล่าวอ้างว่า มีการปล่อยกระแสไฟฟ้า ที่แรงเกินไปก่อให้เกิดเพลิงไหม้ทำให้ทรัพย์สินของโจทก์ (Linda and Michael Murphy) เสียหาย ก่อนนี้ Murphy เคยร้องเรียนไปยังการไฟฟ้าแห่ง Connecticut (CL&P) เกี่ยวกับการปล่อยกระแส ไฟฟ้า และได้รับการยืนยันว่า CL&P ได้รับเรื่องร้องเรียนไว้แล้ว ศาล Connecticut พิจารณาว่า กระแสไฟฟ้า สามารถจัดอยู่ในประเภทของสินค้าได้ เนื่องจากการร้องเรียนเช่นนี้อยู่ภายใต้ CPLA อย่างไรก็ตาม ศาลที่ตัดสินคดี Travelers ยึดถือความเห็นที่คู่กรณีว่าเป็นความเห็นของฝ่ายเสียงข้างมากของประเทศ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ California ปี 1985 ในคดี Pierce v. PG&E ศาลได้แสดงนโยบาย การให้เหตุผลของการใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดไว้ดังนี้

- 1) ความยุ่งยากในการพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าซึ่งมีความ สลับซับซ้อน
- 2) แรงกระตุ้นในทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาความปลอดภัยของสินค้า
- 3) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าอย่างปลอดภัย
- 4) เพื่อกระจายความเสี่ยงภัยในความเสียหาย

ข้อจำกัดใดที่ศาลจะไม่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้สำหรับผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายจากกระแสไฟฟ้า หลักเกณฑ์ที่สามารถใช้ในการตัดสินประเด็นนี้ได้ชัดเจนอาจ เป็นการยินยอมให้กระแสไฟฟ้าเข้าข่ายว่าเป็นสินค้า ก็ต่อเมื่อมีการส่งกระแสไฟฟ้าให้แก่ผู้บริโภค ในระดับแรงดันไฟฟ้าที่ผู้บริโภคสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในกรณีดังกล่าวเท่านั้นที่ศาลจะ สามารถอ้างได้อย่างมีเหตุมีผลว่ากระแสไฟฟ้าถือเป็นสินค้าของผู้บริโภค ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้

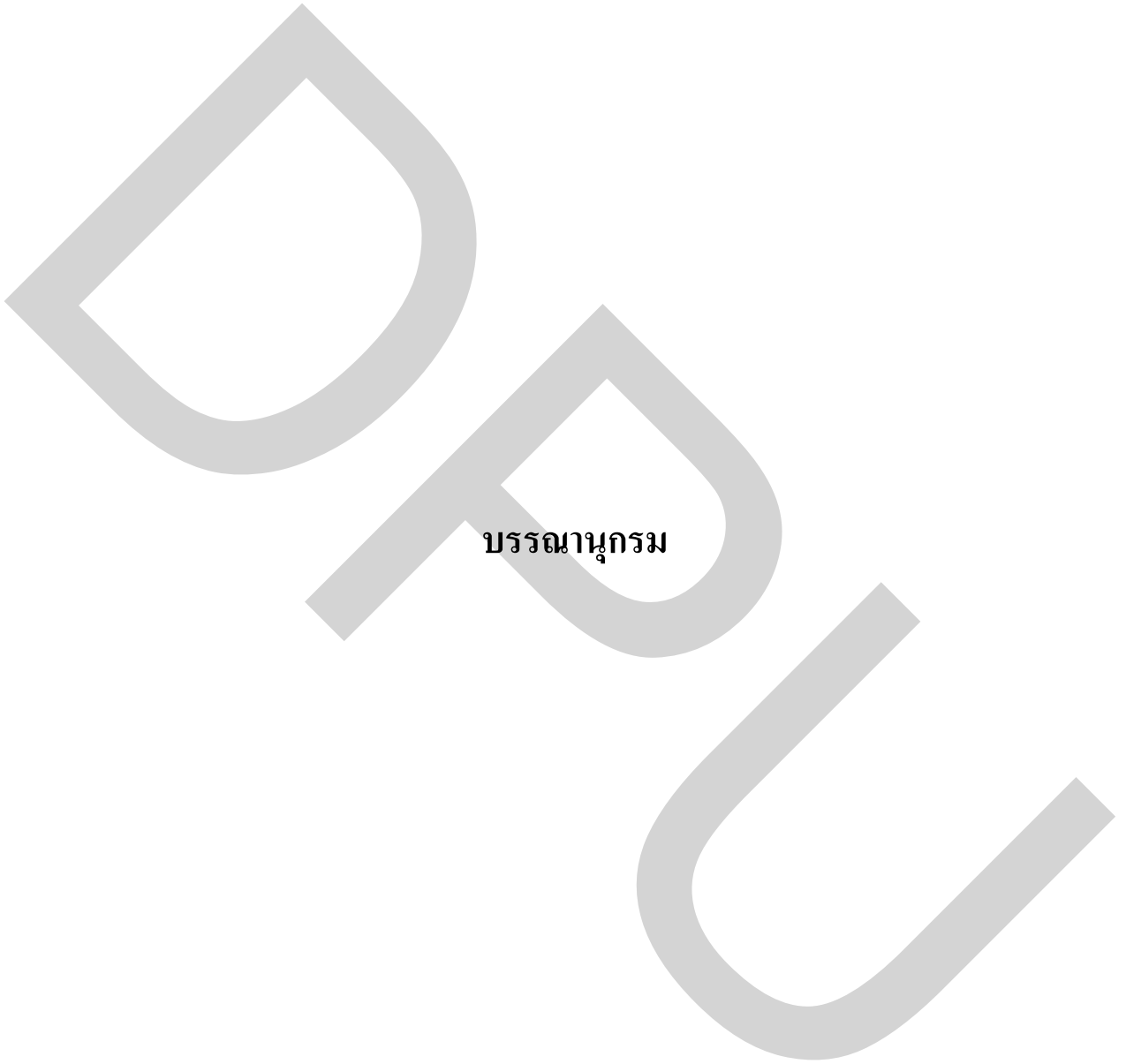
¹⁰ Torts Prof Blog. (2008, October). from So asks Wiliam Riskin over at Toxic Tor Litigation Blog.

ความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นจากสายส่งไฟฟ้าแรงสูงจะไม่เข้าข่ายคดีที่อยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเด็ดขาด

บทความดังกล่าวทำให้ทราบว่าศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญมากในเรื่องกระแสไฟฟ้าที่การไฟฟ้าจ่ายอยู่ในระดับแรงดันที่เป็นประโยชน์ของผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือน ถ้าเกิดความเสียหาย โดยถ้าจะเข้าข่ายที่การไฟฟ้าต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ต้องถือว่ากระแสไฟฟ้าเป็นสินค้าจึงจะได้รับความคุ้มครองของกฎหมาย แต่ถ้าความเสียหายเกิดจากสายไฟฟ้าแรงสูง ผู้บริโภคก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองเพราะไม่ถือว่ากระแสไฟฟ้าแรงสูงเป็นสินค้าที่จะได้รับความคุ้มครองจากกรณีข้างต้น

สำหรับประเทศไทยควรมีการบัญญัติคำนิยามของ “กระแสไฟฟ้า” ว่าเป็นสินค้า หรือบริการให้แน่ชัด เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในทางกฎหมายของผู้ผลิต คือการไฟฟ้านครหลวงในฐานะผู้จำหน่ายกระแสไฟฟ้าว่าตนเองมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายอย่างไรในกระแสไฟฟ้าที่ตนเองได้จำหน่ายไปแก่ผู้บริโภค ตลอดจนผู้บริโภคจะได้ทราบว่าตนเองมีสิทธิอย่างไรในการเมื่อตนได้รับความเสียหายและเป็นการลดการโต้แย้งทางวิชาการที่จะได้ทราบแน่ชัดว่า “กระแสไฟฟ้า” นั้นว่าสมควรจะอยู่ในประเภทของสินค้า หรือบริการ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2551). คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์.
- วารี นาสกุล. (2518). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดจัดการงานนอกสิ่ง ลากมิควรได้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิษณุ เครืองาม. (2536). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ .
- สุขุม สุภนิตย์. (2549). ความรับผิดในผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2540). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2532). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- อนันต์ จันทโรภากร. (2547). กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2535). โครงสร้างพื้นฐานกฎหมายลักษณะละเมิด. รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ รวบรวมโดยสมยศ เชื้อไทย. กรุงเทพฯ: พีเคพรินติ้งเฮ้าส์.

บทความ

- คัมภีร์ แก้วเจริญ. (2527). “ละเมิดกับสังคม.” วารสารอัยการนิเทศ, 46, 1. หน้า 100-101.
- _____. (2526, กุมภาพันธ์). “คำเสียหายในคดีละเมิด.” วารสารกฎหมาย, 3, 7. หน้า 28.
- ณัฐจักร ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา. (2524, มีนาคม). “ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการผลิต.” วารสารอัยการ, 39, 4. หน้า 13-17.

วิทยานิพนธ์

- มัทธนา พรรณพวงพันธุ์. (2550). ปัญหาการฟ้องคดีให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุรศักดิ์ ต้นโสรจประเสริฐ. (2533). สิทธิของบุคคลภายนอกในการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสินค้าชำรุดบกพร่องโดยที่ตนเองไม่ได้ใช้หรือบริโภคสินค้านั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกสารอื่น ๆ

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2542, ธันวาคม). ผลงานวิจัยเสริมหลักสูตร พ.ศ. 2532 เรื่องความรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องในสัญญาซื้อขาย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542.
- การไฟฟ้านครหลวง. (2550). บันทึกข้อความ ลว. 5 ก.พ. 2550 เรื่องสรุปค่าใช้จ่ายแรงดันไฟฟ้าเกินที่หมู่บ้านเสรีวิลล่า.
- _____. (2550). บันทึกข้อความ ลว. 18 ก.ค. 2550 เรื่องอนุมัติติดตามอาการคนไข้เด็ก ทั้ง 3 ราย.
- _____. (2551). การใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย 2551. เอกสารเผยแพร่.
- สุชาดา ชินะจิตร. (2521). การสื่อสารที่มีช่องว่าง กรณี: พิษสมุนไพรมีผลอันตราย. หน้า 1-3.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

John McCleod. (n.d.). **supra note 27**. p. 512-513

Margaret Doyle Katrina Ritters and Steve Brooker. (2004). **Seeking resolution the availability and usage of consumer-to-business alternative dispute resolution in the United Kingdom**. London: DTI.

ARTICLES

Mathias Reimann. (2003, Fall). “Liability for Defective Products at The Beginnfuing of The Twenty First Century: Emergence of Aworldwide Standard?.” **American Journal of Comparative Law**.

Susan H. Easton. **The path for Japan? : An Examination of product liability laws in The United States**. United Kingdom, and Japan.

LAW

Product liability Act 1998.

Yukihiro Asami. (2001, March). “The Product Liability Law in Japan.” in Proceedings of the workhhop on Law on Consumer Protection : Japan and Thailand , 19-20 December 2000 Bangkok. Thailand (Faculty of Law Thammasat University and Institute of developing Economies (IDE-JETRO)). P.29-81.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล

วิชัย พัทธเกษสกุล

วัน เดือน ปีเกิด

16 ธันวาคม พ.ศ. 2508

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2537
สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา พ.ศ. 2540
สำเร็จการศึกษานิติบัณฑิตไทย (นบท.)
สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา
เมื่อปีการศึกษา พ.ศ. 2548

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นิติกร พนักงานรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้านครหลวง